



Programma- Jaarverslag 2021

**Jaarverslag en
-rekening 2021**



INHOUDSOPGAVE

Dashboard	3
Highlights	5
Samenvatting	14
1. Jaarverslag 2021 per programma	20
1.1 Programmaverantwoording 2021	20
1.1.1 Exploitatierkening naar programma's	20
1.1.2 Waterveiligheid	21
1.1.3 Voldoende water	27
1.1.4 Schoon en Gezond water	36
1.1.5 Waterketen	43
1.1.6 Bestuur, Organisatie en Dienstverlening	51
1.2 Paragrafen	60
1.2.1 Ontwikkelingen 2021 ten opzichte van de programmabegroting 2021	60
1.2.2 Paragraaf incidentele baten en lasten	61
1.2.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	62
1.2.4 Personele paragraaf	63
1.2.5 Waterschapsbelastingen	67
1.2.6 Risicoparagraaf en weerstandsvermogen	70
1.2.7 Financiering	72
1.2.8 Stand van zaken Rijnlandse verbonden partijen 2021	74
1.2.9 Bedrijfsvoering	76
1.2.10 EMU-saldo	77
1.2.11 Topinkomens	78
2. Jaarrekening 2021 Algemeen	79
2.1 Exploitatierkening naar programma's (bedragen x € 1 mln)	79
2.2 Exploitatierkening naar taken (inclusief toelichting)	80
2.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten (inclusief toelichting)	82
2.4 Balans per 31 december 2021 (inclusief toelichting)	86
2.5 Topinkomens	97
3. Overige gegevens	98
3.1 Controleverklaring	98
Bijlage 1 Overzichten investeringen	103
Bijlage 2 Restrisiko's	109
Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2021	112
Bijlage 4 Besluit	116

Dashboard

Scores per programma

[Waterveiligheid](#)[Voldoende water](#)[Schoon en gezond water](#)[Waterketen](#)[BOD](#)

Toelichting scores

- Op schema, binnen de kaders.
- Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.
- Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting.

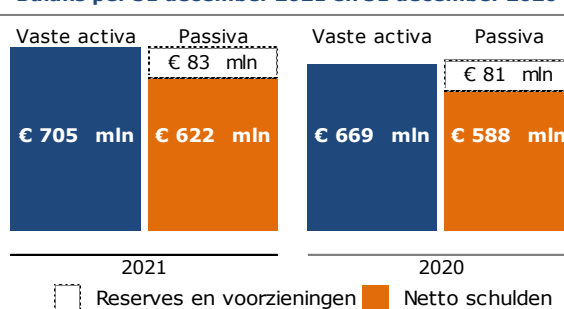
Highlights

- | | | | |
|--|--|----|--|
| | | 1 | We zetten het belang van water op de kaart. Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta. |
| | | 2 | We verbeteren de schuldenpositie voor onze kinderen en kleinkinderen. |
| | | 3 | We werken aan een klimaatbestendige stad en platteland. |
| | | 4 | We maken een omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud van onze zuiveringen en gemalen. |
| | | 5 | KRW en biodiversiteit vertalen we in concrete maatregelen. |
| | | 6 | Met nieuwe technieken werken we toe naar energieneutraliteit. |
| | | 7 | We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking. |
| | | 8 | We baggeren overig water en geven zo doorstroming en waterkwaliteit een impuls. |
| | | 9 | We bieden een wenkend perspectief in landelijke en stedelijke gebieden die kampen met bodemdaling. |
| | | 10 | We implementeren de Omgevingswet en maken het onze inwoners eenvoudiger. |

Resultaat 2021

x € 1 mln	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021
Lasten	€ 247,4	€ 246,7	€ 243,1
Baten	€ 249,9	€ 242,6	€ 240,4
Resultaat voor bestemming	€ 2,5	-/- € 4,1	-/- € 2,8
Inzet reserves	€ 4,1	€ 4,1	€ 2,8
Resultaat	€ 6,6	€ 0,0	€ 0,0

Balans per 31 december 2021 en 31 december 2020

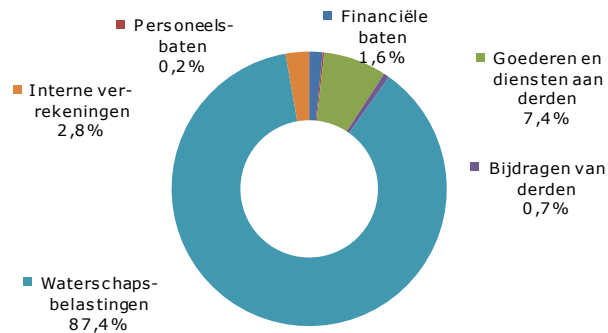
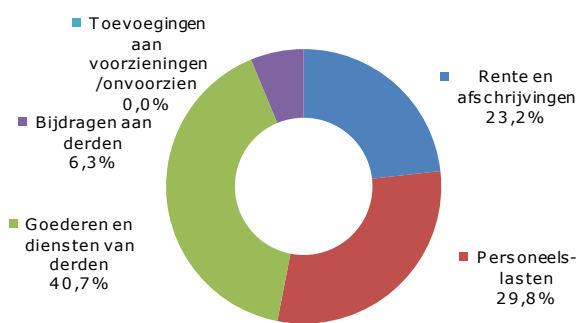


Schuldenpositie ultimo 2021

bedragen x € 1 mln	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021
Totale schuldenpositie	€ 621,8	€ 611,0	€ 611,0
% van de belastingopbrengsten	285%	284%	284%
Totale kapitaallasten	€ 57,4	€ 56,8	€ 56,9
% van de belastingopbrengsten	26,3%	26,4%	26,4%

Dashboard

Lasten en baten

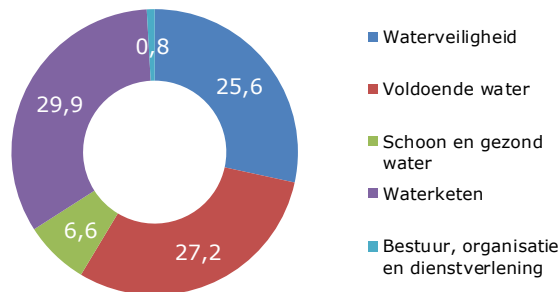
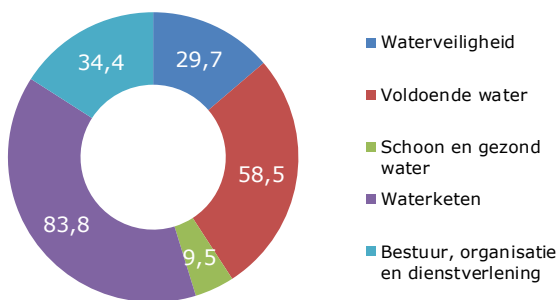


Lasten

Baten

Lasten programma's (x € 1 mln)

Bruto investeringen programma's (x € 1 mln)










Belastingopbrengsten 2021

(x € 1 mln)	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Verschil	Jaarrekening 2020
ingezetenen	56,7	56,5	56,5	0,3	54,5
gebouwd	51,9	50,9	52,7	1,0	50,9
ongebouwd/overigen	4,3	4,4	4,4	-0,1	4,3
wegen	2,9	2,9	2,9	0,1	2,8
natuur	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
zuiveringsheffing bedrijven	22,6	20,9	19,4	1,7	18,2
zuiveringsheffing huishoudens	78,8	78,9	78,9	-0,1	74,8
verontreinigingsheffing	0,9	1,0	0,5	-0,1	0,5
Totaal	218,4	215,5	215,3	2,9	206,2
Ontwikkeling t.o.v. jaarrekening 2020	5,9%		4,4%		







Highlights

Toelichting scores





 Op schema, binnen de kaders. Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen. Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting.

	Score
<p>1. We zetten het belang van water op de kaart. Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta. (Van der Sande)</p> <p>Doel: Gedragsverandering, op het gebied van omgaan met water.</p> <p>Indicatoren - BOD</p> <p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> 65% inwoners van Rijnland zijn bekend met het werk van het waterschap en het thema klimaatverandering.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De peiling is uit 2020 en betreft een landelijke meting en niet specifiek voor alleen Rijnland. Dit is gedaan in het kader van de landelijke campagne Waterbazen. Als Rijnland haken we aan met regionale publiciteit via onze eigen kanalen, de doelstelling van 65% bekendheid in 2021 is behaald. Momenteel wordt een plan ontwikkeld voor komende periode om waterbewustzijn verder te verhogen conform lange termijn doelstelling.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> 19% van de Rijnlandse jongeren (8 – 15 jaar) worden bereikt via gastlessen/educatie.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Schooljaar 2020-2021: 1% van de doelstelling behaald. Dit heeft alles te maken met covid-19 waarbij het niet mogelijk was live gastlessen of rondleidingen te geven. Maar ook digitaal was het niet realiseerbaar gelet op de digitale piekbelasting voor zowel leerlingen als docenten. Zaken die wel zijn bereikt / ingezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is een nieuwe film ontwikkeld over de AWZI die we tijdens de (digitale) gastles inzetten; - er zijn 25 nieuwe ambassadeurs geworven om gastlessen te verzorgen, zij hebben ook een training hierin gehad; - we hebben een educatie nieuwsbrief ontwikkeld en bereik zijn we aan het vergroten; - samenwerkingen met Technolab en Verwonderpaspoort (om meer kinderen te bereiken) zetten we voort. 	
<p>Maatregelen 2021</p> <p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We integreren 'verbetering waterbewustzijn' in het WBP6.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> In het WBP6 is het versterken van het waterbewustzijn integraal opgenomen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We bieden educatie en ondersteunen maatschappelijke initiatieven.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Schooljaar 2020-2021: A.g.v. Covid is 1% van de doelstelling is behaald.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zetten onze eigen (social)mediakanalen proactief in.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> We werken met een contentkalender zodat we kunnen plannen waar we aandacht aan gaan besteden via onze eigen kanalen. Wekelijks bezien we of er actualiteiten zijn waar we op in kunnen spelen.</p>	





Highlights

2. We verbeteren de schuldenpositie voor onze kinderen en kleinkinderen. (Kastelein) Doel: Voorkomen dat volgende generaties een hoge schuldenlast erven.	
Indicatoren – Financiële uitwerking	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Absolute schuld. Doel eind 2021: € 611 mln. , begin 2024: € 708 mln.	
<u>Realisatie eind 2021:</u> € 621,8 mln. Door de hogere investeringen in 2021 komt de realisatie van de schuld eind 2021 boven het doel uit. Het doel voor begin 2024 komt hiermee niet in gevaar.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Relatieve schuld. Doel eind 2021: 284% , begin 2024: 301%, begin 2027: 300% (schuld als aandeel van belastingopbrengst).	
<u>Realisatie eind 2021:</u> 285% Door de hogere investeringen in 2021 komt de realisatie van de schuld eind 2021 boven het doel uit. Het doel voor begin 2024 komt hiermee niet in gevaar.	
Maatregelen 2021	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gebruiken eventuele meevallers uit de belastingheffing voor verbetering van de schuldenpositie.	
<u>Realisatie 2021:</u> In 2021 zijn er voor € 3,7 mln meevallers uit de belastingheffing. Bij de najaarsburap is hiervan € 0,2 mln gestort in de reserveschuldreductie. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om de overige € 3,5 aan meevallers uit de belastingheffing toe te voegen aan de reserveschuldreductie. Deze reserve zal in gezet worden voor maatregelen voor verbetering van de schuldpositie.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan door met geleidelijk structureel meer in exploitatie nemen van projecturen.	
<u>Realisatie 2021:</u> In de begroting 2021 is rekening gehouden om € 0,7 mln. meer aan projecturen te verantwoorden in de exploitatie. Hiervoor zijn de begrote geactiveerde uren verlaagd van € 7,1 in 2020 naar € 6,4 mln. De werkelijke geactiveerde uren zijn € 0,4 mln hoger. Dit is 6% hoger en loopt in de pas met de hogere investeringen.	
3. We werken aan een klimaatbestendige stad en platteland. (Kastelein, Knapp, Langeslag, e.a.) Doel: De meest recente klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. In nauwe samenwerking met onze partners passen we ons hieraan aan en we anticiperen op verdere ontwikkelingen.	
Indicatoren – Voldoende water	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Wateroverlast: percentage van het watersysteem dat voldoet aan normen. Doel 2021: 85% .	
<u>Realisatie 2021:</u> 83%. In de Watergebiedsplannen zorgen we dat de polders voldoen aan de provinciale normen voor wateroverlast. Voorlopig is de verwachting dat we in 2027 klaar zijn, wellicht op wat hardnekkige gebieden na.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Zoetwater: capaciteit/beschikbaarheid voorzieningenniveau (o.a. KWA). Doel 2021 t/m 2023: van 7 naar 15 m3/s.	
<u>Realisatie 2021:</u> De KWA heeft na 2024 een capaciteit van 14,5 m3/s en met de aanleg van de doorvoer door de Krimpenerwaard kan in totaal tot 5,5 m3/s extra aangevoerd worden.	






Highlights

Maatregelen 2021	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We hebben maatregelen voor robuuste waterbeschikbaarheid op laten nemen in Deltaprogramma 2022-2027, zoals benutten van alternatieve bronnen (brakke kwel, effluent) en buffers (ondergrond).</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Vanuit de zoetwaterregio West-Nederland is een regionale strategie opgesteld voor het Deltaplan 2022/27. De strategie omvat het robuust maken van aanvoerroutes, het ontsluiten van alternatieve bronnen zoals brakke kwel en het vergroten van de weerbaarheid van de functies. In september heeft het kabinet hier positief over besloten. Voor Rijnland zijn vooral de aanvoerroutes door de Krimpenerwaard en de Kromme Rijn relevant, waar naast een Deltafondsbijdrage ook een eigen investering nodig is. In de VV van 12 mei is hiervoor krediet beschikbaar gesteld.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We hebben afspraken gemaakt met partners over klimaatadaptieve verstedelijking, via het Convenant klimaatadaptief bouwen Zuid-Holland en de verstedelijkingsstrategie MRA.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De samenwerking in de MRA-verstedelijkingsstrategie heeft er toe geleid dat met name water en klimaat de sturende principes zijn die in de verstedelijkingsstrategie zijn opgenomen. In 2021 is in de MRA de intentieovereenkomst klimaatbestendige nieuwbouw ondertekend.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We maken gezamenlijke uitvoeringsprogramma's met de werkregio's voor de Impulsregeling Klimaatadaptatie, waarbij we sturen op synergie met onze eigen opgaven.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Om aanspraak te kunnen maken op de impuls gelden voor klimaatadaptatie uit het Deltafonds, werken de 6 regio's uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie samen met Rijnland aan concrete voorstellen die deels dit jaar en deels volgend jaar zullen worden ingediend.</p>	
<p>4. We maken een omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud van onze zuiveringen en gemalen. (Knap, Langeslag)</p> <p>Doel: Veel assets verkeren in slechte staat door achterstallig onderhoud, met name in de waterketen. In het coalitieakkoord hebben we afgesproken deze achterstand in 10 jaar weg te werken en tegelijk de omslag te maken van correctief naar risicogestuurd preventief onderhoud voor de kritische installaties.</p> <p>Indicatoren – Waterveiligheid, Voldoende & schoon water, Waterketen</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> De werkvoorraad correctief onderhoud (het aantal 'jobs'), als graad voor (het wegwerken van) de achterstand. Doel 2021: van 60% naar 70% uitgevoerd binnen de afgesproken termijn.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Eind 2021 hebben we over alle programma's heen 65% van het correctief onderhoud uitgevoerd binnen de afgesproken termijn. Bij de toelichting op de programma's wordt het percentage per programma weergegeven.</p>	




Highlights

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Het deel van de kritische installaties dat we preventief onderhouden, als graad voor de genoemde transitie. Doel 2021: Waterveiligheid 100%, Waterketen 80%, Voldoende water en Schoon en gezond water gestart, na bepaling van kritieke assets en opstellen onderhoudsconcepten.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> <u>Waterveiligheid:</u> Er is tijdens de voorjaarsinspectie 2021 ca. 50% meer aan afwijkingen gemeld t.o.v. vorige jaar. Dit verschil wordt voornamelijk verklaard door een gebruiksvriendelijkere inspectieapplicatie, waarmee melden makkelijker is geworden. De werkzaamheden zijn voor 44% afgerond en zullen zoals gebruikelijk ook in 2022 doorlopen (juni 21 t/m mei 22).</p> <p><u>Waterketen:</u> We hebben in 2021 op alle 19 zuiveringen blokonderhoud uitgevoerd en 248 installaties preventief onderhouden. In totaal zijn de geplande werkzaamheden voor 96% gevoerd.</p> <p><u>Voldoende water en waterkwaliteit:</u> De kritieke assets zijn bepaald en de onderhoudsconcepten worden geleidelijk (risicogestuurd) opgesteld. Er wordt inmiddels gewerkt aan een inhaalslag.</p>	
<p>Maatregelen 2021</p>	
<p>Bij de programma's wordt aangegeven hoeveel achterstand we wegwerken en welke stappen er gemaakt worden in de omslag.</p>	
<p>5. KRW en biodiversiteit vertalen we in concrete maatregelen. (von Faber) Doel KRW: Voor alle 40 KRW-waterlichamen de afgesproken 'goede toestand' gaan halen. Doel Biodiversiteit: Nog nader te bepalen in het traject voor vaststelling doelen en maatregelen, eind 2021.</p>	
<p>Indicatoren KRW – Schoon en gezond water</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Trend (neerwaarts) van de fosfaat- en stikstofgehalten in de boezem en de polders. Doel 2021: voortzetting van neerwaartse trend.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De trendanalyses worden begin 2022 opgesteld en op basis daarvan kan geconcludeerd worden of de neerwaartse trend zich voortzet.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Percentage KRW-lichamen met goede ecologische toestand (van vissen, waterplanten, macrofauna, algen). Doel 2021: 65%.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De afgesproken maatregelen uit de programmabegroting 2021 voeren we uit. Dit zou een groene score voor KRW rechtvaardigen. We hebben echter een oranje score gegeven omdat in nog maar 8 (20%) van onze waterlichamen de biologische parameters van onze vastgestelde doelen worden gehaald, t.o.v. een beoogd doel van 65%. In 25 waterlichamen (62,5%) is de biologische beoordeling matig en doelbereik voor de biologische parameters dichtbij. Uiterlijk in 2028 moeten al onze 40 KRW waterlichamen voldoen aan Rijnlands doelen. Hiervoor voeren we de maatregelen in KRW3 uit (aanpak van 25 waterlichamen en herstelmaatregelen in 4 waterlichamen, landbouwbeleid, synergieprojecten, baggeren, beheer en onderhoud etc.). De ervaring leert dat we rekening moeten houden met een vertraagd effect op de waterkwaliteitsverbetering.</p>	
<p>Maatregelen 2021 KRW</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voeren maatregelen uit in de voor KRW2 geprioriteerde waterlichamen: Langeraarse plassen, regio Aalsmeer-Amstelveen, regio Zoetermeer, De Wilck.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De realisatie van maatregelen loopt, inclusief de uitstootvrije uitvoering in de Langeraarse plassen. De uitvoering van maatregelen in Zoetermeer is iets vertraagd door COVID. In het programma Schoon & Gezond Water wordt ieder project apart toegelicht.</p>	

Highlights

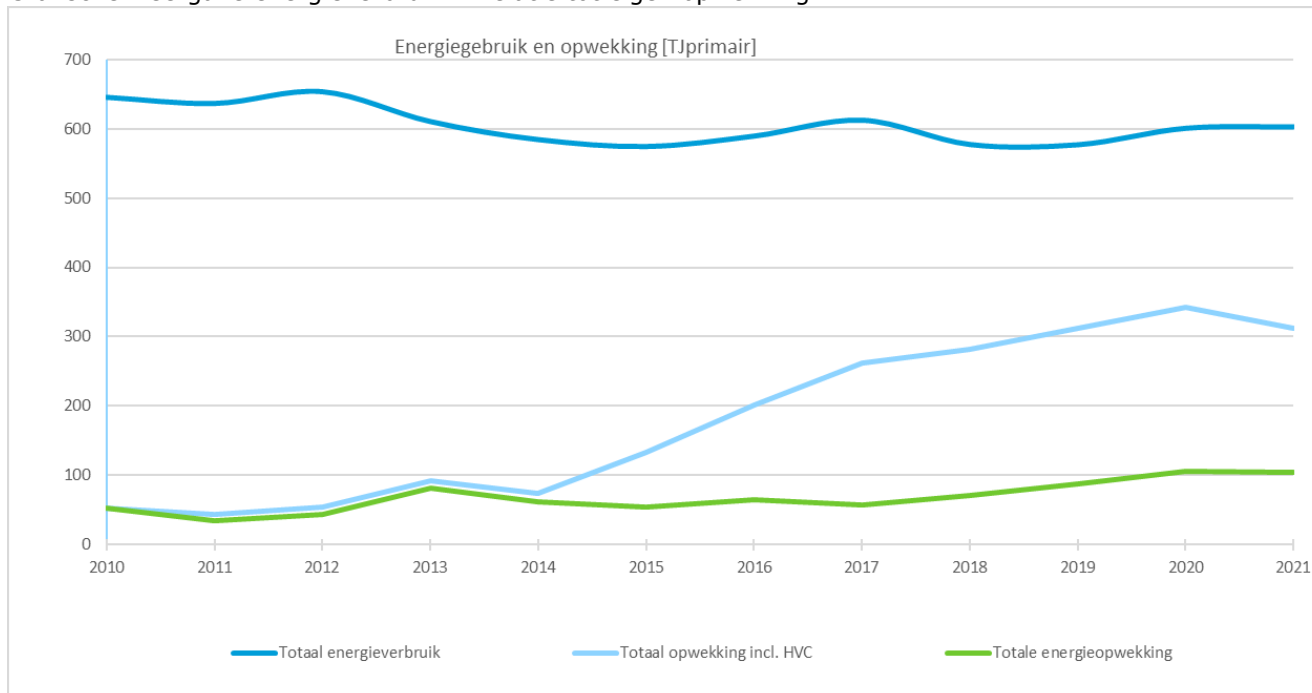
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We stellen de definitieve Nota schoon Water 3 en het Uitvoeringsprogramma KRW3 vast. Om in 2027 voldoende voortgang te hebben geboekt, starten we in 2021 met de voorbereidingen voor de uitvoeringsperiode 2022-2027.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> In de VV van 24 november 2021 is de Nota Schoon Water 3 onder voorbehoud definitief gemaakt. Verder heeft de VV op 24 maart het uitvoeringsprogramma vastgesteld.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zoeken actief naar meekoppelkansen in en rond de KRW-waterlichamen (KRW-synergie).</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Ook in 2021 hadden we krediet om flexibel in te spelen op kansen om de waterkwaliteit te verbeteren. Diverse kansen zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld drijvende tuinen in het omloopkanaal van Alphen a/d Rijn in samenwerking met Gemeente en baggeren Amstelveense Poel in samenwerking met de Provincie. Het geld is gereserveerd om daar aan uit te geven. In 2021 is er niet veel uitgekeerd, maar we verwachten dat dit in 2022 wel gaat gebeuren nadat de uitvoering is gestart.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Stimulering van de landbouw op het nemen van bovenwettelijke maatregelen.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> We hebben samen met de LTO het gebiedsdocument Agrarische Wateropgave (GAW) en begin april ook de intentieovereenkomst getekend om samen te werken aan het opzetten van de uitvoeringsprogramma's. De LTO trekt dit proces, maar dit verloopt stroef. De zorgen zijn geuit bij de coördinator Deltaplan Agrarisch Waterbeheer van de LTO. Het 2^e gesprek met de boomteelt is geweest en we proberen nu de vaart erin te houden. Bij andere sectoren loopt het nog niet. We proberen te achterhalen waar de knelpunten liggen. De deadline voor het bestuurlijk vaststellen van de uitvoeringsprogramma's is verschoven naar 2022.</p> <p>We zijn gestart met de plannen voor de inspiratiepolders en werken daarbij samen met de omgeving. Verder plaatsen we in 2022 de defosfateringsinstallaties in de Bollenstreek.</p> <p>De verordening voor het landbouwportaal is gereed en op 18 januari 2022 wordt het landbouwportaal geopend.</p>	
Indicatoren Biodiversiteit- Schoon en gezond water	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Toename soortenrijkdom (in aantallen).</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De nulmeting bij Rijnland aangaande waterplanten is in 2020 verricht door Naturalis. De aanpak die wij nastreven is om zachte oevers te maken waar het kan en hard waar het moet. Stowa heeft onderzoek gedaan naar de watergebonden insecten in de Nederlandse wateren. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat verdergaande verbetering van de waterkwaliteit en -kwantiteit, natuurvriendelijk oever- en waterbeheer kunnen leiden tot verder herstel van waterinsectengemeenschappen. De KRW-maatregelen zullen hier een bijdrage aan leveren en worden ook gemonitord.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Procentuele toename populatie van bedreigde soorten sinds 2019.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> In 2021 is er door Naturalis en NIOO een raamwerk opgesteld voor de waterschappen om een keuze te maken welke KPI's voor biodiversiteit te monitoren. In 2022 gaan we daarmee aan de slag.</p>	

Highlights

Maatregelen 2021 Biodiversiteit	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voeren 75% van de acties uit het Actieplan biodiversiteit uit.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> We lopen op schema met de uitvoering van het vastgestelde actieplan Biodiversiteit.</p> <p>In 2021 heeft de focus gelegen op het intern bekendheid geven aan de urgentie die er is ten aanzien van biodiversiteitsverlies en het handelingsperspectief dat er ligt vanuit ons waterschap, o.a. middels interne opleidingen, de oprichting van een digitaal Kenniscentrum, maandelijks columns (Stuifmail genaamd), een interne cursus 'Beleef Biodiversiteit' (in concept gereed) en tot slot is er met hulp van NIOO en Naturalis een landelijk raamwerk (beleids-, maatregelen en effect-) indicatoren biodiversiteit voor de waterschappen opgesteld (handvatten voor doelgerichte monitoring).</p> <p>Verder lopen er verschillende samenwerkingsverbanden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Landelijke Team Biodiversiteit met alle waterschappen onder voorzitterschap van Rijnland. - Het Manifest Blauw Groen Netwerk is gepresenteerd, waarbij samengewerkt wordt met verschillende partijen. - Samenwerking met Stichting MEERgroen, waarbij we het AWZI terrein Aalsmeer als bomenhub beschikbaar stellen. - In de inspiratiepolders worden kansen voor biodiversiteit meegenomen en we verkennen in hoeverre biodiversiteit meegenomen kan worden door de coaches uit het Landbouwportaal. <p>Tot slot hebben we in 2020 en 2021 een podcast uitgebracht - Podcast Water Leeft - met voorbeelden van biodiversiteit en gekoppeld aan een Waterbaas . Voor het WBP6 is een filmpje gemaakt over de Tiny 5.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We stellen een aanpak op voor oevers, watergangen en terreinen.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Op de 1e AWZI terreinen is een start gemaakt om deze biodiverser in te richten. Qua beheer zijn de kansen opgenomen in het in 2021 opgestelde bestek groenonderhoud. In 2022 gaat deze in uitvoering. De aanpak voor oevers en watergangen loopt mee met het KRW-maatregelenpakket.</p>	
<p>6. Met nieuwe technieken werken we toe naar energieneutraliteit (Fierens)</p> <p>Doel: Rijnland streeft naar energieneutraliteit in 2030. Dit betekent dat we net zoveel energie duurzaam opwekken als gebruiken.</p>	
Indicator – Waterketen (Rijnlandbreed)	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Percentage duurzaam opgewekte energie ten opzichte van het totale verbruik. Doel 2021: 57%.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> In 2021 is een percentage van 52 energieneutraliteit behaald. Het lagere percentage wordt veroorzaakt doordat, door meer aandeelhouders HVC, het aandeel energieopwekking voor Rijnland lager is geworden.</p>	
Maatregelen 2021	
<p>In de navolgende hoofdstukken staat per programma welke maatregelen we treffen. Omdat de waterketen ca. driekwart van alle energie verbruikt en hier goede kansen liggen voor energieopwekking, ligt de nadruk van de energietransitie ook in de waterketen.</p>	

Highlights

Grafische weergave energieverbruik in relatie tot eigen opwekking.



7. We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking. (Kastelein, Fierens)

Doel: Doelmatiger oplossen van gezamenlijke wateropgaven.

Indicatoren – BOD

De mate van doelmatigheid, kwalitatief. Doel 2021: zie BOD

Maatregelen 2021

Doelstelling programmabegroting 2021

Samen met de ZoetWaterAlliantie werken we aan het platform Value4Water.nl.



Realisatie 2021:

Vanwege personele wisseling zal deze actie nog doorlopen in 1e helft 2022.

Doelstelling programmabegroting 2021

We stellen een nieuw bestuursconvenant op voor de Groene Cirkels Heineken.



Realisatie 2021:

Afspraak is behaald.

Doelstelling programmabegroting 2021

We werken mee aan het uitvoeringsprogramma van Klimaatbestendig Zoeterwoude Rijndijk.



Realisatie 2021:

Het deelproject uitvoeringsprogramma Klimaatbestendig Zoeterwoude Rijndijk is afgerond en er is nu opgeschaald naar de gehele gemeente. Verdere samenwerking is nu gebaseerd op de (inmiddels vastgestelde) Strategische Samenwerkings Agenda.

8. We baggeren overig water en geven zo doorstroming en waterkwaliteit een impuls.

(Langeslag)

Doel: Om de doorstroming en waterkwaliteit in overig water een impuls te geven neemt Rijnland het initiatief om ervoor te zorgen dat de overige oppervlaktewateren die in onderhoud zijn van derden binnen 15 jaar op diepte worden gebracht.

Indicatoren – Voldoende water

Doelstelling programmabegroting 2021

Aandeel bodemdiepte overig water in beeld





Realisatie 2021:





In de mid-term zijn de ambities bijgesteld: Er is voor gekozen om in 2021-2023 pilots uit te voeren om een goede strategie te ontwikkelen voor het gebaggerd doen krijgen van de overige

PROGRAMMAJAARVERSLAG 2021

Highlights




wateren. In 2021 is daarom een verkenning uitgevoerd welke pilots het meest geschikt zijn om de baggeropgave aan te pakken. Een stedelijke pilot samen met gemeente Lisse onderzoekt de meest gewenste aanpak voor de baggeropgave in stedelijk gebied. Voor het landelijk gebied zijn twee polders geselecteerd. De pilots worden in 2022/2023 uitgevoerd, vormen de basis voor een strategie, en leveren input voor het Overdrachtdossier.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Percentage op diepte, conform legger. Doel 2033: 90% gereed.	n.v.t.
<u>Realisatie 2021:</u> De doelstelling is bijgesteld als onderdeel van de mid-term. Indicatieve metingen geven aan dat 50-75% van de overige wateren niet voldoet aan de leggerafmetingen (baggernota 2019).	
<u>Maatregelen 2021</u>	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We maken een plan van aanpak en instrumentarium voor de uitvoering. We implementeren dat vanaf 2022-2033, met jaarlijkse evaluatie en bijstelling.	n.v.t.
<u>Realisatie 2021:</u> De doelstelling is bijgesteld als onderdeel van de mid-term. Eind 2020 heeft het college een aantal (bestuurlijke) uitgangspunten over de rolinvulling van het waterschap vastgesteld, die gebruikt worden als uitgangspunt bij de pilots.	
9. We bieden een wenkend perspectief in landelijke en stedelijke gebieden die kampen met bodemdaling. (Langeslag)	
Doel: Om stedelijke en landelijke gebieden met bodemdaling een wenkend perspectief te bieden pakt Rijnland het bodemdalingsdossier proactief op zoals in de binnenstad van Gouda en neemt Rijnland het initiatief voor een samenwerkingspilot in landelijk gebied.	
Indicator – Voldoende water	
Voortgang van projecten en nieuwe initiatieven in de diverse samenwerkingsverbanden, kwalitatief. Doel 2021: zie hoofdstuk Voldoende water	
<u>Maatregelen 2021 Landelijk gebied</u>	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ondersteunen samenwerkingsprojecten en werken samen in het Klimaatakkoord, de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart en Vitaal Platteland .	
<u>Realisatie 2021:</u> Onder regie van de provincies werken we mee aan het opstellen van de regionale veenweidestrategieën die volgen uit het Klimaatakkoord. De regie ligt bij de Provincies. In juli heeft D&H ingestemd met de Startnotitie Veenweidestrategie Zuid-Holland. Onze eigen pilot bodemdaling landelijk gebied vormt een mogelijke bouwsteen voor de regionale veenweidestrategie én draagt bij aan het interbestuurlijk programma Vitaal Platteland voor de Hollands-Utrechtse veenweiden (IBP VP HUV). Ook met onze inspiratiepolder bij Aarlanderveen doen we mee aan een gebiedsproces in het kader van het IBP VP HUV. Via de projecten en onderzoeken van o.a. de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart delen we onze eigen kennis proactief (bijvoorbeeld de kennis die we opdoen in Gouda Stevige Stad) en dragen we bij aan kennisontwikkeling (bijvoorbeeld door een bijdrage aan het project 'Boeren bij hoog water').	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ondersteunen gebiedsprocessen: Kaag & Braassem, Aarlanderveen en Nieuwkoop.	
<u>Realisatie 2021:</u> In drie polders in Kaag en Braassem voeren we onze eigen pilot bodemdaling in landelijk gebied uit. Daarnaast nemen we deel aan gebiedsprocessen in o.a. Aarlanderveen en Nieuwkoop die worden uitgevoerd als onderdeel van het interbestuurlijk programma Vitaal Platteland voor de Hollands-Utrechtse veenweiden (IBP VP HUV) en/of de regionale veenweidestrategie.	

Highlights

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voeren de Nota peilbeheer 2020 uit, met de afwegingen rondom het remmen van bodemdaling.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> In de peilafwegingen die we maken voor de veengebieden is bodemdaling standaard één van de aspecten die worden afgewogen. In het BOB-traject bodemdaling (vastgesteld door VV in november) is nogmaals bekrachtigd dat het remmen van bodemdaling maatwerk vraagt, en dat het peilbesluit een belangrijk instrument is.</p>	
Maatregelen 2021 Stedelijk gebied	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We geven uitvoering aan Gouda Stevige Stad en we vergroten draagvlak en kennis.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> De maatregelen lopen zoals gepland.</p>	
<p>10. We implementeren de Omgevingswet en maken het onze inwoners eenvoudiger. (Kastelein, Knapp)</p>	
<p>Doel: Digitaal werken en de 1-loket gedachte toepassen.</p>	
<p>Indicator – BOD</p>	
<p>Klanttevredenheid. Metingen: vanaf 2022.</p>	
<p>Maatregelen 2021</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We sluiten Rijnland aan bij het Digitaal Stelsel, gereed eind 2021.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> Rijnland is aangesloten bij het DSO wanneer de Omgevingswet in werking treedt. Daarbij voldoet Rijnland aan de eisen die de Omgevingswet daaraan stelt. Dit betekent dat burgers en bedrijven hun meldingen en vergunningaanvragen kunnen doen via dit DSO bij Rijnland en onze regels, projectbesluiten en bijbehorende werkingsgebieden kunnen raadplegen. Ondertussen wordt gewerkt aan de aanschaf van een nieuw zaakstelsel zodat vergunningen en meldingen intern beter georganiseerd worden. Na oplevering van het nieuwe zaakstelsel realiseren we ook de rechtstreekse koppeling tussen het zaakstelsel van Rijnland en de samenwerkingsruimte in het DSO. Aandachtspunt is de geografische data die Rijnland aanlevert voor het DSO. Er zijn landelijk gesprekken met het Rijk over het aanleveren van geodata en testen om te onderzoeken op welke wijze de geodata wel in het DSO opgenomen kan worden zonder dat alle waterschappen de geodata moeten aanpassen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voeren de Waterschapsverordening in, gereed in 2022.</p> <p><u>Realisatie 2021:</u> We handelen steeds meer in de geest van de Omgevingswet en maken het daarmee onze inwoners, maar ook bedrijven en andere overheden eenvoudiger. We zijn bezig met het gefaseerd omzetten van de huidige keur in een eerste versie van de waterschapsverordening (WSV). Deze wordt gefaseerd intern gedeeld (in het kader van draagvlak) en gefaseerd gedeeld met andere waterschappen (in het kader van leren van elkaar). Volgens de planning zal de WSV in 2022 aan de VV voor besluitvorming kunnen worden voorgelegd.</p>	

Samenvatting

Toelichting scores

 Op schema, binnen de kaders.	 Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.	 Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting
--	--	---

I. De programma's



Waterveiligheid

	<p>Algehele resultaten eind 2021</p> <p>Over het algemeen ligt het programma Waterveiligheid goed op koers. Rijnland heeft veel onderhoud gepleegd en blijft veel onderhoud plegen naar aanleiding van de voorjaarsinspectie. In totaal zijn er 50% meer meldingen ten opzichte van 2020. De versterkingsprojecten regionale keringen en de toetsing regionale keringen liggen op koers. Op dit moment werken we aan complexe en dure strekkingen, waardoor we minder km opleveren. In het MJP is besloten om het op orde brengen van de vier kunstwerken in de Spaarndammerdijk en de IJsseldijk Goud niet te temporiseren. Hierdoor behouden we de mogelijkheid tot subsidie vanuit het HWBP. Op 26 juli is in Reeuwijk een stuk dijk van enkele tientallen meters afgeschoven. De situatie is veilig gesteld en op dit moment wordt de oorzaak onderzocht, daarna wordt de kering hersteld. Het is nog niet bekend of dit ook gevolgen heeft voor de veiligheid en programmering van andere regionale keringen.</p>	
---	---	---

Financieel			
x € 1mln	Werkelijk 2021	Begroting 2021	% verschil
Netto exploitatiekosten	29,7	29,8	-/- 0,3%
Bruto-investeringen	25,6	21,5	19,5%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen zonder aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de najaarsburap 2021.



Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting



Voldoende water

**Algehele resultaten eind 2021**

Het programma Voldoende Water is in het algemeen op koers, zowel de uitvoering van projecten als het reguliere werk. Het peil voldoet in 95% van de gevallen aan het peilbesluit.

Met de piekberging Haarlemmermeer in uitvoering, de oplevering van de piekberging Nieuwe Driemanspolder en de start van het oplossen van knelpunt Sluisjes Halfweg worden de laatste stappen ingezet om de boezem klimaatrobust te maken.

Vanuit de Watergebiedsplannen zijn peilbesluiten geactualiseerd en knelpunten in polders weggenomen.

Voor het groot onderhoud (baggeren, renovatie poldergemalen) zijn de doelen voor dit jaar grotendeels gehaald. De uitdaging is om de komende jaren voldoende extra tempo in de uitvoering te bereiken om het systeem op orde te houden. En om de gemalen aan te passen aan de eisen vanuit cybersecurity.

Voor het overige onderhoud is de transitie van correctief naar planmatig risicogestuurd onderhoud ingezet, en er zijn in 2021 stappen gezet zoals het benoemen van de kritieke assets en het ontwikkelen van een aantal onderhoudsconcepten.

Een aantal doelen voor 2021 zijn niet gehaald: zo is de inventarisatie oeverbeschermingen vertraagd, en zijn de doelen voor baggeren overige wateren halverwege het jaar bijgesteld (mid-term).

**Financieel**

x € 1mln	Werkelijk 2021	Begroting 2021	% verschil	
Netto exploitatiekosten	58,5	60,6	-/-	3,4%
Bruto-investeringen	27,2	22,0		23,6%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen zonder aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Najaarsburap 2021.



Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting



Schoon en Gezond water

**Algehele resultaten eind 2021**

De meeste afspraken uit de begroting hebben we afgerond en indicatoren in het programma scoren goed. De KRW3 is van start gegaan met twee projectteams, de emissieloze uitvoering van de Langerse Plassen is iets vertraagd en de luchtmenginstallaties in de Nieuwe Meer en de Haarlemmermeerse Bosplas hebben we voor het zwemseizoen gerealiseerd. Voor het overig water zijn door het college (mei 2021) doelen bepaald. Tot slot is het voorbereidende werk voor het landbouwportaal afgerond, waardoor we het begin 2022 konden openen.

**Financieel**

x € 1mln	Werkelijk 2021	Begroting 2021	% verschil	
Netto exploitatiekosten	9,5	11,0	-/-	13,7%
Bruto-investeringen	6,6	6,8	-/-	2,7%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen zonder aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de najaarsburap 2021.



Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting



Waterketen

**Algehele resultaten eind 2021**

De extra aandacht voor (de assets in) de waterketen werpt zijn vruchten af, maar we zijn nog niet klaar. Over heel 2021 voldeden 15 van de 19 zuiveringen aan de normen, terwijl nog maar enkele jaren geleden de helft niet voldeed.

Als gevolg van de keuzes in de begroting hebben we een aantal renovaties getemporeerd waardoor op die locaties het risico toeneemt op overschrijden van de norm. Ook neemt het aantal storingen toe wat leidt tot meer correctief onderhoud en zullen we meer onderdelen tussentijds moeten vervangen.

De aanbesteding van Zwanenburg is ondertussen gestart en de inschrijvingen worden momenteel beoordeeld. Na een grondige analyse van de prognosecijfers voor Haarlem Waarderpolder blijkt dit niet tot een andere uitkomst van de businesscase te leiden waardoor we de uitwerking tot nieuwbouw weer hebben opgepakt.

Als onderdeel van onze ambities om in 2030 energieneutraal te zijn heeft de VV krediet verleend voor de uitvoering van de zonneweides op Bodegraven en Alphen. Daarnaast heeft de VV in juni de doelen voor een circulair Rijnland vastgesteld.



x € 1mln	Financieel		
	Werkelijk 2021	Begroting 2021	% verschil
Netto exploitatiekosten	83,8	82,6	1,5%
Bruto-investeringen	29,9	30,8	-/- 2,9%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen zonder aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de najaarsburap 2021.



Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

**Bestuur, Organisatie & Dienstverlening (BOD)****Algehele resultaten eind 2021**

Het programma BOD ligt in algemene zin op koers. Er is wat uitstel of vertraging door Covid op sommige aspecten, maar de hoofdlijn is goed. Er wordt inmiddels hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het hybride werken.

Wat betreft digitale transformatie en een robuuste en veilige ICT-infrastructuur zij er grote stappen gemaakt en met de extra middelen verkregen in MJP 22 kunnen we deze trend doorzetten. Hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat het behalen van BIO-4 een zeer grote uitdaging gaat worden.



Financieel				
x € 1mln	Werkelijk 2021	Begroting 2021	% verschil	
Netto exploitatiekosten	34,4	35,6	-/-	3,4%
Bruto-investeringen	0,8	3,1	-/-	74,2%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen zonder aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de najaarsburap 2021.



Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

II. Exploitatie

Het positieve exploitatieresultaat ten opzichte van de begroting na wijziging bedraagt € 6,6 mln. Dit resultaat is ontstaan door hogere baten. De twee grootste afwijkingen betreffen € 3,1 mln hogere opbrengsten uit verkopen van eigendommen en € 2,9 mln hogere opbrengsten waterschapsbelastingen. Voor de verkopen van eigendommen was de verwachting dat deze in 2022 zouden plaats vinden. De hogere opbrengsten waterschapsbelastingen komt doordat de gevolgen van de coronacrisis tot nu toe lager lijken dan verwacht en daarnaast is de WOZ-waarde in het beheergebied met 8% gestegen, terwijl er rekening werd gehouden met 6%. Een uitgebreide toelichting op de exploitatie wordt gegeven bij de [toelichting op de kosten- en opbrengstsoorten](#) en voor de Waterschapsbelastingen in [paragraaf 1.2.5](#).

III. Investerings

De werkelijke bruto-investeringen in 2021 bedragen € 90,1 mln en komen daarmee uit op 107% van de investeringsbegroting van € 84,1 mln. Bij de programma's wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

IV. Personeel

De totale personeelsbezetting is in 2021 licht toegenomen. Het totale verzuimpercentage in 2021 was 4,6%. Dit is een stijging van 0,7% ten opzichte van 2020. Deze stijging wordt ingegeven door een hoger aandeel van langdurige uitval (langer dan 44 dagen). Daar staat een daling van het kort verzuim tegenover. Zie voor een uitgebreide toelichting de [Personele paragraaf](#)

Algemeen

Het programmajaarverslag 2021 is door de accountant gecontroleerd. De accountant heeft de controle afgesloten met een volledig goedkeurende verklaring op gebied van getrouwheid en rechtmatigheid.

1. Jaarverslag 2021 per programma**1.1 Programmaverantwoording 2021**

De activiteiten van Rijnland zijn ondergebracht in vijf programma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon en gezond water, Waterketen en Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (B.O.D.).

Een toelichting op de gestelde doelen, de gerealiseerde resultaten en de bijbehorende middelen per programma volgt in de volgende paragrafen.

De netto kosten (kosten na aftrek van opbrengsten) van de programma's zijn:

1.1.1 Exploitatierkening naar programma's


No.	Omschrijving	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
		€	€	€	€
	Netto kosten van de programma's				
1.	Waterveiligheid	29,7	29,8	27,6	27,3
2.	Voldoende water	58,5	60,6	60,0	56,2
3.	Schoon en gezond water	9,5	11,0	11,1	10,7
4.	Waterketen	83,8	82,6	81,8	82,8
5.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	34,4	35,6	37,5	31,0
	Totaal netto kosten van de programma's	215,9	219,6	218,1	207,9
	Waterschapsbelastingen	218,4	215,5	215,3	206,2
	Resultaat voor bestemming	2,5	-/- 4,1	-/- 2,8	-/- 1,8
	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	4,4	4,4	2,8	3,4
	Egalisatie van tarieven	3,0	3,0	3,1	5,2
	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 3,0	-/- 3,0	-/- 2,8	-/- 4,7
	Toevoegingen aan algemene reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4	-
	Nog te bestemmen resultaat	6,6	0,0	0,0	2,1

Af rondingsverschillen zijn mogelijk

In de volgende paragrafen worden de resultaten en bijbehorende middelen ten opzichte van de begroting na wijziging per programma toegelicht.



Waterveiligheid

Score 	1.1.2 Waterveiligheid <i>Portefeuillehouder: Bas Knapp.</i> <i>Directeur: Simone Boogaard.</i> <i>Resultaatmanager: Niels Minnen.</i> Doel: We beschermen ons beheergebied, de inwoners en bedrijven tegen overstromingen vanuit zee, de rivieren en het regionale watersysteem.
---	---

1.1.2.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland ligt grotendeels onder zeeniveau en blijft daarom niet droog zonder duinen, dijken en kades. We beschermen ons beheergebied en de inwoners tegen overstromingen. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen.

We noemen dat meerlaagsveiligheid:

1. We beschermen tegen overstromingen (preventie).
2. We adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking).
3. We bereiden ons goed voor op calamiteiten.

Kengetallen		Doel 2021	Realisatie 2021
45 km primaire keringen		41 km	41 km
1.200 km regionale keringen		910 km	906 km

Toelichting scores






Op schema, binnen de kaders.



Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.



Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2021		Score
1	<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden de verkenningsfase af en starten de planuitwerkingsfase van Versterking IJsseldijk Gouda spoor 2 (Mallegatsluis en Keersluis). Midterm: In de midterm is geadviseerd om dit project te temporiseren tot en met 2030 <u>Resultaat 2021</u> Na het advies uit de midterm heeft het project tijdelijk on-hold gestaan. Doordat de resultaten vergeleken worden met de begroting geeft dit een rode score. Bij de vaststelling van de begroting 2022 is besloten om dit project toch door te laten gaan.	
2	<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zorgen dat ca. 20 à 25 km regionale keringen aan de norm gaat voldoen. <u>Resultaat 2021</u> We hebben dit jaar 15 kilometer opgeleverd en 3,5 km schuift net over de jaargrens. We liggen nog op koers om te zorgen dat de regionale keringen in 2030 aan de provinciale norm voldoen.	
3	<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden één deeltraject van de beoordelingsronde primaire keringen af (en tot en met 2022 volgt er nog één traject). <u>Resultaat 2021</u> We hebben traject 14-1 afgerond en de beoordeling van traject 14-9 (vanaf Katwijk tot en de noordkant van Noordwijk) staat gepland voor Q1 2022.	




Waterveiligheid






4	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We dienen een plan van aanpak in voor de verkenningsfase (voor subsidie) voor het op orde brengen van de gekanaliseerde IJsseldijk bij Gouda en starten de verkenningsfase van vier kunstwerken in de Spaarndammerdijk (afgevaardeerde C-keringen). Midterm: In de midterm is afgesproken om beide projecten te temporiseren. De IJsseldijk tot en met 2030 en het project voor de kunstwerken in de Spaarndammerdijk tot na 2025.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zoals bij de midterm is afgesproken hebben in 2021 deze projecten grotendeels stilgelegen. Doordat de resultaten vergeleken worden met de begroting geeft dit een oranje score, echter zijn t.o.v. de midterm de afspraken behaald. Na uitvoering van deze projecten voldoet Rijnland aan de normen voor primaire keringen, waarvan landelijk is afgesproken om in 2050 gereed te zijn. Tussen de midterm en de begroting 2022 is gebleken dat er geen HWBP-subsidie meer beschikbaar komt wanneer we deze projecten temporiseren. We gaan daarom in 2022 weer aan de slag met de IJsseldijk en Spaarndammerdijk.</p>	
5	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden de actualisering van het Waterveiligheidsbeleid af met de Nota Waterveiligheid-deel 2: Waterkeringen</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De ontwerpnota waterveiligheid is in de VV van 24 november behandeld en op dit moment loopt de inspraakprocedure. We verwachten het in de VV van maart 2022 vast te stellen.</p>	
6	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We actualiseren de beleidsregels voor dagelijks onderhoud waterkeringen, behorend bij de Keur.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De besluitvorming zal begin 2022 plaatsvinden voor de schade aan keringen en oevers. Dit kan leiden tot veranderingen in de verantwoordelijkheid voor het dagelijks onderhoud van de keringen.</p>	
7	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We houden voorjaarsinspectie en handelen de schadepunten daaruit af.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
8	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We actualiseren de legger Kust in 2021.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In het najaar hebben we de legger Kust geactualiseerd. De actualisatie van de legger regionale keringen en oppervlaktewateren is op 28 april 2021 door D&H vastgesteld.</p>	

1.1.2.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p>Wij beschermen tegen overstromingen (preventie) Rijnland vervult hier zijn zorgplicht: Rijnland heeft als beheerder de taak om waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. In het kader van de zorgplicht verhogen en versterken we regelmatig onze keringen, bijvoorbeeld omdat ze door bodemdaling te laag zijn geworden. We zetten daarnaast advisering, inspectie, vergunningverlening, toezicht en handhaving in.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We beoordelen de primaire keringen in het kader van de landelijke beoordelingsronde zodat we eind 2023 een nieuw veiligheidsbeeld kunnen produceren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	


Waterveiligheid




1.1.2.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We brengen de afgekeurde delen van de primaire kering langs de Hollandse IJssel, bij Gouda, op orde. Dit betreft Mallegatsluis, Keersluis en de Veerstal. Dit ronden we af in 2023 en op dat moment zullen de primaire keringen van Rijnland naar verwachting geheel op orde zijn.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zorgen jaarlijks dat ca. 25 kilometer regionale kering op orde komt (in 2012 voldeed 498 km niet aan de normering). We streven ernaar om hier tot en met 2023 op volle kracht hiermee door te gaan.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We werken ook aan de nieuwe toetsing van de regionale waterkeringen die in 2023 afgerond moet zijn.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Toetsing van de niet waterkerende objecten (nwo's) is afgerond en momenteel worden de grondlichamen getoetst. Het grondonderzoek loopt vertraging op door een moeizaam proces op het gebied van omgevingsmanagement. Eind 2023 is de toetsing gereed.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We beschermen de waterkeringen tegen de graverij van muskusratten. We zetten de samenwerking met andere waterschappen voor het muskusrattenbeheer voort.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De muskusrattenpopulatie is steeds beter onder controle. In heel Nederland werden er in 2021 44.995 muskusratten gevangen, dat is een daling van 6% ten opzichte van 2020. In het beheergebied van Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland, dat muskusratten bestrijdt namens zes waterschappen waaronder Rijnland, stabiliseert het aantal gevangen muskusratten. In 2021 werden er 18.279 muskusratten gevangen tegen 18.485 in 2020. Het aantal vangsten in het beheergebied van Rijnland is licht afgenomen, bij een aantal buurwaterschappen zien we een kleine toename.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We houden periodieke inspecties van de keringen (reguliere jaarlijkse voorjaarsinspecties) waarbij we alle keringen binnen het beheergebied inspecteren. Geconstateerde schadepunten worden binnen een jaar hersteld (buitengewoon onderhoud door Rijnland, dagelijks onderhoud door de eigenaar).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Beheer en onderhoud langs de kust willen we intensiveren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het beheer en onderhoud aan de kust is op orde.</p>	


Waterveiligheid

1.1.2.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Aan de hand van pilots en via het uitwisselen van ervaringen met andere waterschappen worden digitale mogelijkheden uitgeprobeerd om werkprocessen efficiënter te maken en te verbeteren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In samenwerking met Hoogheemraadschap van Delfland, HHSK, RWS en STOWA zijn we de pilot satelliet-gestuurde droogtemonitoring sinds begin dit jaar (2020) gefaseerd opgestart en inmiddels draaien we volledig. Door middel van continu meten in waterkeringen op 10 locaties verdeeld over de waterschappen willen we een beter beeld krijgen van de effecten van droogte op waterkeringen. Door deze kennis te koppelen aan satellietbeelden hopen we (droogte-) inspecties gericht en efficiënter uit te kunnen voeren. De pilot is met twee jaar verlengd t/m 2022 om langdurige meetreeksen te kunnen opbouwen.</p> <p>We werken samen met een marktpartij aan een pilot voor het inzetten van satelliettechnologie die deformatie van keringen kan detecteren. Hiermee kan bijvoorbeeld nauwkeurig de zetting van alle keringen in kaart worden gebracht.</p> <p>Voor toetsing van de regionale waterkeringen zijn en worden diverse digitale tools ontwikkeld om de toetsing (gedeeltelijk) te automatiseren. Voorbeelden hiervan zijn DAM (stabiliteits- en pipingtoets) en toetsing Niet Waterkerende Objecten (NWO's).</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Waar mogelijk bevorderen we het recreatief gebruik en versterken we de biodiversiteit op keringen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We stimuleren we het inzaaien van dijken met een divers (bijvriendelijk) grasmengsel. We adviseren grondeigenaren en terreinbeheerders en dragen ook bij in de kosten. We richten het buitentalud zo natuurvriendelijk mogelijk in. Verder houden we op wens van eigenaren of gemeenten rekening met aanleg of behoud van fietspaden, wandelpaden en oevervoorzieningen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voorkomen activiteiten die een negatieve invloed hebben op de waterkeringen. Dit doen we met voorlichting, planadvisering, vergunningverlening, toezicht en handhaving.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De planadvisering, vergunningverlening, voorlichting en handhaving verlopen regulier, volgens planning.</p>	
Wij adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking)	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We adviseren onze partners en inwoners over keuzes in de ruimtelijke inrichting.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Middels vooroverleggen, watersprekuren e.d. adviseren wij onze partners.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We hebben voor het hele gebied inzicht in de gevolgen van overstromingen door middel van overstromingsbeelden en geven inzicht in geschikte maatregelen voor duurzame ruimtelijke inrichting.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De overstromingskaarten zijn inmiddels vastgesteld. We hebben onze input voor de beheerplannen geleverd en zijn nu in afwachting op het publicatie door I&W.</p>	



Waterveiligheid

1.1.2.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zetten ons actief in om het bewustzijn over het wonen en werken in een overstroombaar gebied te vergroten. We doen dit onder andere met klimaatstresstesten (inclusief risicodialogen) in gemeenten, met overstromingskaarten opgenomen in klimaatatlassen en met een spoor tussen de calamiteitenorganisatie en de veiligheidsregio's waarin we specifiek kijken naar de gevolgen van overstromingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De klimaatstresstesten zijn in de meeste gemeenten al doorlopen. Risicodialogen zijn ook merendeels gevoerd, en nu denken we als waterschap mee aan uitvoeringsmaatregelen. Een aantal maatregelen zijn ook wel geschaard onder de impuls gelden van het Rijk.</p> <p>Daarnaast hebben we een beperkt aantal SSA's (Strategische SamenwerkingsAgenda's) vastgesteld of zijn bezig met de uitvoering ervan. Ook werken we samen met gemeenten bij het opstellen van de omgevingsvisies om onze waterdoelen daar ook in te brengen in de ruimtelijke ontwikkelingen van gebieden</p>	
<p>Wij bereiden ons goed voor op calamiteiten Calamiteiten kunnen we helaas nooit uitsluiten. Rijnland bereidt zich dan ook goed voor op alle mogelijke waterstaatkundige calamiteiten die zich in het beheergebied kunnen voordoen. Het gaat daarbij niet alleen om overstromingen, maar ook om bijvoorbeeld waterkwaliteitsincidenten zoals illegale lozingen, of incidenten op één van de afvalwaterzuiveringsinstallaties.</p> <p>Het goed voorbereiden op calamiteiten speelt niet alleen bij het thema Waterveiligheid, maar ook bij andere thema's. Om dubbelingen in tekst te voorkomen staat het onderwerp calamiteitenbestrijding beschreven in deze paragraaf; de kosten zijn opgenomen in programma BOD.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zorgen er samen met onze veiligheidspartners voor dat inwoners en bedrijven weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We zijn doorlopend in contact met onze veiligheidspartners (met name Veiligheidsregio's, andere waterschappen en Rijkswaterstaat, onder andere in SCOR-verband 'samenwerking crises overstromingen Randstad') om af te stemmen en samen te werken aan de crisisorganisatie.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> De calamiteitenorganisatie van Rijnland (Slank & Gespied), die gevuld is met eigen medewerkers, komt bij alarmering in actie. De calamiteitenorganisatie wordt opgeleid, getraind en geoefend in voorbereiding op calamiteiten</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De calamiteitenorganisatie staat paraat en loopt het opleidings-, trainings- en oefenprogramma door. Inmiddels is het bestrijdingsplan bedrijfscontinuïteit geactualiseerd in goede samenwerking met de I&A-organisatie en het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard om gesteld te staan voor het grotere risico op ict en cyber incidenten.</p> <p>Na de hulpactie aan Limburg zijn alle materialen weer geteld, gecontroleerd en aangevuld. Ook zijn er nieuwe containers aangeschaft zodat alle materialen zorgvuldig zijn opgeborgen.</p>	



Waterveiligheid

1.1.2.4 Wat heeft het programma Waterveiligheid in 2021 gekost?

Exploitatiekosten Programma Waterveiligheid 2021

Programma Waterveiligheid	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Vershil 2021	Vershil na wijziging in %
Afrondingsverschillen zijn mogelijk					
Netto exploitatiekosten (x € 1 mln)	29,7	29,8	27,6	-/- 0,1	-/- 0,3%

De netto lasten van het programma waterveiligheid zijn € 0,1 mln lager dan begroting na wijziging. In de netto lasten is een in 2022 nog te verwachte hogere afrekening voor HWBP-bijdrage van € 0,7 mln verwerkt. Daarnaast zijn er afwijkingen in de exploitatie door lagere personele inzet € 1,2 mln en een eenmalige ontvangen bijdrage van de gemeente Leiden van € 0,2 mln t.b.v. overdracht beheer Kikkerpolder. Hiertegenover staan hogere onderhoudskosten (aan keringen) van € 0,4 mln en hogere afschrijvingslasten € 0,2 mln doordat conform de nota vaste activabeleid, activa onder de grenswaarde van € 150.000 niet meer geactiveerd worden. Deze activa worden direct geheel afgeschreven.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Waterveiligheid 2021

Programma Waterveiligheid	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Begroot 2021 (-/- concern- brede korting)	% van Begroot
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	25,6	21,5	19,1	119,5%

De investeringsuitgaven zijn € 6,5 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern-brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 4,1 mln hoger investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Er zijn een aantal kadeprojecten binnen DiRK die voorspoediger worden uitgevoerd. Ondanks dat is de begrote 20 km niet gehaald doordat een aantal opleveringen net over de jaargrens heen vallen en projecten met stalen damwanden vertraging oplopen door leveringsproblemen. Binnen het cluster kadeverbeteringen hebben we last van verhoogde grondstofprijzen (klei, staal en hout) en vertraging door tekorten van stalen damwanden. Deze konden tot nu toe worden opgevangen vanuit de risicoreservering. € 5,0 mln
 - Er zijn extra uitgaven gedaan voor Kunstwerken Spaarndammerdijk (€ 0,9 mln) doordat er een noodmaatregel aan de IJ-zijde van de Kolksluis moest worden opgepakt. Tevens vielen de engineeringkosten hoger uit voor de kademuuren van de Kolksluis. € 0,9 mln
 - Het contract is voordelig aanbesteed. Daarnaast heeft het project enige vertraging opgelopen door moeilijkheden met de omgeving bij de uitvoering van grondonderzoek en uitbreiding van de scope met het onderzoek naar de dijkafschuiving Reeuwijk. € -1,4 mln
 - Diverse, kleinere mutaties: € -0,4 mln
- € 4,1 mln



Voldoende water

Score	1.1.3 Voldoende water
	<p>Portefeuillehouders: Sjaak Langeslag (incl. baggeren overig water) en Waldo von Faber (incl. peilbeheer). Klimaatbestendige stad/platteland: Marco Kastelein, Bas Knapp. Directeur: Simone Boogaard. Resultaatmanager: Henno van Dokkum.</p> <p>Doel: Samen met de omgeving zorgt Rijnland voor voldoende water. Niet te veel, niet te weinig, maar precies genoeg voor inwoners, bedrijven en natuur.</p>

1.1.3.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig, en met de juiste kwaliteit, passend bij de functies in ons gebied. Nu en in de toekomst.

Wat doen we daarvoor:

- We zorgen voor voldoende water (peilbeheer)
- We houden het watersysteem in stand
- We beperken de gevolgen van wateroverlast
- We zorgen voor voldoende zoet water.

Kengetallen		Doel 2021	Realisatie 2021
107.000 ha peilgebieden - Actueel peilbesluit:		88%	90%
Ca. 200 polders – voldoen aan norm wateroverlast:		85%	83%
4 boezemgemaal, 350 polder- en overige gemalen Ca. 2000 stuwen, duikers en overige kunstwerken			
<i>Begin 2022 worden de percentages geactualiseerd. Dit zijn de voorlopige resultaten.</i>			

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.



Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.



Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021

	Doel / gereed in 2021	Score
1	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We baggeren voor 150 km aan watergangen en peilen 500 km in.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 hebben we 135 km gebaggerd en 532 km aan watergangen ingepeild. De voorbereidingen van het baggerwerk voor 2022 staat enigszins onder druk.</p>	
2	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We leveren ca. 8 gerenoveerde poldergemalen en 5 krooshekreinigers op en we besteden 19 gemalen aan. We starten met een programmateam poldergemalen waardoor we efficiënter kunnen renoveren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In het algemeen ligt de renovatie van gemalen op schema. We hebben 6 gemalen opgeleverd en 18 gemalen aanbesteed. Daarnaast hebben we vijf krooshekreinigers opgeleverd.</p>	
3	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We starten met de uitvoering van de piekberging Haarlemmermeer.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De piekberging Haarlemmermeer is volop in uitvoering. De contouren van de piekberging (kades) zijn al duidelijk zichtbaar in het landschap en een aantal kleinere constructies (stuwen, duikers) zijn reeds gerealiseerd. Inmiddels is ook gestart met de eerste grote civiele constructie: de brug in de hoofdvaart. Ook zijn de 1e damwanden voor de inlaatconstructie geplaatst. We liggen op koers voor oplevering (technisch gereed) in 2023. De snelheid van de uitvoering is terug te zien in het investeringsvolume 2021.</p>	







Voldoende water

4	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We verbeteren de doorstroming en renoveren de sluisjes bij Halfweg. We ronden de ontwerpfase af en vragen de omgevingsvergunning aan. De uitvoering is gepland voor 2022/2023.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 hebben we het voorontwerp afgerond en de omgevingsvergunning aangevraagd. Conform planning vragen we het uitvoeringskrediet in januari 2022 aan. Door het historische karakter van de locatie is de uitvoering risicovol; het beheersen van de risico's vraagt continue aandacht.</p>	
5	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan van 60% naar 70% uitvoering correctieve onderhoudsjobs binnen de afgesproken termijn.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 hebben we het correctief onderhoud voor 66% binnen de gestelde termijnen uitgevoerd. Het blijkt dat tegelijkertijd verbeteren van het correctieve onderhoud én ontwikkelen van het preventieve onderhoud lastig is. In het MJP 2022-2025 zijn realistische doelen voor het transitietraject opgenomen.</p>	
6	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Klimaatbestendige stad en platteland: we hebben de maatregelen voor robuuste waterbeschikbaarheid op laten nemen in het Deltaprogramma 2022-2027.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
7	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Bodemdaling: we nemen een bestuurlijk besluit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de VV van november is het BOB-traject bodemdaling afgerond met een VV besluit over de positionering van Rijnland t.a.v. bodemdaling. Dit wordt de komende jaren richtinggevend voor onze inzet.</p>	
8	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Baggeren overig water: we maken een plan van aanpak en instrumentarium voor de uitvoering.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	

1.1.3.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
We zorgen voor voldoende water (peilbeheer)	
Rijnland faciliteert de functies in het gebied door het instellen en voeren van een goed oppervlaktewaterpeil.	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan door met het actualiseren van peilbesluiten, zodat in 2023 90% van het oppervlakte van Rijnland een passend peilbesluit heeft. We stellen dit jaar voor 8 polders de peilbesluiten vast in Benoorden en Bezuiden de Wijde Aa en de Leidse polders. Dit bereiken we via de watergebiedsplannen. De in 2020 vastgestelde nota peilbeheer definieert welke criteria Rijnland hanteert om de actualiteit te toetsen. Bij de prioritering houden we rekening met externe ontwikkelingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We hebben in 2021 11 peilbesluiten geactualiseerd en vastgesteld.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voeren in 90% van de gevallen het dagelijks peilbeheer uit volgens het vastgestelde peil. Dit klinkt vanzelfsprekend, maar vergt dag (en nacht) een uitgekiend peilbeheer, vaak op een centimeter nauwkeurig. We gaan aan de slag met aanpassing van de indicator voor het peilbeheer zodat betere stuurinformatie ter beschikking komt; dit leidt waarschijnlijk tot een aanpassing van het percentage.</p>	








Voldoende water

1.1.3.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p><u>Resultaat 2021</u> Elke maand vinden controles van het waterpeil plaats waarna deze gevalideerd worden. De gevalideerde cijfers worden vervolgens geëvalueerd met de afgesproken peilbesluiten. Uit de peilevaluaties blijkt dat we in 2021 in 95% van de gevallen het dagelijks peilbeheer conform het vastgestelde peil uit hebben gevoerd. De afwijkingen worden geanalyseerd en vormen de basis voor (toekomstige) maatregelen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We reguleren (via meldingen en vergunningen) waar mogelijk peilafwijkingen en handhaven deze, op basis van het in 2019 geactualiseerde beleid peilafwijkingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De keur is aangepast, vergunningen worden verleend. Handhaving vindt plaats wanneer dit nodig is.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2022/2023 verwachten we opnieuw de boezemstudie te gaan actualiseren, om de gevolgen van klimaatverandering in beeld te brengen. Voor het peilbesluit van de boezem gaan we verkennen of actualisatie van het peilbesluit nodig is.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Een verkenning heeft uitgewezen dat actualisatie van het peilbesluit boezem op dit moment niet nodig is. Zodra de nieuwe klimaatscenario's medio 2022/2023 beschikbaar komen starten we met het actualiseren van de boezemstudie. Daar kunnen nieuwe maatregelen uit voort komen om de boezem klimaatrobuust te houden.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We overleggen met andere waterbeheerders hoe we elkaar kunnen helpen in geval van wateroverlast of watertekort ('slim watermanagement'). We implementeren dit in het dagelijks waterbeheer leidend tot onder meer redeneerlijnen voor zowel wateroverlast als watertekort. Daarnaast voeren we samen onderzoek uit naar de toekomstbestendigheid van de (met elkaar samenhangende) watersystemen rondom het Noordzeekanaal-Amsterdam Rijnkanaal, inclusief de gezamenlijke maatregelen die op korte en (middel) lange termijn noodzakelijk zijn.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Dit jaar zijn verschillende verkenningen uitgevoerd die enerzijds gaan over het bepalen van de opgave als de mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden om de faalkans van het systeem te verkleinen. Denk daarbij aan mogelijke piekbergingslocaties, alternatieven aan- en afvoerwegen (inclusief gemalen) als maatregelen in de ruimtelijke ordening. Een succes is het gezamenlijk optrekken t.a.v. de renovatie van het gemaal IJmuiden.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We onderzoeken via pilots hoe digitale ontwikkelingen gaan helpen om werkprocessen, zoals de jaarlijkse schouw, effectiever in te richten. Bij de grotendeels geautomatiseerde aansturing van de boezem- en poldergemalen wordt het systeem regelmatig 'slimmer gemaakt'. Op basis van de pilot 'aanbod duurzame energie' wordt een plan van aanpak gemaakt hoe we in 2021 onze modellen kunnen aanpassen, waar inzetbaarheid van de gemalen op basis van duurzame energie in wordt meegenomen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We hebben het verbeterplan voor het slimmer aansturen van gemalen gemaakt in samenwerking met de energieleverancier. Deltares werkt nu aan het verbeteren van de modellen. De verwachting is dat implementatie in 2022 plaatsvindt.</p>	
<p>We houden het watersysteem in stand Het afgesproken peil realiseren we met behulp van kunstwerken (inlaten, gemalen, stuwen) en watergangen. Rijnland onderhoudt zijn kunstwerken en watergangen adequaat.</p>	









Voldoende water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan in 2021 voor 150 km aan watergangen baggeren en doen de inpeiling voor 500 km. Voor PFAS is er in 2020 een definitief handelingskader vastgesteld. Dit geeft meer ruimte voor verwerking, maar leidt nog steeds tot hogere kosten. Door 500 km in te peilen, dubbel zo veel als gebruikelijk, gaan we de achterstanden die veroorzaakt zijn door PFAS op termijn inhalen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Baggeren overig water (highlight): we zorgen dat overig water gebaggerd wordt en geven zo doorstroming en waterkwaliteit een impuls. Rijnland neemt het initiatief om ervoor te zorgen dat de overige oppervlaktewateren die in onderhoud zijn van derden binnen 15 jaar op diepte worden gebracht. Daarbij voeren zij ook de gewenste verdiepingsslag ten behoeve van de waterkwaliteit door.</p> <p>a) Eind 2021 ligt er een uitgekende aanpak die aangeeft hoe we beoogde opgave stapsgewijs scherper in beeld krijgen en houden en tot een effectieve en meetbare realisatie komen. Het juridisch-, communicatief en uitvoeringsinstrumentarium brengen we in gereedheid voor uitvoering. Dit is inclusief de daarbij benodigde samenwerkingsafspraken met partners.</p> <p>b) Vanaf 2022 gaan we verder met de implementatie, waarbij we jaarlijks evalueren en bijstellen. Gezien de omvang van de opgave ligt een stapsgewijze gebiedsaanpak voor de hand. Dit biedt kansen om lerend te werken. Door een jaarlijkse evaluatie verbetert de aanpak in effectiviteit en uitvoeringsefficiëntie.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights. De ambities zijn bijgesteld in midterm gesprekken. In 2021-2023 wordt een pilot uitgevoerd; daarna wordt een strategie bepaald.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We leveren in 2021 circa 8 gerenoveerde poldergemalen en 5 krooshekreinigers op en we besteden 19 gemalen aan. We starten met een programmateam poldergemalen waardoor we efficiënter poldergemalen kunnen renoveren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Ook verbeteren we in deze planperiode de procesautomatisering en toegangsbeveiliging op gemalen. We gaan aan de slag met verkenning van de maatregelen voor renovatie van boezemgemaal Halfweg en nemen daar de eerste noodzakelijke maatregelen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De vervanging van de procesautomatisering is op de boezemgemalen is complexer dan gedacht. Boezemgemaal Katwijk is inmiddels gecertificeerd voor een internationale standaard t.a.v. informatiebeveiliging. De overige boezemgemalen volgen in 2022. Voor de vernieuwing en modernisering bij poldergemalen start in 2022 een speciaal programma, incl. kredietaanvraag.</p> <p>Voor de toegangsbeveiliging zijn we bezig met het in kaart brengen van de Rijnlandse brede opgave en op basis daarvan stellen we de plannen op. In 2022 wordt hier krediet voor aangevraagd.</p> <p>De eerste noodzakelijke maatregelen bij boezemgemaal Halfweg zijn in voorbereiding en worden in 2022 uitgevoerd, hiervoor is in de VV van november 2020 krediet verstrekt. Uit de inspectie bleek dat de damwanden aan vervanging toe waren.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor poldergemalen maken we gebruik van een redeneerlijn voor de prioritering. Bij gemalen waarvoor grote renovaties naderen worden inspecties uitgevoerd, om de maatregelen in beeld te krijgen óf om te kijken of deze renovaties uitgesteld kunnen worden.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De redeneerlijn is gereed en dient als basis voor de prioritering (Lange Termijn Asset Planning – LTAP). De inspecties zijn uitgevoerd. De LTAP is de basis voor de prioritering van de renovatie poldergemalen.</p>	






Voldoende water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 renoveren we de Slikkerdammersluis. Per 2021 gaan we voor de meerjarenplanning van onderhoud aan sluizen en bootpassages de lange termijn assetplanning gebruiken.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De Slikkerdammersluis is gerenoveerd. De LTAP voor de bootpassages is opgesteld en onderhoud aan de sluizen is op basis van grove kentallen opgenomen in de programmering.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We verbeteren de doorstroming en renoveren de sluisjes bij Halfweg. In 2021 ronden we de ontwerpfase af en vragen de omgevingsvergunning aan. De uitvoering is gepland voor 2023.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Vorig jaar startten we met de omslag van correctief naar risicogestuurd, preventief onderhoud voor de kritische installatieonderdelen. In het coalitieakkoord hebben we hier gedurende 10 jaar extra budget voor gereserveerd. Het grootste deel daarvan gebruiken we om achterstanden weg te werken. Om de voortgang objectief te kunnen vaststellen, stellen we samen met de andere waterschappen een tool op die de staat van de assets aangeeft, de z.g. "asset health indicator". Bij alle optimalisatieslagen nemen we duurzaamheid en energiebesparingskansen mee.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 is de eerste versie van de asset health indicator (AHI) voor poldergemalen opgeleverd. De AHI zal de komende jaren verder worden ontwikkeld.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 hebben we bepaald wat onze kritieke assets zijn op basis van een risicoafweging. We hebben voor alle kritieke assets onderhoudsconcepten gereed en zijn gestart met preventief onderhoud volgens deze concepten. We streven ernaar om in 2027 100% van de kritische onderdelen preventief te onderhouden.</p> <p>Speciale aandacht gaat daarbij uit naar het beheersen van de kosten voor de exotenbestrijding. De bestrijding hebben we in 2020 verbeterd, maar dit vergt ook de komende jaren aandacht.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Dit jaar hebben we de kritieke assets bepaald. We zijn bezig met het opstellen van de onderhoudsconcepten, maar zijn nog niet klaar. Een deel van de onderhoudsconcepten is al vertaald in een werkprogrammering. Het programmeren van onderhoud op basis van onderhoudsconcepten kost tijd; in het MJP 2022-2025 is een realistische planning opgenomen.</p> <p>T.a.v. exotenbestrijding: Het relatief koele en natte jaar, in combinatie met de optimalisatie van de aanpak van exotenbestrijding, zorgen ervoor dat we aanzienlijk binnen de budgetraming zijn gebleven.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan van 60% in 2020 naar 70% in 2021 uitvoering van de correctieve onderhoudsjobs binnen de afgesproken termijn. Dit zijn er nu ca. 1.500 per jaar. In 2025 verwachten we het overgrote deel van de achterstanden weggewerkt te hebben.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Bij de overnames en overdrachten wordt voor 2021 rekening gehouden met het bereiken van onderhandelingsresultaten en besluitvorming over sluis Den Ham in Boskoop, twee Nieuwkoopse sluizen en de Kock van Leeuwensluis (allemaal afstoten) en de Kikkerpolder Leiden (overname keringen en poldergemaal).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We houden rekening met de onderhandelingsresultaten en besluitvorming. Zie programma Schoon & Gezond Water voor de overdracht van de sluizen.</p>	







Voldoende water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ontwikkelen een visie en uitgangspunten voor oeververdedigingen. In 2021 wordt de inventarisatie van oeververdedigingen afgerond waarna we dit kunnen vastleggen in uitgangspunten en de legger. We zijn in 2020 gestart met het vervangen van 10 urgente strekkingen en we gaan hiermee door in de MJP-periode. Nadat de uitgangspunten zijn vastgesteld, kunnen we langjarig met de vervanging en overdracht van oeververdedigingen aan de slag. Het BOB traject voor schade aan oevers en keringen is in 2020 afgerond, eventuele vervolgacties worden daarna opgepakt.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De uitbesteding van de inventarisatie van de oeververdedigingen is door diverse omstandigheden (waaronder een tegenvallend aantal inschrijvingen bij de aanbesteding) vertraagd, en zal pas in 2022 plaatsvinden. Dit betekent ook dat het vastleggen van de oeververdedigingen in de legger overige kunstwerken vertraagd is.</p> <p>De uitvoering van de eerste 10 urgente strekkingen is voor 80% afgerond. Dit heeft te maken met aanvullend onderzoek op één van de strekkingen. Bij de vaststelling van de begroting in de VV van november is tevens krediet verstrekt voor de 2e tranche.</p>	
We beperken de gevolgen van wateroverlast	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We nemen maatregelen tegen wateroverlast in watergebiedsplannen. In watergebiedsplannen pakken we een gebied integraal aan, waarbij we het gebied op orde brengen voor wateroverlast, -tekort, waterkwaliteit en de juiste peilen. Eind 2024 voldoet naar verwachting 90% van ons gebied aan de normen voor bescherming tegen wateroverlast. Eind 2027 voldoet het hele gebied.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De wateroverlastopgave in de resterende polders in beeld gebracht. Dit is onderdeel van het afwegingskader op basis waarvan we de resterende polders prioriteren.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 ronden we in Boskoop de uitvoering van de meest urgente peilvakscheidingen af en nemen een besluit over de andere peilvakscheidingen. We ronden langlopende complexe watergebiedsplannen in de Vriesekoopse en Wassenaarsche polder en diverse andere deelprojecten af. Samen met de gemeente voeren we de verkenningsfase van de Veender- en Lijkerpolder buiten de bedijking uit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Deze doelstelling betreft een aantal complexe dossiers, die al vele jaren lopen. Op alle dossiers is veel gedaan en voortgang geboekt, maar ze zijn nog niet afgerond.</p> <p>De urgente peilscheidingen in Boskoop zijn in 2021 niet overal uitgevoerd vanwege bezwaren uit de omgeving. De voorbereidingen zijn getroffen om in 2022 wel tot uitvoering te komen.</p> <p>In de Vriesekoopse polder is het werk gereed, de onderhoudstermijn loopt. Op dit moment loopt de financiële en juridische afhandeling met de belanghebbenden.</p> <p>De partiele herziening van het peilbesluit en projectplan Wassenaarschepolder is aangehouden in de commissie VW&W na inspraak. Hierdoor kon het niet meer in 2021 afgerond worden. Op dit moment wordt een laatste poging gedaan om er toch met alle belanghebbenden uit te komen. De verwachting is dat dit in 2022 wordt afgerond.</p> <p>De Veender en Lijkerpolder buiten de bedijking verloopt volgens schema; de knelpuntenanalyse is gereed.</p>	



Voldoende water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 wordt de waterberging De Nieuwe Driemanspolder definitief opgeleverd (capaciteit 2 mln m³, omvang 300 ha). We zijn gestart met de uitvoering van de piekberging in de Haarlemmermeer (1 mln. m³, 65 ha) die we in 2023/2024 zullen opleveren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De Nieuwe Driemanspolder is opgeleverd en overgedragen aan de beheersorganisatie, en is nu in de nazorg fase. Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Samen met de gemeente Noordwijk ronden we de medio 2020 gestarte aanbestedingsprocedure begin 2021 af en starten we in het derde kwartaal van 2021 met de werkzaamheden aan de Parallel Boulevard om de grondwateroverlast op te lossen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De werkzaamheden zijn sinds september in uitvoering.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Klimaatbestendige stad en platteland (highlight): de meest recente klimaatscenario's laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. De overheden hebben dit vertaald in een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat naast wateroverlast ook over droogte, hitte en overstroming gaat. In 2021 gaan we verder met de uitkomst van onze visie op klimaatadaptatie. We gaan verder met de ondersteuning van gemeenten bij stresstesten, risicodialogen en uitvoeringsprogramma's in regionale samenwerking in werkregio's en coalities rond de verstedelijkingsopgave. De maatregelen voor robuuste waterbeschikbaarheid worden opgenomen in het Deltaprogramma 2022-2027, zoals het benutten van alternatieve bronnen (brakke kwel, effluent) en buffers (ondergrond). Er zijn geborgde afspraken met partners over klimaatadaptatie verstedelijking via het Convenant klimaatadaptief bouwen Zuid-Holland en de verstedelijkingsstrategie MRA. Er komen gezamenlijke uitvoeringsprogramma's met werkregio's voor de impulsregeling klimaatadaptatie waarbij Rijnland stuurt op synergie met de eigen opgaven.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Bodemdaling (highlight): we bieden en wenkend perspectief in landelijke en stedelijke gebieden die kampen met bodemdaling. We pakken het bodemdalingsdossier proactief op zoals in de binnenstad van Gouda en nemen het initiatief voor een samenwerkingspilot in landelijk gebied. Rijnland neemt voor deze pilot het initiatief en reserveert hiervoor € 300.000. Daarnaast zijn we nauw betrokken bij de landelijke en regionale (kennis)programma's zoals de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart, Vitaal Platteland en het klimaatakkoord. De bestuurlijke VV besluitvorming is voorzien voor begin 2021.</p> <p>Resultaten:</p> <ol style="list-style-type: none"> We ondersteunen gebiedsprocessen in Kaag & Braassem, Aarlanderveen en Nieuwkoop. We voeren de Nota peilbeheer 2020 uit, inclusief de afwegingen rondom bodemdaling. Uitvoering Gouda Stevige Stad; draagvlak en kennis vergroten: na vaststelling van het Ontwerp Kaderplan Bodemdaling Binnenstad in het najaar van 2020 zijn we verantwoordelijk voor de realisatie van het nieuwe peilvak. In 2021 doen we locatieonderzoek voor de peilscheidingen en nieuwe gemalen en werken we aan een ontwerp en de inpassing in de binnenstad. In 2023 is de uitvoering gereed en kunnen we de eerste stap in de peilverlaging realiseren. Met 5 cm peilverlaging per jaar is dan 4 jaar later de volledige peilverlaging een feit en is het nieuwe peilbesluit ingesteld. <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
<p>We zorgen voor voldoende zoet water Door langere periodes van droogte en lagere rivierafvoeren staat de zoetwatervoorziening van Rijnland onder druk. De huidige capaciteit van de Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA+) voldoet in de toekomst niet meer.</p>	

**Voldoende water**

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Samen met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden realiseert Rijnland het KWA+-project, dat met financiering uit het Deltafonds zorgt voor een uitbreiding van 7 m³/s naar ten minste 15 m³/s (t/m eind 2023). Verschillende trajecten bevinden zich in 2021 in de uitvoeringsfase. De realisatie van het Park Ouderen en enige opstellocaties voor bemaling worden naar verwachting in 2021 afgerond. Andere KWA+- projectdelen worden nog in 2022-2023 uitgevoerd (Enkele Wiericke, Polsbroek, Doorslagsluis, baggeren Gekanaliseerde Hollandse IJssel).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De uitvoering (door HDSR) is al bijna voor de helft afgerond. De ingrepen in de Lopikerwaard zijn ingrijpend, kostbaar en tijdrovend en zijn nog volop in voorbereiding. Het laatste krediet pakket C voor het project wordt begin volgend jaar aangevraagd.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Rijnland heeft als onderdeel van het Deltaprogramma 2022-2027 samen met de buurwaterschappen en Rijkswaterstaat verdere optimalisaties in de aanvoerroutes (KWA inlaat Kromme Rijn en de doorvoer Krimpenerwaard) geprogrammeerd.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	

1.1.3.4 Wat heeft het programma Voldoende water gekost in 2021?*Exploitatiekosten Programma Voldoende water 2021 (x € 1 mln)*

Programma Voldoende water	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Verschil 2021	Verschil na wijziging in %
Afrondingsverschillen zijn mogelijk Netto exploitatiekosten	58,5	60,6	60,0	-/- 2,1	-/- 3,4%

De netto lasten van het programma Voldoende Water zijn € 2,1 mln lager dan de begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn als volgt:

Voordelige verschillen

Hogere opbrengsten uit grondverkoop door extra verkoop van kleine percelen	€ 2,7 mln
Hogere geactiveerde personele kosten	€ 0,4 mln
Lagere kosten voor elektriciteit en overig specialistisch onderzoek o.a. door uitstellen inventarisatie oeververdedigingen	€ 0,3 mln
Lagere kosten afvalverwerking en opbrengst uit restauratiefonds voor diverse gemalen	€ 0,2 mln
Overige kleine verschillen	€ 0,2 mln

Nadelige verschillen

Hogere bemonsteringskosten Aquon, door wegwerken achterstanden baggerprogramma	€ 0,8 mln
Hogere onderhoudskosten watersystemen en baggeren	€ 0,6 mln
Hogere kapitaallasten	€ 0,3 mln



Voldoende water

Bruto investeringsuitgaven Programma Voldoende water 2021

Programma Voldoende water	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Begroot 2021 (-/- concernbrede korting)	% van Begroot
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	27,2	22,0	19,6	123,6%

De investeringsuitgaven zijn € 7,6 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 5,2 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Bij de Piekberging Haarlemmermeer is bij het opstellen van de begroting 2021 uitgegaan van een voorzichtige planning. De aannemer gaat echter zeer voortvarend te werk waardoor de huidige inzichten zijn dat er (binnen het contract) voor 2021 meer wordt uitgevoerd en dus ook zal worden gefactureerd. € 3,4 mln
 - Bij het WGP is meer uitgegeven dan begroot doordat enkele projecten die voor 2022 waren voorzien toch nog in 2021 zijn opgepakt (Duikers Rijnveld Oost, WGP Reeuwijk, Benoorden Bezuiden Wijde Aa Noord-Oost en Lisse). Daarnaast is voor andere werken ook iets meer uitgegeven doordat er negatief realistisch is begroot. € 1,3 mln
 - Bij de maatregelen tegen de grondwateroverlast bij Noordwijk aan Zee is de aannemer na gunning in september 2021 zeer voortvarend te werk gegaan waardoor in 2021 meer is uitgegeven dan vooraf gedacht. € 0,9 mln
 - Voor het vervangen van oeververdedigingen is € 0,7 mln minder uitgegeven. Dit doordat er 3 projecten on hold zijn gezet doordat er onduidelijkheid is over de scope. € -0,7 mln
 - De realisatie van de poldergemalen komt € 0,3 mln. hoger uit dan begroot. In 2020 is vertraging is opgetreden in de uitvoering van 2 gemalen waardoor deze kosten zijn verschoven naar 2021. Daarnaast zijn de voorbereidingen bij de aannemers vooruitstrevend verlopen. € 0,5 mln
 - Diverse, kleinere mutaties: € -0,2 mln
- € 5,2 mln

**Schoon en Gezond water**

Score	1.1.4 Schoon en Gezond water
	<p>Portefeuillehouders: Waldo van Faber en Sjaak Langeslag. Directeur: Simone Boogaard. Resultaatmanager: Niels Minnen.</p> <p>Doel: Wij zorgen voor een goede ecologische en chemische waterkwaliteit, afgestemd op de verschillende functies en versterken de biodiversiteit.</p>

1.1.4.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Schoon en gezond water is onmisbaar in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Samen met onze partners werken we hard aan de verbetering van de waterkwaliteit, maar het blijft spannend of we voor alle waterlichamen de Europese afspraak (goede toestand in 2027) gaan halen. Rijnland heeft niet op alle waterkwaliteitsfactoren invloed. Rijnland verwacht daarom veel van andere partijen (eigenaren, landbouw, gemeenten), terwijl zij 'schoon water' niet als kerntaak hebben. Dit maakt de uitdaging voor schoon en gezond water des te groter. Door slimme maatregelen en goed samen te werken verwachten we ver te komen. Daar komt bij dat er maatschappelijke drive is om de achteruitgang in biodiversiteit te stoppen en ook Rijnland wil daaraan een bijdrage leveren.

Wat doen we daarvoor?

- We realiseren schone grote wateren (KRW)
- We stimuleren vermindering van emissies
- We beheren en onderhouden ons watersysteem ecologisch
- We meten en verbeteren de zwemwaterkwaliteit

Kengetallen		Doel 2021	Realisatie 2021
Meetpunten met dalende fosfaattrend		56%	56%*
40 KRW-lichamen - 'goede ecologische toestand'		65%	20%

* De trendanalyses volgen begin 2022.

Toelichting scores

	Op schema, binnen de kaders.		Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.		Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting
--	------------------------------	--	--	--	--

1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021

	Doel / gereed in 2021	Score
1	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Realisatie van de KRW2-slibvang in de Langeraarse Plassen, doorlopend tot in 2022.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het elektrisch baggeren is later gestart dan gepland, maar loopt wel voorspoedig en naar verwachting vindt de oplevering in 2023 plaats.</p>	
2	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Realisatie van nogmaals ca. 1 km natuurvriendelijke oevers Westeinderplassen en Bovenlanden (KRW2).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De natuurzone Reigersbos is opgeleverd en het monitoren van voortgang Bovenlanden (Stichting en LNH) loopt conform planning.</p>	








Schoon en Gezond water

3	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Realisatie van KRW2-maatregelen De Wilck (en baggeren in voorbereiding).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het project ligt op schema. De stuw is opgeleverd en in de 1^e week van januari wordt de aanbesteding voor het baggeren gestart.</p>	
4	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Verder ontwerp van civiele werken en start uitvoering eerste KRW2-maatregelen Zoetermeerse Plas en Zoetermeer.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het voorontwerp hebben we in 2021 afgerond en daarmee lopen we voor dit onderdeel enkele maanden achter op planning. De aanvraag van het uitvoeringkrediet schuiven vragen we in Q3 2022 aan. In de VV van november 2021 is besloten om het reeds beschikbare krediet samen te voegen met het krediet van KRW 3 Zuid.</p>	
5	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Ontwerpnota Schoon Water 3 in inspraak brengen, met de doelen en maatregelen voor 3e KRW planperiode; KRW3-uitvoeringsprogramma maken.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
6	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Alle 44 zwemwaterlocaties minstens 'aanvaardbaar'. Bij terugval stellen we maatregelen voor aan de VV.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 zijn maatregelen voor de locatie Cronesteijn (Leiden) afgerond en voor Meijepark (Nieuwkoop) in voorbereiding gegaan. We doen jaarlijks na het zwemseizoen in Q3/Q4 samen met belanghebbenden een voorstel voor de slecht scorende locaties. Het voorstel voor uitvoeringkrediet bereiden we voor en gaat met de begrotingsvoorstellen in 2022 naar de VV.</p>	
7	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Bestrijding blauwalgenoverlast: realisatie van luchtmenginstallaties in Nieuwe Meer en Haarlemmermeerse Bosplas.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We hebben de luchtmenginstallaties voor het zwemseizoen 2021 gerealiseerd. In 2022 worden aanpassingen doorgevoerd om het systeem optimaal te laten werken.</p>	
8	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> 75% uitvoering plan van aanpak biodiversiteit</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
9	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Start van inspiratiepolders voor de belangrijkste landbouwsectoren en plaatsing van drie kleine defosfateringsinstallaties in de Bollenstreek.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
10	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Oplevering gerenoveerde Slikkendammersluis.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We hebben de sluis opgeleverd.</p>	








Schoon en Gezond water

1.1.4.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p>Wij realiseren schone grote wateren (KRW) De Europese Unie heeft in 2000 de Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld met als doel de kwaliteit van het water en het leven in en op het water te beschermen en verbeteren. Uiterlijk in 2027 moeten onze 40 KRW waterlichamen, dat zijn grote meren, vaarten en waterrijke polders, in "goede toestand" verkeren. Belangrijke beperkende factoren om tot een goede toestand te komen zijn de inrichting (van met name oevers) en de hoge gehalten aan voedingsstoffen in het water (met name stikstof en fosfor). Rijnlands KRW aanpak is om in de drie planperiodes van elk 6 jaar, steeds een deel van de waterlichamen aan te pakken. In de KRW1-periode (2009-2015) zijn 7 waterlichamen aangepakt, door natuurbeheerders of door Rijnland. In de KRW2-periode (2016-2021) hebben we er 8 onderhanden. In de KRW3-planperiode pakken we de overige 25 waterlichamen aan en nemen we aanvullende maatregelen in enkele KRW1 waterlichamen in samenwerking met de omgeving.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Uitvoering van maatregelen in de voor KRW2 geprioriteerde waterlichamen: Langeraarse plassen, regio Aalsmeer-Amstelveen, regio Zoetermeer, De Wilck.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Vaststellen definitieve Nota schoon Water 3 en uitvoeringsprogramma KRW3. Om in 2027 voldoende voortgang te hebben geboekt, starten we in 2021 met de voorbereidingen voor de uitvoeringsperiode 2022-2027.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zoeken actief naar meekoppelkansen in en rond de KRW-waterlichamen (KRW-synergie).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	
<p>Vermindering van de emissies Met de vaststelling van Kijk op Waterkwaliteit heeft de VV heeft in maart 2018 besloten tot aandacht voor alle polderwateren.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Om de waterkwaliteit in de polders te verbeteren krijgt waterkwaliteit alle aandacht in watergebiedsplannen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de watergebiedsplannen worden maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit onderzocht en opgepakt. Een voorbeeld daarvan is de aanleg van circa 2,5 kilometer natuurvriendelijke oevers in de MT-polder.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We geven een extra impuls aan het DAW, het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. We nemen in een vijftal inspiratiepolders het voortouw en komen met de agrariërs in deze polders tot realisatie van bovenwettelijke maatregelen die de waterkwaliteit verbeteren. Bovendien gaan we in de Bollenstreek lokaal ijzerdoseerinstallaties plaatsen en testen om het vrijkomende fosfaat af te vangen. Er zijn 2 locaties gevonden waar de percee-eigenaren bereid zijn het door hen afgepompte water te behandelen en te ontdoen voedingsstoffen en we voorzien één plaatsing bij een poldergemaal. Daarnaast blijven we de sector in algemene zin stimuleren tot een nemen bovenwettelijke maatregelen en ontwikkelen daarbij de juiste instrumenten (bijv. analoog aan NH-Landbouwportaal).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie highlights.</p>	







Schoon en Gezond water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We blijven in gesprek met natuurorganisaties en recreatiebeheerders over de verbetering van de waterkwaliteit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De waterkwaliteit is een belangrijk onderdeel van ons relatiebeheer.</p>	
<p>Wij beheren en onderhouden ons watersysteem Een goede inrichting, een goed beheer en goed onderhoud van wateren vormen essentiële onderdelen van het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We blijven inzetten op diversiteit bij het maaien en schonen van de watergangen, en zullen particulieren en bedrijven stimuleren om dat ook te doen. Voor 'Schone sloten' (kleine wateren en overige wateren) wordt gezocht naar een praktische aanpak. De subsidieregeling 'Natuurvriendelijke oevers' liep goed in de jaren 2018-2020 en wordt voortgezet in 2021.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het maaien en schonen van watergangen doen we een op ecologische wijze conform de gedragscode van de Unie van waterschappen. Verder hebben we particulieren en bedrijven middels een schouwadvertentie geïnformeerd over het feit dat sloten niet volledig geschoond hoeven te worden ten behoeve van de biodiversiteit.</p> <p>Voor het overig water zijn door het college (mei 2021) doelen bepaald. Deze doelen hebben een inspanningsverplichting en geven richting aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit van het overig wordt een praktische aanpak gevolgd. Het komt erop neer dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van lopende projecten, processen en regulier werk. Gedacht kan worden aan het meenemen van waterkwaliteitsmaatregelen in watergebiedsplannen, strategische samenwerkingsagenda's met gemeenten, het stimuleren van de aanleg van natuurlijke land-water overgangen en het voeren van een meer ecologisch sloot en slootkantenbeheer.</p> <p>Voor de subsidieregeling natuurvriendelijke oevers waren er dit jaar meer aanvragen dan voorgaande jaren. Totaal is er in 2021 voor €294.000 toegezegd aan subsidies. De mensen krijgen 24 maanden om de aanvraag ook daadwerkelijk uit te voeren. Dit bedrag is daarom nog niet gerealiseerd in 2021. In 2021 is er totaal € 145.000 aan subsidies uitgekeerd die deels in 2021 zijn aangevraagd maar dus ook deels in voorgaande jaren. De realisatie blijft dus achter op de begroting maar het aantal aanvragen is dit jaar hoger.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Bij het renoveren van poldergemalen blijven we werken aan visveiligheid en vismigratie. In 2019 waren 102 poldergemalen visveilig. In 2021 maken we een netwerkkaart waarop de vismigratieroutes en leefgebieden voor vis zijn aangegeven.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De nieuw te bouwen en te renoveren poldergemalen maken we waar mogelijk visveilig. De netwerkkaart wordt begin 2022 opgeleverd.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 voeren wij het onderhoud van de waterkwaliteitsassets volgens de gestandaardiseerde onderhoudsconcepten uit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 zijn we begonnen met het opstellen van onderhoudsconcepten en dit loopt ook in 2022 nog door. We zijn gestart met de uitvoering van de preventieve werkzaamheden.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We onderzoeken de huidige stand van de biodiversiteit in en rond de wateren en Rijnlandse assets. Acties uit het traject biodiversiteit en het bijbehorende plan van aanpak worden voorbereid en uitgevoerd.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	








Schoon en Gezond water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We hebben in opdracht van de Commissie Watersystemen (CWS) samen met de andere waterschappen, UvW, Stowa en Ministerie van LNV een onderzoeksplan opgesteld en zijn studies gestart naar de invloed van exotische rivierkreeften op het watersysteem en naar maatregelen om schade hierdoor te reduceren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De uitvoering van het onderzoek start in 2022.</p>	
<p>We controleren en verbeteren de zwemwaterkwaliteit De Europese Unie heeft in 2006 de Europese Zwemwaterrichtlijn (ZWR) vastgesteld om de gezondheid van zwemmers te beschermen via schoner zwemwater. De zwemwaterrichtlijn geeft normen voor de bacteriologische kwaliteit van het water. Alle zwemwaterlocaties moeten minimaal voldoen aan de categorie "aanvaardbaar". Binnen Rijnland liggen nu 44 officiële zwemwaterlocaties. Deze moeten ook in 2021 en in de jaren daarna voldoen aan de categorie 'aanvaardbaar'. Voor de zwemwaterlocaties die 'aanvaardbaar' scoren worden voorstellen gedaan om deze naar 'goed' of 'uitstekend' te krijgen. Naast de bacteriologische kwaliteit worden de zwemwaterlocaties ook beoordeeld op blauwalgen. Hiervoor is in de ZWR geen wettelijke verplichting tot het nemen van maatregelen. Omdat blauwalgenoverlast veelvuldig voorkomt, is in het WBP5 opgenomen dat blauwalgenoverlast zoveel mogelijk wordt beperkt (ook buiten de officiële zwemwaterlocaties).</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We meten de kwaliteit en rapporteren hierover aan de provincies</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het meetprogramma zwemwateren loopt en hierover rapporteren we aan de provincies.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Samen met belanghebbenden werken we aan het verbeteren van locaties die in de kwaliteitsklasse 'slecht' vallen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We onderzoeken wat er nodig is om locaties van "aanvaardbaar" naar "goed" of "uitstekend" te krijgen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Voor de locaties die "aanvaardbaar" scoorden is voor het verbeteren van het beheer een financiële bijdrage beschikbaar gesteld door Rijnland. Locatiebeheerders hebben hier geen gebruik van gemaakt. In 2022 zal meer bekendheid worden gegeven aan deze mogelijkheid. Jaarlijks rapporteren we na het zwemseizoen over de scores van onze zwemwateren en maken we samen met belanghebbenden voorstellen voor verbetering. De resultaten worden opgenomen in de jaarlijkse zwemwaterreportage in Q1 2022 en op onze website gepubliceerd. Voorstellen voor maatregelen worden voorgelegd aan de VV bij de begrotingsvoorstellen 2022.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor de Nieuwe Meer (Amsterdam) nemen we voor het zwemseizoen 2021 de nieuwe luchtmenginstallatie in bedrijf</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor het verbeteren van de zwemwaterkwaliteit van de Haarlemmermeerse Bosplas leggen we in samenwerking met de gemeente in 2021 een nieuwe luchtmenginstallatie aan. Dit gebeurt op basis van cofinanciering, beide 50%.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021.</p>	



Schoon en Gezond water

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor de Veerplas (Haarlem) starten we met de realisatie van een helofytenfilter. Zo ook voor de Westbroekplas (Velsen), onder voorwaarde van cofinanciering van derden.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De alternatievenstudie voor de aansluiting van het helofytenfilter is gereed en we zijn het gebiedsproces gestart om in 2022 in gezamenlijk overleg met externe partijen tot ambities en een nieuw maatregelpakket te komen.</p> <p>Het ontwerp van de Westbroekplas is afgerond, de financieringsvoorwaarde loopt op koers en eind 2022 start de realisatie.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We onderzoeken voor overige locaties waar regelmatig blauwalgenoverlast optreedt (o.a. Oosterduinse Meer, Klinkenbergerbergplas, Zoetermeerse plas) of hier samen met de gemeenten structurele maatregelen mogelijk zijn en komen met een voorstel naar de VV.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Met de gemeente Noordwijk en Reeuwijk loopt het gesprek over cofinanciering voor maatregelen in het Oosterduinse Meer resp. Elfhoeven. Met de gemeente Oegstgeest (Klinkenbergerplas) wordt in samenhang met de SSA verkent wat mogelijke maatregelen zijn om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren.</p>	
<p>Waterrecreatie en vaarwegbeheer Rijnland heeft 13 sluisen in eigendom en beheer. Hiervan worden er 3 door Rijnland bediend in opdracht van de provincies, voor beroeps- en recreatievaart. Van de overige 10 sluisen zijn er drie buiten bedrijf (al geruime tijd afgesloten), twee zijn zelfbedieningssluisen, vier worden bediend door een stichting of derden, en één wordt bediend door Rijnland (Kock van Leeuwensluis). Daarnaast is Rijnland vaarwegbeheerder van de doorgaande recreatieve vaarwegen, dat wil zeggen dat Rijnland het vaarwegprofiel onderhoudt en het beheer voert, zoals het afkondigen van stremmingen. Bovendien heeft Rijnland een klein budget beschikbaar om initiatieven op het gebied van watergebonden recreatie te stimuleren. Dit kunnen wandelpaden langs water, openbare vissteigers, informatieborden, en andere zaken zijn.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We werken aan de Slikkendammersluis, één van drie, in 2021. We verrekenen dit onderhoud met de provincie volgens de overeenkomst vaarwegbeheer uit 2015.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zijn bezig de meeste van de overige 10 sluisen af te stoten naar gemeenten of andere partijen. De intentie is om de komende jaren twee sluisen in het Amsterdamse Bos, twee sluisen in Nieuwkoop, sluis Den Ham in Boskoop en de Kock van Leeuwensluis in Gouda over te dragen aan een andere eigenaar en beheerder.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De overeenkomst voor de overdracht van de Bosbaansluis en Koenensluis is in 2020 ondertekent door de VV. In 2021 hebben we de werkzaamheden afgerond.</p> <p>In de VV van 30 juni is akkoord gegaan met de conceptovereenkomst tussen Rijnland en de gemeente Nieuwkoop voor de overdracht van de sluisen Papenveer en Langeraar. De werkzaamheden aan de sluisen voeren we in 2022 uit en de overdracht vindt eind 2022 plaats.</p> <p>Het regulier onderhoud en de bediening van de Kock van Leeuwsluis in Gouda wordt op 1 augustus 2022 overgedragen aan de gemeente Gouda. Het eigendom en groot onderhoud wordt daarbij niet overgedragen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zijn vaarwegbeheerder van de doorgaande recreatieve vaarwegen, dat wil zeggen dat we het vaarwegprofiel onderhouden en het beheer voeren, zoals het afkondigen van stremmingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 hebben we een nieuwe samenwerkingsovereenkomst opgesteld met de Provincie Zuid-Holland en in 2022 streven we er naar om dat ook met de Provincie Noord-Holland te doen.</p>	

**Schoon en Gezond water**Doelstelling programmabegroting 2021

We hebben een klein budget beschikbaar om initiatieven op het gebied van watergebonden recreatie te stimuleren. Dit kunnen wandelpaden langs water, openbare vissteigers, informatieborden, en andere zaken zijn.

Resultaat 2021

We hebben een beperkt aantal aanvragen ontvangen. Enkele voorbeelden:

1. Er is een nieuw bankje geplaatst iets ten noorden van de Waaiersluis, langs de Goejanverwelledijk in Gouda. In overleg met gemeente Gouda was het vorige bankje weggehaald, tijdens de aanleg van een nieuw lozingspunt door Rijnland in de Hollandse IJssel.
2. Er is bijgedragen aan het realiseren en plaatsen van 2 informatieborden bij Onderwater Natuurpark Zegersloot, langs de oostoever van de Zegerplas in Alphen aan den Rijn. De borden zijn ontworpen op initiatief van de Alphenense Duikvereniging Atlantis. De borden worden zomer 2022 onthuld.

**1.1.4.4 Wat heeft het programma Schoon en gezond water gekost in 2021?***Exploitatiekosten Programma Schoon en gezond water 2021*

Programma Schoon en gezond water <small>Afrendingsverschillen zijn mogelijk</small>	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Vershil 2021	Vershil na wijziging in %
Netto exploitatiekosten	9,5	11,0	11,1	-/- 1,5	-/- 13,7%

De netto kosten van het programma Schoon en gezond water zijn € 1,5 mln lager dan de begroting na wijziging. De grootste meevallers betreffen lagere onderzoekskosten laboratorium Aquon € 0,4 mln, lagere kosten voor onderzoek en advies en bijdragen aan overige € 0,3 mln en lagere afschrijvings- en onderhoudskosten € 0,3 mln. Verder is er sprake van een ontvangen bijdrage voor covid bemonstering van € 0,5 mln.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Schoon en gezond water 2021

Programma Schoon en Gezond water	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 (-/- concernbrede korting)	% van Begroot
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	6,6	6,8	6,0	97,3%

De investeringsuitgaven zijn € 0,6 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concernbrede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 0,2 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Bij KRW2 hebben de hogere uitgaven t.o.v. de begroting te maken met werkzaamheden voor de Bovenlanden die in 2020 waren geraamd maar in 2021 worden uitgevoerd. Daarnaast zijn extra kosten gemaakt als gevolg van meerwerk. € 1,0 mln
- De uitgaven landbouw blijven achter omdat een aantal processen vertraging oplopen. Niet alle gebiedspartners konden aansluiten. De uitgaven voor o.a. de inspiratiepolders zijn nu in 2022 gepland. € - 0,7 mln
- Er is minder uitgegeven voor het cluster Zwemwater/blauwalgen omdat een aantal projecten vertraging heeft. Afwijkingen zitten in: Europapark: er moet een pomp verwijderd worden, maar geen capaciteit beschikbaar, verwachting is 2022-2023, Meijerpark: vertraging in onderzoeksfase, Veerplas: oplossingen blijken complexer dan verwacht, Haarlemmermeerse Bosplas: realisatie gereed, maar systeem werkt nog niet correct. € - 0,3 mln
- Diverse, kleinere mutaties: € - 0,2 mln
€ - 0,2 mln



Waterketen



Score 	1.1.5 Waterketen <i>Portefeuillehouders: Bas Knapp (waterlijn), Thea Fierens (sliblijn).</i> <i>Directeur: Simone Boogaard.</i> <i>Resultaatmanager: Bas van Ooijen.</i> Doel: Rijnland zuivert het afvalwater van 35.000 bedrijven en 1,3 mln inwoners. Zo doelmatig en duurzaam mogelijk, samen met onze partners. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, een goede waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving.
---	--

1.1.5.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland zuivert afvalwater van huishoudens en bedrijven. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, en een goede waterkwaliteit en gezonde leefomgeving. We zuiveren conform de normen en doen dit zo doelmatig en duurzaam mogelijk. In het coalitieakkoord "Water raakt ons" uit 2019 geeft het bestuur topprioriteit aan de waterketen, en met name aan het op orde brengen van de assets in de waterketen. In de midterm hebben we echter de extra investeringen uit het coalitieakkoord weer eruitgehaald waardoor renovaties zijn uitgesteld. Het coalitieakkoord zoekt daarnaast nadrukkelijk de verbinding tussen onze traditionele kerntaken zoals het zuiveren van afvalwater, en de "maatschappelijke opgaven" zoals energie en circulair.

Wat doen we daarvoor?

- We zuiveren en transporteren afvalwater doelmatig
- We zuiveren en transporteren afvalwater duurzaam

Kengetallen		Doel 2021	Realisatie 2021
Zuiveringsresultaat – conform lozingsnorm -% awzi's voldoen aan maatwerkbesluit		75%	79%
Energieneutraliteit (Rijnlandbreed) *		57%	52%*
We realiseren dit met 19 zuiveringen, 90 rioolgemalen en 270 km persleiding.			
* Het % voor 2021 is lager doordat, door meer aandeelhouders HVC, het aandeel energieopwekking voor Rijnland lager is geworden.			

Toelichting scores



Op schema, binnen de kaders.





Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.



Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021

	Doel / gereed in 2021	Score
1	<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zuiveren op 80% van de zuiveringen conform de normen. <u>Resultaat 2021</u> In 2021 voldeed 79% van de zuiveringen aan de normen. 4 van de 19 zuiveringen voldeden niet volledig. De awzi's Haarlem Schalkwijk, Leiden Noord en Zwaanshoek voldeden een korte periode niet aan de eisen als gevolg van een verstoord proces of een onvoorziene reparatie. De awzi Velsen voldeed structureel niet als gevolg van het onvoldoende functioneren van de Demon-installatie. De benodigde aanpassingen pakken we op binnen het lopende project Velsen.	
2	<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We besteden de technologie op Haarlem Waarderpolder aan. <u>Resultaat 2021</u> Zoals gemeld aan de VV zijn de werkzaamheden aan de nieuwbouwvariant getemporiseerd. De grote bandbreedte van de afvalwaterprognoses was aanleiding om de eventuele impact daarvan op de businesscase te bepalen. Inmiddels is dit afgerond en zijn we gestart met het actualiseren van de opgave, projectscope en de -aanpak.	






Waterketen

3	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We starten de renovatie van Zwanenburg.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de VV van 27 januari is het uitvoeringskrediet verstrekt. Na een aantal zorgvuldigheidstapen is de aanbesteding op 6 september gestart. Er zijn 9 inschrijvingen die momenteel worden beoordeeld. Oplevering is voorzien in 2025.</p>	
4	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden de bouw van een medicijnrestverwijderingsinstallatie op Leiden-Noord af.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Op 30 september 2021 is de PACAS-installatie op Leiden-Noord feestelijk geopend.</p>	
5	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We gaan van 60% naar 70% uitvoering van correctieve 'jobs' binnen de afgesproken termijn en we onderhouden 80% van onze kritische installaties preventief.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 hebben we het preventief onderhoud aan de kritische onderdelen voor 96% uitgevoerd. Het correctief onderhoud hebben we echter voor 62% binnen de gestelde termijnen uitgevoerd.</p>	
6	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We maken de negen resterende zuiveringsterreinen schoon, toonbaar en veilig.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De werkzaamheden op de zuiveringen zijn afgerond.</p>	
7	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We treffen voorbereidingen voor energieopwekking op de meest kansrijke locaties</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de begroting 2021 is op basis van de midterm besloten om in 2030 energieneutraal te worden in plaats van in 2025. Ook staat hierin dat we de eerder vastgestelde no-regret maatregelen onverkort oppakken. Zo hebben we krediet aangevraagd om op 3 locaties zonneweides te plaatsen en op één daarvan, de locatie Bodegraven, hebben we SDE+ subsidie aangevraagd en toegewezen gekregen.</p>	
8	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We nemen een besluit over onze ambities op het gebied van duurzaamheid/circulariteit (BOB proces).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De VV heeft op 30 juni de definitie en de doelen voor een circulair Rijnland vastgesteld. Tevens is besloten om al lopende initiatieven door te zetten, en om in de huidige coalitieperiode een plan van aanpak op te stellen wat als input voor de volgende coalitieonderhandelingen moet gaan dienen. Een verdere uitwerking en fasering hiervan volgt in de VV van februari 2022.</p>	
9	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We nemen een besluit over onze rol en bijdrage in woningbouwproject Valkenburg.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De VV heeft 30 juni een principebesluit genomen over onze rol en bijdrage.</p> <p>Voor de nieuwe sanitatie hebben Rijnland en de gemeente Katwijk in 2021 een bestuurlijk principebesluit genomen om extra te investeren in gescheiden riolering van afvalwater en in lokale afvalwaterzuivering (helofytenfilter). Echter aan de bestuurlijke eis van een sluitende financiering kon niet worden voldaan, omdat ontwikkelaars niet willen/kunnen bijdragen in de meerkosten van in pandige voorzieningen. Ook heeft een gezamenlijke lobbyactie niet geleid tot een subsidie vanuit het Rijk. Dit betekent, dat de verdere uitwerking van de voorgenomen nieuwe sanitatie-oplossing is afgeschaald. Rijnland bereidt zich verder voor op de (traditionele) aanleg van een persleiding vanaf de woonwijk Valkenhorst om het afvalwater naar de awzi Katwijk te transporteren. Naar verwachting komt hiervoor eind 2022 een VV-voorstel.</p> <p>Met partners verkennen we of alternatieve duurzame sanitatie-oplossingen op woningniveau (besparing en hergebruik van water) mogelijk wel haalbaar zijn bij de verdere</p>	



Waterketen

wijkontwikkeling. We zullen ons in 2022 inspannen voor lobby richting het nieuwe kabinet voor mede-financiering en aanpassing van landelijke wet- en regelgeving (Bouwbesluit, Drinkwaterwet).	
--	--

1.1.5.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021	Score
<p>We zuiveren en transporteren afvalwater doelmatig In 2018 voldeed de helft van de zuiveringen aan de normen uit het maatwerkbesluit, in 2020 voldeed tweederde. We streven ernaar dat in 2021 driekwart voldoet en in 2023 85%. Belangrijkste oorzaak van het niet voldoen, is de staat van onze installaties en we zetten daarom flink in op het op orde krijgen én houden van die installaties. We maken hierbij onderscheid tussen studies en businesscases, grote renovaties, en groot en dagelijks onderhoud. We hebben hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld voor de komende jaren.</p> <p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Met gemeenten en andere partijen werken we samen aan het optimaliseren van de (afval)waterketen. Afspraken leggen we vast in (integrale) waterketenplannen. We bouwen een pilot uit 2020 uit waarin we samen met gemeenten werken aan het delen en toegankelijk maken van alle relevante data (dataportaal).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Voor alle regio's hebben we een waterketenplan. De actualisatie van het integraal afvalwaterketenplan van de Bollenstreek loopt volop en is voor 80% gereed. Inhoudelijk is het gereed en de planning is om het in Q2 2022 bestuurlijk voor te leggen bij Rijnland en de gemeenten.</p> <p>De ontwikkeling van het dataportaal verloopt goed. De eerste gebruikersvraag wordt inmiddels beantwoord op basis van de open data van de gemeente Leiden. In 2021 zijn nieuwe gemeenten aangehaakt om een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van het portaal en in 2022 zullen we toegang krijgen tot meetgegevens van enkele gemeentes.</p> <p>De afspraken die we maken met gemeenten kunnen gevolgen hebben voor (de capaciteit van) onze rioolgemaal en zuiveringen. Deze informatie hebben we nodig bij renovaties en nieuwbouw.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We analyseren daarom in 2021 die afspraken en de gevolgen voor vijf zuiveringskringen. Ook onderzoeken we de balans tussen de capaciteit van het riool en de zuivering, het afkoppelen van regenwater, en het effect op de oppervlaktewaterkwaliteit.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 zijn de Basis Zuiverings Plannen (BZP's) van de Bollenstreek (Noordwijk, Katwijk, Lisse) en de Leidse regio (Leiden Noord en Leiden Zuidwest) opgepakt. De Bollenstreek is voor 80% gereed en voor Leidse regio zijn de voorbereidende analyses gestart, 50% gereed. Onderdeel hiervan is een update van de afspraken met gemeenten betreffende de aanvoer van afvalwater en wat dit betekent voor de gemalen en de zuiveringen.</p> <p>We zijn een werkgroep integrale regenwateraanpak gestart om beleid rond o.a. afkoppelen beter te onderbouwen. De verwachting is dat we dit medio 2022 voorleggen aan het bestuur.</p> <p>De normen waaraan de zuiveringen moeten voldoen, liggen vast in een maatwerkbesluit. Onder sommige omstandigheden kunnen we de normen niet halen; bijvoorbeeld bij een grote renovatie.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We vragen een zorgplichtdocument aan; naar verwachting voor ca. zeven locaties. In 2021 voldoen we op 80% van onze zuiveringen aan de normen uit het maatwerkbesluit of zorgplichtdocument. We monitoren en handhaven waar nodig het al dan niet voldoen aan de normen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie belangrijkste resultaten. In 2021 hadden we op zeven locaties een zorgplichtdocument.</p>	








Waterketen

De sturing gaat steeds meer middels meters en slimme software: de procesautomatisering (PA).	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden de vervanging van 140 meetinstrumenten af en starten de uitbreiding met nog eens ca. 120 meters, zodat we beter op afstand kunnen sturen.	
<u>Resultaat 2021</u> We hebben de vervanging van 140 meetinstrumenten afgerond en de uitbreiding loopt ook in 2022 nog door. Van de uitbreiding is nu 75% afgerond en de resterende 25% kan pas uitgevoerd worden nadat andere projecten zijn afgerond, bijvoorbeeld de E-installatie op Katwijk.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 doen we een verkenning naar besturingssoftware (advanced-control) waarmee we de mogelijk hebben om energie te besparen, de bedrijfsvoering te optimaliseren en prestaties te verbeteren.	
<u>Resultaat 2021</u> Het onderzoek loopt op schema en we voeren het samen met HHSK uit.	
De normen richten zich nu nog vooral op fosfaat en stikstof; er bestaan nog geen normen voor "nieuwe stoffen" zoals medicijnresten. In de Unie van Waterschappen loopt een discussie over nut en noodzaak van dergelijke normen. Los van die discussie, bouwt Rijnland op twee locaties een installatie om medicijnresten te verwijderen.	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Op Leiden Noord ronden we hiervoor in 2021 de bouw van een PACAS-installatie af.	
<u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We nemen in 2021 een besluit over de locatie en techniek van de tweede te bouwen installatie.	
<u>Resultaat 2021</u> In de begroting 2022 is besloten op basis van de discussie in de midterm om voorlopig af te zien van een tweede locatie.	
Voor het transporteren en zuiveren van afvalwater gebruiken we veel en complexe assets. Veel assets verkeren in de slechte staat en gaan we de komende jaren vervangen of renoveren. We voeren daartoe een omvangrijk renovatieprogramma uit gebaseerd op de Lange Termijn Asset Planning (LTAP).	
<i>NB de beschikbare capaciteit knelt met het werkpakket in hoeveelheid werk en gewenste kwaliteit. De twee grote projecten bijvoorbeeld zijn gebaat bij een projectteam waarvan de medewerkers fulltime aan het projectwerken en hiervoor is extra capaciteit nodig.</i>	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 besteden we de technologie aan voor Haarlem WP. De bouw start in 2025 en ronden we af in 2027.	
<u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We vragen in 2021 uitvoeringskrediet aan voor Zwanenburg. Ook start de bouw in 2021, die we afronden in 2024.	
<u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021	
<u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden in 2021 de vervanging van de elektrische installatie op Katwijk af.	
<u>Resultaat 2021</u> De werkzaamheden zijn vertraagd doordat we extra uitvoeringskrediet hebben moeten aanvragen door een hogere inschrijving dan verwacht. Daarnaast hebben we te maken met langere leveringstijden. Beide zijn het gevolg de ontwikkelingen op de markt als gevolg van COVID. We ronden het project in 2022 af.	



Waterketen

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We starten in 2021 de uitvoering van de renovatie van de slibgistingstank op Leiden-Noord en de bouw van de slibsilo op Lisse en op Leiden Noord.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De renovatie van slibgisting en de bouw van de slibsilo op Leiden Noord loopt op schema en is in uitvoering. We ronden het project naar verwachting begin 2023 af.</p> <p>De bouw van de slibsilo op Lisse loopt op schema. In 2021 zijn we gestart met de uitvoering.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We starten ook de renovatie van Nieuwveen en de renovatie en uitbreiding van Nieuwe Wetering. We bereiden de aanleg van de persleiding van Leimuiden naar Nieuwe Wetering en de renovatie van het transportgemaal Leimuiden voor.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We lopen op schema met de renovatie van Nieuwveen en Nieuwe-Wetering en naar verwachting wordt het in 2023 opgeleverd. Onder andere door een hoge inschrijfprijs zat dit project krap in het krediet. In 2022 wordt voor Nieuwe Wetering aanvullende krediet aangevraagd en mogelijk is dit ook voor Nieuwveen noodzakelijk.</p> <p>De voorbereiding van de persleiding en de renovatie van het gemaal loopt op schema. Begin 2022 wordt het uitvoeringskrediet aangevraagd.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We starten de uitvoering van de 11 rioolgemaal (versnellingsmaatregel) waarvan we de eerste 8 opleveren in 2021.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Alle gemalen zijn in 2021 opgeleverd binnen planning en budget.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We ronden de voorbereiding af, en besteden de uitvoering aan op Alphen Kerk en Zanen, Alphen Noord, en Bodegraven, en van het project "amoveren", waarbij we leegstaande en niet meer gebruikte installatieonderdelen op diverse terreinen verwijderden.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De aanbesteding van het renovatieproject Zuiveringskringen Alphen Noord en Alphen Kerk en Zanen (renovatieproject ZANK) loopt. We zijn bezig met de uitvoering op Bodegraven en naar verwachting wordt het project in 2023 opgeleverd.</p> <p>Het college heeft in maart 2021 besloten om voor het project "amoveren" geen krediet beschikbaar aan te vragen i.v.m. de toen naderende financiële discussie in de midterm.</p>	
<p>Vorig jaar startten we met de omslag van correctief naar risicogestuurd, preventief onderhoud voor de kritische installatieonderdelen. In het coalitieakkoord hebben we hier gedurende tien jaar extra budget voor gereserveerd. Het grootste deel daarvan gebruiken we om achterstanden weg te werken.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Om de voortgang objectief vast te stellen, zetten we samen met andere waterschappen een tool op die de staat van de assets aangeeft, de z.g. "asset health indicator". Bij alle optimalisatieslagen nemen we duurzaamheid en energiebesparingskansen mee.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We werken met andere waterschappen aan de ontwikkeling van de 'Asset health indicator'. Hiermee krijgen we op basis van data inzicht in de conditie van de assets. De ontwikkeling van de "asset health indicator" ligt op schema. In 2021 is de eerste versie van de AHI afgerond. De verdere ontwikkeling en optimalisatie van de AHI loopt ook nog de komende jaren door.</p>	
<p>In de waterketen hebben we ca 240 installaties als kritisch aangemerkt.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Hiervan onderhouden we in 2021 ca. 80% preventief, zoveel mogelijk via blokonderhoud. We streven ernaar om in 2025 alle kritische installaties preventief te onderhouden.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021 en de highlights.</p>	
<p>We voeren momenteel jaarlijks ca. 2.000 correctieve onderhoudswerkzaamheden (jobs) uit in de waterketen, waarvan in 2020 60% binnen de afgesproken termijn.</p>	



Waterketen

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 verhogen we dit naar 70%. In 2025 verwachten we het overgrote deel van de achterstanden weggewerkt te hebben.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	
<p>In 2019 en 2020 hebben we 10 zuiveringen opgeruimd en toonbaar en veilig gemaakt.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 doen we dit voor alle resterende (9) zuiveringen en de bijbehorende rioolgemalen en we houden alles goed bij en beheersbaar. We doen dit mede op basis van een eerder uitgevoerde risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021 We hebben 60 van de 85 gemalen afgerond en de rest volgt in 2022.</p>	
<p>Door meer met standaarden en meer gestandaardiseerd te werken, kunnen we efficiënter ontwerpen en bouwen, en daarna beter onderhouden en beheren.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 gaan we Systems Engineering (SE) als methode gebruiken bij nieuw te starten (en enkele al lopende) projecten.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We passen de methodiek van Systems Engineering toe in een deel van onze projecten, zowel in de waterketen als in het watersysteem.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor het verwerken van de data van onze assets gaan we in 2021 aansluiten bij landelijke standaarden volgens het Bouw(werk) Informatie Management (BIM) waarmee we op termijn o.a. in virtual reality assets kunnen bekijken.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We zijn aangesloten bij de landelijke standaarden. De implementatie daarvan loopt ook de komende jaren nog door. Het gebruik van 3D modellen is onderdeel van de implementatie van BIM en dat wordt nu in meerdere projecten toegepast.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We onderzoeken in 2021 of we willen gaan werken met en/of ons willen verbinden aan de standaard die is ontwikkeld door Waterbedrijf Limburg (Verdygo)</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2020 heeft D&H de intentieovereenkomst ondertekend en we onderzoeken nu of we ons willen verbinden aan de standaard. In 2021 hebben we de voorbereidingen voor een pilot uitgevoerd en in 2022 gaan we op de zuivering Heemstede in pilotvorm kennis en ervaring op doen met een PE-loze borstelcentrifuge in een Verdygo-opstelling. Daarnaast bepalen we de locatie waar we in een 2^e pilot een schroefpers in Verdygo-opstelling gaan uitvoeren.</p>	
<p>We zuiveren en transporteren afvalwater duurzaam Rijnland streeft naar energieneutraliteit in 2025. Dit betekent dat we dan minimaal net zoveel duurzame energie opwekken als gebruiken. De waterketen gebruikt 76% van alle energie. En in de waterketen hebben we ook kansen om energie op te wekken uit zuiveringsslib en de warmte van het afvalwater, en door zonne- en windenergie op te wekken op onze terreinen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 treffen we voorbereidingen voor energieopwekking op de meest kansrijke locaties.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021 Er wordt een nieuw uitvoeringsprogramma energieneutraliteit 2030 gemaakt, met daarin een herziening van de energiebesparingsmaatregelen. Dit plan leggen we begin 2022 aan het bestuur voor.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We zoeken naar besparingsmogelijkheden, wat moet leiden tot een verlaging van het energiegebruik met 25Tj in 2025.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> We zoeken continue naar besparingsmogelijkheden. Een voorbeeld hiervan is de aanpassing van het bemalingsregime op boezemgemaal Halfweg. Hierdoor hebben we over de eerste 5</p>	



Waterketen

<p>maanden ruim 30% energie bespaard. Bij de renovatie van de zuivering Bodegraven werken we aan het vervangen van de blowers wat gaat leiden tot een lager energieverbruik. Ook besparingsmogelijkheden komen terug in het genoemde uitvoeringsprogramma.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 stemt de VV in met de Regionale Energie Strategie (RES), met daarin de ruimtelijke borging van alle energiemaatregelen en hoe wij een actieve bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie van de regio, zoals met aquathermie bij het TEA-project in Nieuwveen.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> De VV heeft op 30 juni 2021 ingestemd met de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Met het bestuur doorlopen we een "BOB-proces" in (2020 en) 2021 om onze ambities op het gebied van duurzaamheid/circulariteit te bepalen. Als onderdeel hiervan maken we een "impactanalyse" en werken we diverse routes uit richting circulariteit. Onze ambities kennen we dus pas in de loop van 2021.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We doen z.g. geenspijt-maatregelen zoals afvalscheiding en duurzame projectuitvoering (DGGW), en we dagen elk project uit een "maximaal duurzame variant" op te stellen.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> Duurzaamheid krijgt een steeds grotere rol in de projecten en sinds 2020 scheiden we ons afval op kantoor en de buitenlocaties.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We werken actief mee aan onderzoeken van derden zoals het omzetten van biomassa in energie, en de uitstoot van lachgas en methaan.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> We werken samen in de Groene Cirkels aan de mogelijkheden voor het omzetten van biomassa (mest, levensmiddelen en groenafval) in biogas. In 2022 leidt het onderzoek tot besluitvorming. Voor de uitstoot van lachgas en methaan werken we ook samen in STOWA verband. We gaan hiervoor op één zuivering lachgasemissies meten. De onderzoeksresultaten worden in 2022 verwacht.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Niet alleen in de waterketen werken we duurzaam, ook in het gebouwenbeheer en in de dienstverlening nemen we circulariteit op als gunningscriterium.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> In de contracten voor het gebouwenbeheer en de dienstverlening nemen we maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) als gunningscriterium op. Het hergebruik van materialen was onderdeel van de aanbesteding van het kantoormeubilair en bij het wagenpark lag het zwaartepunt op energieneutraliteit.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> HVC en de bij HVC aangesloten waterschappen ronden in 2021 een strategische studie af over het verwerken van zuiveringsslib in de toekomst met als intentie om op langere termijn zoveel mogelijk reststoffen uit het zuiveringsslib te hergebruiken.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> De strategische verkenning is gereed en staat op de agenda van de VV in maart 2022.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Gekoppeld aan de nieuwbouw van de zuivering op Haarlem Waarderpolder, nemen we in 2021 ook een besluit of we daar een grondstoffen- en energiefabriek gaan opzetten.</p>	
<p><u>Resultaat 2021</u> We zijn bezig met de voorbereiding van het project HWP en onderzoeken daarin de meest effectieve variant voor het inzetten van het opgewekte biogas. In het voorjaar van 2022 wordt de scope van HWP incl. grondstoffenfabriek besproken in de VV.</p>	



Waterketen

Doelstelling programmabegroting 2021

In januari 2021 neemt de VV een principebesluit over de rol en bijdrage van Rijnland in de grootschalige woonlocatie Nieuw Valkenburg. Dit besluit gaat in op:

- De vraag of we grijs en zwart afvalwater gescheiden gaan inzamelen en grijs water lokaal gaan zuiveren,
 - De rol en bijdrage van Rijnland in de warmte- en koudelevering via aquathermie wil spelen
- Afhankelijk van deze bestuurlijke besluitvorming leggen we op z'n vroegst eind 2021 een uitvoeringskrediet aan de VV voor.



Resultaat 2021

[Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2021](#), aanvullend:

Er is een overeenkomst gesloten met het Rijkvastgoedbedrijf dat Valkenhorst klimaatbestendig wordt ingericht (verhoging naar boezemniveau) en dat er extra water wordt gegraven voor een robuust watersysteem. Ook zal warmte en koude in de woonwijk worden gerealiseerd via aquathermie (bron drinkwater). De VV heeft besloten dat Rijnland hierin verder geen ondernemende rol speelt.

1.1.5.4 Wat heeft het programma Waterketen gekost in 2021?

Exploitatiekosten Programma Waterketen 2021

Programma Waterketen	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Vershil 2021	Vershil na wijziging in %
<small>Afrondingsverschillen zijn mogelijk</small>					
Netto exploitatiekosten	83,8	82,6	81,8	1,2	1,5%

De exploitatiekosten binnen het programma Waterketen zijn € 1,2 mln hoger uitgekomen dan de begroting na wijziging. Dit heeft enerzijds te maken met hogere prijzen voor grondstofkosten slibverwerking en chemicaliën en een hoeveelheidsverschil op slibverwerking van in totaal € 0,4 mln. Verder zijn kapitaallasten € 0,1 mln hoger en is de doorbelasting van personele inzet € 1,1 mln hoger. Hier tegenover staan lagere kosten voor specialistisch onderzoek van € 0,4 mln door uitstel van diverse onderzoeken.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Waterketen 2021

Programma Waterketen	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Begroot 2021 (-/- concern- brede korting)	% van Begroot
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	29,9	30,8	27,5	97,1%


De investeringsuitgaven zijn € 2,4 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 0,9 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Voor cluster zuiveren Noord-Holland is € 1,22 mln minder uitgegeven dan begroot doordat de aanbesteding een half jaar later is gestart i.v.m. zorgvuldigheidstappen die zijn genomen. € -1,2 mln
 - Voor het 4^e zuiveringscluster is € 0,3 mln minder uitgegeven doordat de realisatie van de Influentkoker Zwaanshoek en E-Installatie Katwijk iets zijn vertraagd als gevolg van de langere levertijden waar we mee te maken hebben. € -0,3 mln
 - Voor AWZI Haarlem Waarderpolder is € 0,3 mln minder uitgegeven. Bij dit project moest na het principebesluit van 2020 nog veel worden uitgezocht, waarbij zich regelmatig zaken aandienen waar nog geen rekening mee was gehouden. Dit kost tijd en de personele wisselingen hielpen niet mee. Er wordt echter hard gewerkt aan het leggen van het juiste fundament waarop we kunnen voortbouwen. Voor het deelproject voor SGT2 op Haarlem WP is de opdracht gegund en de uitvoering gestart (2 maanden sneller dan gepland). De omgevingsvergunning voor realisatie van deelproject SGT2 is verleend, waarbij een tijdelijke oplossing is gevonden vanwege stikstofproblematiek. € -0,3 mln
 - Het project Velsen II is in 2020 opgeleverd. Het proces van opleveren en overdragen heeft nog tot € 0,3 mln aan kosten geleid die in 2021 zijn geboekt. € 0,3 mln
 - Diverse, kleinere mutaties: € 0,6 mln
- € -0,9 mln



BOD

	<p>Score 1.1.6 Bestuur, Organisatie en Dienstverlening</p> <p><i>Portefeuillehouders: Rogier van der Sande, Marco Kastelein, Bas Knapp, Thea Fierens. Directeuren: Mariël Middendorp (bestuurszaken, concerncontrol), Frank Hoevenaars (organisatie, dienstverlening).</i></p> <p>Doel: Rijnlandbrede sturing en ondersteuning, gericht op het realiseren van de doelen uit WBP en coalitieakkoord, middels een effectieve en efficiënte organisatie.</p>
---	--

1.1.6.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnlandbrede sturing en ondersteuning, gericht op het realiseren van de doelen uit WBP en coalitieakkoord, middels een effectieve en efficiënte organisatie.

Wat doen we daarvoor?




- We vergroten het waterbewustzijn
- We werken aan een digitale transformatie
- We zijn een goede werkgever
- We zorgen voor betrouwbare, veilige, robuuste ICT
- We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking
- We ronden de implementatie van de Omgevingswet af

Een deel van Rijnlands activiteiten is overkoepelend of ondersteunend aan de hele organisatie. Voor zover deze activiteiten niet vallen onder één van de primaire programma's zijn deze ondergebracht in bestuursprogramma BOD.



Kengetallen

Ca. 750 formatieplaatsen Rijnlandbreed, voor onder meer beleid, projecten, beheer, onderhoud, bedrijfsvoering, bestuur, organisatie en dienstverlening, met de bijbehorende faciliteiten.

Toelichting scores





	Op schema, binnen de kaders.		Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.		Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting
---	------------------------------	---	--	--	--

1.1.6.2 Belangrijkste resultaten 2021

	Doel / gereed in 2021	Score
1	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Waterbewustzijn a) Bekendheid bij inwoners vergroten naar 65%. b) 19% van de jongeren bereiken.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In 2021 is geen meting uitgevoerd, metingen worden elke twee à drie jaar door een extern bureau uitgevoerd. De aanname is dat de bekendheid bij bewoners met betrekking tot waterbewustzijn ongeveer gelijk is gebleven aan de 65% welke in 2020 is gemeten. Als gevolg van Corona is het bereiken van jongeren nauwelijks mogelijk geweest en de afspraak om 19% jongeren te bereiken nog niet behaald.</p>	
2	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Digitale transformatie a) Bestuurlijke visie en indicatoren vaststellen. b) Data science implementeren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Afspraken zijn behaald. visie is in mei vastgesteld en datalab is in de steigers gezet.</p>	







BOD

3	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Goed werkgeverschap a) Gemiddeld ziekteverzuim maximaal 3,8%. b) Aantal participatiewetbanen stijgt naar 22,7. c) Werkervaringsplekken voor 3 statushouders.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Afspraken zijn niet allemaal behaald. Het voortschrijdend verzuimpercentage over 12 maanden bedraagt 4,6%. Het aantal participatiebanen is met 2,7 gestegen tot 22,4 eind 2021 en is niemand uit de doelgroepregistratie uitgestroomd. Als het gaat om statushouders, het leerwerktraject wat we 3 jaar geleden hebben opgezet is vorig jaar afgerond; van de 3 statushouders hebben 2 statushouders ervoor gekozen hun carrière elders voort te zetten en hebben we 1 statushouder een vast contract mogen aanbieden.</p>	
4	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> ICT en informatie zijn betrouwbaar, veilig en robuust a) Drie applicaties implementeren (SharePoint, Teams, Onedrive). b) Doorgroei van informatieveiligheid en privacybescherming naar volwassenheidsniveau 4.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> a) De afspraak is deels gehaald als gevolg van de moeizame adoptie van de extra security maatregelen die rand voorwaardelijk zijn voor succesvolle implementatie. b) De zeer ambitieuze afspraak voor volwassenheidsniveau 4 (van de in totaal 5) is niet gehaald, maar in de begroting is gesteld dat we daar in 2023 naar toe groeien.</p>	
5	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Ondernemerschap en publiek-private samenwerking a) Samenwerken met ZoetWaterAlliantie aan het platform Value4Water.nl. b) Opstellen van nieuw bestuursconvenant voor Groene Cirkels Heineken. c) Meewerken aan uitvoeringsprogramma Klimaatbestendig Zoeterwoude Rijndijk.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De samenwerking aan het platform Value4Water.nl wordt naar verwachting in 2022 gerealiseerd, overige afspraken zijn behaald.</p>	
6	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Omgevingswet, aansluiting digitaal stelsel realiseren.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In werking treding Omgevingswet is uitgesteld naar 1-7-2022, verwachting is op alle onderdelen hiervoor gereed te zijn.</p>	

1.1.6.3 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2021		Score
We vergroten het waterbewustzijn (v.d. Sande)		
	<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta. Komend jaar werken we daarom aan het verder versterken van het waterbewustzijn via de programma's, de projecten, in beleidsontwikkelingen en educatie: ingelanden raken steeds beter bekend met de effecten van klimaatverandering op het waterbeheer en de rol van Rijnland daarin. We haken aan bij de landelijke publiekscampagne van alle waterschappen en maken daarin een Rijnlandse vertaling. We zetten daarbij onze bestuurders in, ambassadeurs en ontsluiten ons erfgoed. Daarnaast gebruiken we proactief onze eigen (social)media kanalen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Er is in 2021 volop aandacht geweest voor het vergroten van de waterbewust zijn. We spelen bij actualiteiten daarop in.</p>	









BOD

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Hoeveel inwoners van Rijnland zijn bekend met het werk van het waterschap en het thema klimaatverandering? Volgens de meest recente peiling ligt dat rond de 60%. We breiden dat uit naar: 65% in 2021, 70% in 2022 en 75% in 2023.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De peiling is van 2020 en betreft een landelijke meting, niet specifiek Rijnland. Zie 1.1.6.2. Dit is gedaan in het kader van de landelijke campagne Waterbazen. Als Rijnland haken we aan met regionale publiciteit via onze eigen kanalen. Doelstelling voor 2021 is naar verwachting behaald, uit de meting van 2020 bleek dat we al op 65% zaten, het onderzoek wordt niet jaarlijks gedaan, de aanname is dat dit gelijk is gebleven in 2021. Momenteel wordt er gewerkt aan een plan van aanpak voor vervolg in 2022.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Hoeveel van de Rijnlandse jongeren bereiken we via gastlessen en educatie in bovenbouw basisonderwijs en onderbouw middelbaar onderwijs? De huidige score is 11%. Doel is die te verhogen naar: 19% in 2021 en 50% in de periode 2022-2023.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Schooljaar 2020-2021: 1% van de doelstelling behaald. Dit heeft alles te maken met covid-19 waarbij het niet mogelijk was live gastlessen of rondleidingen te geven. Maar ook digitaal was het niet realiseerbaar gelet op de digitale piekbelasting voor zowel leerlingen als docenten. Zaken die wel zijn bereikt / ingezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is een nieuwe film ontwikkeld over de AWZI die we tijdens de (digitale) gastles inzetten; - er zijn 25 nieuwe ambassadeurs geworven om gastlessen te verzorgen, zij hebben ook een training hierin gehad; - we hebben een educatie nieuwsbrief ontwikkeld en bereik zijn we aan het vergroten; - samenwerkingen met Technolab en Verwonderpaspoort (om meer kinderen te bereiken) zetten we voort. 	
<p>We werken aan een digitale transformatie (Fierens)</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We hanteren consequent het principe 'digitaal voorop'. Producten, diensten, de wijze van dienstverlening en processen veranderen de komende jaren ingrijpend. De digitale transformatie die Rijnland de komende jaren doormaakt draagt bij aan het realiseren van een groot deel van de tien highlights uit het coalitieakkoord. In 2021 wordt de bestuurlijke visie vastgesteld. We experimenteren in veel taakgebieden proactief met de digitale transformatie. Het gaat onder meer om het dataportaal in de samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven, de overgang van correctief naar risicogestuurd onderhoud en het 'slimmer maken' van processen in de (afval)waterketen, in het watersysteem en bij waterkeringen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de VV van 12 mei jl. is de bestuurlijke visie op de digitale transformatie vastgesteld met als titel 'Op weg naar een data-gestuurd Rijnland!' Er lopen meer dan twintig grote en kleine pilots waarbij digitale ontwikkelingen worden uitgetest. Enkele voorbeelden zijn het inzetten van drones voor inspectie, geautomatiseerde visherkenning en -telling bij gemaal Halfweg, voorspellen van blauwalg en intelligente besturing van zuiveringsinstallaties en poldergemalen. Tevens zijn enkele grote meerjarige projecten lopende: naast het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn dat het dataportaal met gemeenten, data-gedreven onderhoud en digitalisering van het assetmanagement met BIM (bouwwerk informatie management). De organisatie treft voorbereidingen op IT-gebied om datagestuurd te kunnen werken. In het kader van de digitale weerbaarheid is de ambtelijke klankbordgroep Ethiek opgericht.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In de periode 2021-2024 zetten we binnen elk bestuursprogramma digitale mogelijkheden in. Daarbij verhogen we de innovatiekracht om digitale ontwikkelingen uit te testen en te implementeren en worden we als organisatie en bestuur wendbaarder om in te spelen op veranderingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> In de praktijk is elk onderdeel van Rijnland een of meer pilots aan het uitproberen. Alle waterschappen delen innovaties op het platform Winnovatie (in de etalage) dat ook ingezet kan worden om samen een innovatie op te pakken (aangaan van een 'challenge'). Her en der wordt geoefend met wendbaar werken. Dit jaar is gewerkt aan het inrichten van het datalab dat vanaf april 2022 de inzet van 'slimme technieken' bij de verschillende opgaven zal vergroten.</p>	








BOD

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Tevens zorgen we ervoor dat medewerkers bewuster worden van wat de digitale transformatie van hen vraagt en individueel kan gaan betekenen. We leren van elkaar en van derden en werken nauw samen met andere waterschappen, veelal met een centrale rol van Het Waterschapshuis.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Ondanks dat als gevolg van Covid 19 deze sessies zijn uitgesteld zijn er vorderingen gemaakt op het gebied van bewustwording. Met het uitproberen van digitale ontwikkelingen worden teams zich bewuster worden van de digitalisering. Voor leidinggevendenden is door Het Waterschapshuis een leerlijn voor leidinggevendenden ontwikkeld die vanaf september gevolgd wordt en loopt tot het voorjaar van 2022.</p>	
We zijn een goede werkgever (Knapp)	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We stimuleren actief de loopbaan van iedere Rijnlander. Sinds 2019 maken we werk van een loopbaanlab om te zorgen voor de juiste persoon op de juiste plaats. Een hulpmiddel hierbij is de strategische personeelsplanning. Benodigde middelen zijn met name de zogeheten frictiepot die bedoeld is voor de transitie van oude naar nieuwe functies door herplaatsing, omscholing, outplacement e.d. om zo in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Leidinggevendenden en medewerkers zijn voortdurend in gesprek over de ontwikkeling van medewerkers en voeren daar gemiddeld één keer per jaar een formeel ontwikkelgesprek met elkaar over. Frictiepot wordt waar nodig een beroep op gedaan. Het Loopbaanlab weten medewerkers goed te vinden, in 2021 zijn bijvoorbeeld 121 gesprekken gevoerd met 65 medewerkers.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We geven een impuls aan de benodigde instroom. Wij halen via een hoogwaardig stage- en traineesprogramma structureel talent binnen. Ook vergroten we het aantal leerwerkplekken van vijf naar acht.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De impuls aan de instroom wordt voornamelijk gegeven door de verdere professionalisering en uitbreiding van team recruitment. Traineeship waterschapstalent loopt goed, kwaliteit is goed, trainees en Waterschappen zijn tevreden. Het stagebeleid wordt momenteel verder geprofessionaliseerd. Gemiddeld hebben we 40 stagiaires per jaar. Het aantal leerwerkplekken is uitgekomen op 6. Er is te weinig begeleidingcapaciteit geweest het afgelopen jaar om alle studenten goed te begeleiden. Dit komt mede omdat we meer aandacht hebben gehad voor begeleiding trainees.</p>	 
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We nemen als werkgever onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wij voldoen aan de participatiewet/quotumwet en bieden daarnaast meerdere werkervaringsplekken aan mensen die verder van de arbeidsmarkt afstaan, zoals drie statushouders.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie ook de toelichting onder punt 3 belangrijkste resultaten: Het aantal participatiebanen is met 2,7 gestegen tot 22,4 eind 2021 en is niemand uit de doelgroepregistratie uitgestroomd. Als het gaat om statushouders, het leerwerktraject wat we 3 jaar geleden hebben opgezet is vorig jaar afgerond; van de 3 statushouders hebben 2 statushouders ervoor gekozen hun carrière elders voort te zetten en hebben we 1 statushouder een vast contract mogen aanbieden.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Inclusief werkgeverschap. Wij kunnen omgaan met verschillen tussen mensen en benutten de meerwaarde van diversiteit in onze organisatie.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Naast de aandacht voor participatiemedewerkers schenken we bijzondere aandacht aan diversiteit in de werving en selectie procedure. Daarnaast stimuleren we leidinggevendenden de meerwaarde van divers samengestelde teams in te zien.</p>	








BOD

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Conform het coalitieakkoord sturen we scherp op het personele budget. Vast personeel boven inhuur heeft de voorkeur, rekening houdend met de in de SPP's vastgestelde flexibele schil.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Team FIS/HR rapporteert elk kwartaal over de stand van zaken van de ontwikkeling van de loonsom en de verhouding inhuur / vast. Directie en management neemt indien nodig sturende maatregelen.</p>	
<p>We zorgen voor betrouwbare, veilige, robuuste ICT (Fierens)</p>	
<p>We hebben een meer dan adequaat informatieveiligheidsniveau.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In het huidige digitale tijdperk is bescherming van informatie een voortdurende opgave. Eind 2020 voldoet Rijnland aan de (verplichte) normen van Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De volgende stap is om een risicobenadering op het gebied van infobeveiliging te implementeren. Daarmee zijn we al gestart. Zodoende zijn we hard op weg naar volwassenheidsniveau 4.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Voor informatiebeveiliging blijkt uit de bevindingen vanuit de waterschapsbrede, externe audit (bureau VKA) dat Rijnland op veel vlakken behoorlijk gevorderd is, maar dat we volwassenheidsniveau 3 nog niet halen. Het definitieve rapport van VKA zal nog enige tijd op zich laten wachten omdat nog enkele andere waterschappen afgerond moeten worden. De doorgroei naar 4 is nog verder weg. Met de in gang gezette acties is er echter vertrouwen dat volwassenheidsniveau 4 in 2022/2023 wel bereikbaar kan worden, maar daarvoor is een systematische en geprioriteerde aanpak vereist. Belangrijke acties, waartoe eind 2021 is besloten is tot de aanstelling van een full time CISO (als functie) voor HHSk en Rijnland samen en de instelling van een vrijgemaakte groep security specialisten die de organisatie adequaat gaat helpen om het volwassenheidsniveau te bereiken.</p>	
<p>We gaan zorgvuldig om met ieders privacy</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In 2021 zal Rijnland functioneren op het volwassenheidsniveau 3. Aansluitend zal dan de focus worden gericht op het behalen van volwassenheidsniveau 4.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Voor privacy blijkt uit de waterschapsbrede, externe audit (bureau VKA) dat Rijnland op veel vlakken behoorlijk gevorderd is, maar dat voor nu belangrijk is dat het ISMS snel in gebruik kan worden genomen (waarvoor extra capaciteit nodig is) en dat anderzijds in de lijn nog veel extra inzet nodig is om op volwassenheidsniveau 4 te komen.</p>	
<p>We bieden een soepel werkende (gezamenlijke) ICT-omgeving</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We voegen nieuwe functionaliteiten aan de werkplek toe om het tijd- en plaatsonafhankelijke werken verder te ondersteunen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De werkplek is als gevolg van Corona zeer snel veranderd; Ongeveer de helft van onze medewerkers heeft nu een laptop. Op kantoor zijn 40 stilleruimtes voorzien van Videoapparatuur zodat de gebruikt kunnen worden voor hybride werken. Ongeveer 800 telefoon en iPads zijn vervangen of geconfigureerd om veilig te kunnen werken.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We bouwen door aan een robuuste en beveiligde infrastructuur met de flexibiliteit om aan de klantvraag te kunnen voldoen.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De benodigde infrastructuur op het gebied van rekencapaciteit en opslag wordt op dit moment bepaald en wij hebben reeds een deel van onze nieuwe infrastructuur aangeschaft (I&A Krediet). Op het gebied van late hardware levering (wereldwijd chip te kort) en kostexplosie (als gevolg van verdubbeling transport kosten) zien wij nog wel uitdagingen om alles binnen de geprognosticeerde budgetten te realiseren.</p>	





BOD

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Wij ontwikkelen een innovatieplatform waarop nieuwe ideeën op het gebied van digitale transformatie getoetst kunnen worden.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Power BI is als tool opgeleverd in 2021. Het dataplatform waarin we alle gemeenschappelijke data van Rijnland en Schieland gaan verzamelen loopt volgens planning en zal in maart 2022 worden opgeleverd. Op basis van dit platform kunnen we samen met de proceseigenaren data gestuurde processen in regelen.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Steeds meer diensten worden ingekocht en daarom zijn regie voering, leveranciers en contractmanagement belangrijke speerpunten.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Contractmanagement binnen I&D is ingericht en er wordt nu structureel op gestuurd. Organisatie breed is er nog wel een uitdaging dat de contractmanager van I&D binnen de Waterkolom werkt.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Verder werken we met andere waterschappen samen in het Waterschapshuis, zorgen voor een continu beschikbaar en storingsvrij netwerk, dragen we bij aan de standaardisering van de waterschapsarchitectuur (Wilma) en maken we werk van Open Data-beleid.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Met introductie van het gezamenlijke Microsoft 365 contract, is ook de samenwerking met de ander waterschappen versterkt met een kenniscentrum.</p>	
<p>We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking (Kastelein, Fierens)</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> We faciliteren het platform Value4Water. Hiervoor starten we een samenwerking met de Zoet Water Alliantie, een initiatief van onder meer verschillende gemeenten, Delfland, Dunea en Rijnland. We voeren in dit verband pilots en onderzoek uit en rapporteren over de belangrijkste trends en ontwikkelingen met betrekking tot onze opgaven.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De samenwerking aan het platform Value4Water.nl wordt naar verwachting in 2022 gerealiseerd.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Voor de Groene Cirkels Heineken stellen we een nieuw convenant op. We zijn in overleg met de vier partners (Heineken, Naturalis Biodiversity Center, Wageningen Universiteit en de provincie Zuid-Holland) om gezamenlijke projecten en activiteiten te starten. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met Heineken starten we een onderzoek naar een mest- en levensmiddelenvergister (biogascentrale) voor verbetering van de waterkwaliteit en warmteopwekking. • Met Dunea en Heineken gaan we de zoetwaterbeschikbaarheid op lange termijn onderzoeken. • Samen met de gemeente Zoeterwoude en de organisatie van ondernemers op het bedrijventerrein Grote Polder brengen we in kaart hoe je een bedrijventerrein of woonwijk klimaatbestendig kunt maken. • Met de Wageningen Universiteit en een agrarisch bedrijf (Die Barle Farms) onderzoeken we in een praktijksituatie de mogelijkheid om met behulp van een helofytenfilter spoelwater van een melkinrichting te reinigen, waarbij tevens de biodiversiteit in het veenweidegebied toeneemt. <p><u>Resultaat 2021</u> Afspraak wordt behaald. De samenwerking met Zoeterwoude vindt voortaan plaats in het kader van de Strategische Samenwerkings Agenda.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> In het project Nieuw Valkenburg onderzoeken we of aquathermie (voor verwarming van de huizen) en decentrale sanitatie kan worden gerealiseerd.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Zie uitgebreide toelichting bij programma Waterketen.</p>	-



BOD

<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Samen met de Rijksuniversiteit Leiden ontwikkelen we een multidisciplinair onderzoeksprogramma 'Valuing water: resilient water strategies for resilient societies'. Het onderzoeksvoorstel dragen we ter financiering voor bij de NWO (looptijd 6-8 jaar, budget 5 miljoen euro).</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Het voorstel wordt nu aangescherpt; het blijkt dat multidisciplinariteit niet makkelijk te vangen is in het voorstel. Financiering wordt aangevraagd in 2022.</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Samen met de RUL, Holland Rijnland en de Stichting Land van Ons starten we een onderzoek naar biodiversiteitsherstel en landgebruik in de Vrouw Vennepolder, bij Oude Ade.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> Vergunningen zijn door het project ingediend en inmiddels deels gehonoreerd. In 1e helft 2022 zal Rijnland vaststellen in hoeverre zij wil bijdragen in het waterbewustzijnsaspect van het project.</p>	
<p>We ronden de implementatie van de Omgevingswet af (Kastelein, Knapp)</p>	
<p><u>Doelstelling programmabegroting 2021</u> Het jaar 2021 staat in het teken van de laatste voorbereidingen op de in-werking-treding van de Omgevingswet. We werken zelf al zoveel mogelijk in de geest van de Omgevingswet en participeren in en adviseren over Omgevingsvisies die gemeenten en provincies aan het opstellen zijn. Het WBP6 wordt een programma onder de Omgevingswet. In 2022 wordt de Waterschapsverordening (die de keur en uitvoeringsregels vervangt) vastgesteld; deze verordening gaat dan onderdeel vormen van de decentrale regels onder de wet. Om te volgen hoe de Omgevingswet door ons wordt ingevuld wordt klanttevredenheid gehanteerd als indicator.</p> <p><u>Resultaat 2021</u> De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking op 1 juli 2022 (een half jaar later dan in eerste instantie gepland).</p> <p>Wij werken via verschillende instrumenten steeds meer in de geest van de Omgevingswet (integraler, van buiten naar binnen denken, denken in kansen). Daarmee maken we het onze inwoners, maar ook bedrijven en andere overheden eenvoudiger.</p> <p>Belangrijke resultaten tot nu toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rijnland is in staat om op 1 juli 2022 aangesloten te zijn op het DSO conform de eisen die de Omgevingswet daaraan stelt. Twee aandachtspunten zijn het aanleveren van geografische data aan het DSO en het aansluiten op de samenwerkingsomgeving binnen het DSO. Deze punten staan het op tijd aansluiten niet in de weg; • Het WBP6 is een programma dat aan de eisen van de Omgevingswet voldoet. In Q1 van 2022 aan de VV aangeboden ter vaststelling; • We zijn bezig met het gefaseerd omzetten van de huidige keur in een eerste versie van de waterschapsverordening (WSV). Deze wordt gefaseerd intern gedeeld en gefaseerd gedeeld met andere waterschappen. Volgens planning zal de WSV in 2022 aan de VV voor besluitvorming kunnen worden voorgelegd; • We participeren bij en adviseren volop, op een integrale manier en vanuit water als sturend principe, over omgevingsvisies (lange termijn visies) die gemeenten en provincies aan het opstellen zijn. 	

Overig*Gemeenlandshuis Spaarndam*

Het plan ontwikkeling terrein Gemeenlandshuis is herijkt op basis van het aantreffen van bodemverontreiniging ter plaatse van de om te vormen bestaande panden. Het plan is daarop bijgesteld in verkoop van alleen de beide nieuwe woning-kavels zonder het graven van een nieuwe waterpartij. Dit plan wordt met gemeente besproken waarmee een anterieure overeenkomst is gesloten. De verwachting is dat de woningkavels in 2022 verkocht kunnen worden en het project afgesloten.



BOD

Ontwikkelingen BOD

Binnen BOD zijn het afgelopen jaar diverse trajecten in gang gezet om de bedrijfsvoering verder te ontwikkelen. Zo is een start gemaakt met het opstellen van huisvestingsbeleid en het uitwerken van de in mei 2021 vastgestelde visie op de digitale transformatie "Op weg naar een datagestuurd Rijnland". Ook zijn kredieten verstrekt en is een start gemaakt met de voorbereidingen van de projecten hybride werken, verbetering van de fysieke toegang en het elektrificeren van het wagenpark met bijbehorende laadvoorzieningen.

Fraude

Naar aanleiding van meerdere recente fraudegevallen bij overheidsorganisaties is op verzoek van onze accountant in 2021 een frauderisico-analyse gedaan. Het accent van deze analyse lag op de interne fraude, oftewel fraude door eigen medewerkers. Digitale en externe fraude vielen buiten de scope van deze analyse.

Fraude is het opzettelijk misleiden om er onrechtmatig of onwettig (financieel) voordeel mee te behalen. Het meest kwetsbaar hiervoor zijn handelingen met vertrouwelijke informatie, geld, aanschaf van middelen, vaak in combinatie met solistisch handelen. Rijnland beschikt over een groot aantal preventie- en controlemaatregelen. Deze zijn niet alleen bedoeld om fraude te voorkomen, maar vooral om betrouwbare en gecontroleerde informatie te genereren. Deze informatie vormt de basis voor onder meer de jaarrekeningcontrole door de externe accountant. De analyse leert dat Rijnland al met al tevreden mag zijn over deze fraudeweerbaarheidsmaatregelen. Voor het bestuur zijn er geen nieuwe of aanvullende relevante aandachtspunten. Via de frauderisicoanalyse maakt Rijnland werk van een gezonde interne organisatie, waarin fraude zeldzaam zal blijven.

1.1.6.4 Wat heeft het programma BOD gekost in 2021?*Exploitatiekosten Programma BOD 2021*

Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Vershil 2021	Vershil na wijziging in %
<small>Afrondingsverschillen zijn mogelijk</small>					
Netto exploitatiekosten	34,4	35,6	37,5	-/- 1,2	-/- 3,4%

De exploitatiekosten liggen binnen het programma Bestuur, organisatie en dienstverlening € 1,2 mln lager dan de begroting na wijziging. Hierna volgt een toelichting op de grootste afwijkingen. De kosten van ICT zijn € 0,5 mln lager dan begroot door o.a. latere levering van goederen en diensten. Het wereldwijde chiptekort speelt hier ook een rol in. De opleidingskosten zijn € 0,3 mln lager doordat ook dit jaar veel opleidingen door corona niet doorgingen. Daarnaast is er een voordeel van € 0,3 mln op de kosten van het wagenpark vanwege een grote creditnota die betrekking had op voorgaande jaren. Verder zijn er lagere onderhoudskosten van € 0,3 mln vanwege doorgeschoven werkzaamheden naar volgend jaar. Daartegenover staat een nadeel van € 0,2 mln hogere kosten vanuit Het Waterschapshuis.

Bruto-investeringsuitgaven Programma BOD 2021

Programma BOD	Werkelijk 2021	Begroting 2021	Begroot 2021 (-/- concern-brede korting)	% van Begroot
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	0,8	3,1	2,4	25,8%

De investeringsuitgaven zijn € 0,9 mln lager dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 2,3 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Voor het geraamde toekomstige werk BOD is het grootste deel niet uitgegeven (€ 1,5 mln.) doordat nieuw op te starten projecten later zijn gestart door het niet aanwezig hebben van capaciteit voor de projecten Hybride werken, Laadpalen en Gebouw beheersysteem. -/- € 1,5 mln
- Er zijn minder uitgaven voor het project Gemeenlandshuis Spaarndam doordat een aantal zaken uit de scope van het project zijn gehaald. -/- € 0,6 mln
- Overige kleine mutaties: -/- € 0,2 mln
-/- € 2,3 mln

**BOD****Subsidieontvangsten**

De volgende lopende en aangevraagde subsidieprojecten zijn bestuurlijk relevant:

- Waterveiligheid: het HWBP-subsidieproject Versterking IJsseldijk is in uitvoering. HWBP-subsidie kustversterking Katwijk is in eindfase. Het HWBP heeft subsidie van € 5,1 mln. toegezegd voor de drainage in de parallel boulevard te Noordwijk. Vanuit het project met Gouda, Stevige Stad op Slappe Bodem wordt deelgenomen aan de regiodeal. De deal betreft een rijksbijdrage van € 1,3 mln. In 2021 is Europese LIFE subsidie van € 0,67 mln toegezegd voor dit project via de Nationale Adaptatiestrategie.
- Voldoende Water: Er is ruim € 1,0 mln. subsidie van de provincie ZH en MRDH voor de Nieuwe Driemanspolder ontvangen en € 0,16 mln. van de Landschapstafel. Deze aanvragen zijn in 2021 afgerond. Voor projecten van Rijnland in de Lageveensepolder, Polder de Noordplas, Wijde Aa, Hillegomse Polder, Langeraarse Plassen en Piekberging Haarlemmermeer is Europese POP-subsidie toegezegd met een totaalbedrag van € 12,6 mln. Hiervan is in 2021 de subsidievaststelling voor de Lageveense polder afgerond. Voor het tegengaan van wateroverlast in de Gouwepolder in Boskoop is een subsidieaanvraag ingediend van € 2,1 mln bij het POP-subsidieprogramma.
- Schoon en gezond water: In de Nieuwe Meer, Veerplas, Westbroekplas en Haarlemmermeerse Bosplas worden studies uitgevoerd en maatregelen getroffen met subsidie van de provincie NH (€ 0,3 mln.). Voor de Nieuwe Meer en Haarlemmermeerse Bosplas is de subsidievaststelling ingediend. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar veenweidegebieden rond De Kaag met een bijdrage uit het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (€ 0,1 mln.) en is € 0,7 mln. subsidie toegezegd voor de KRW-pilot Amstelveense Poel. Voor de Wildernis - Rietzudden Westeinderplassen is een POP-subsidieaanvraag ingediend (€ 0,4 mln.).
- Waterketen: € 1,5 mln. subsidie voor zonneweide AWZI Katwijk en € 3,6 mln. bijdrage voor verwijdering medicijnresten AWZI Leiden Noord. Voor de zonnepanelen op awzi Bodegraven is een SDE subsidieaanvraag ingediend en toegezegd (€ 0,59 mln.)
- BOD: € 0,2 mln. restauratiesubsidie voor Gemeenlandshuis en Waterschapshuis, € 0,36 mln. restauratiesubsidie toegezegd voor Poldergemaal Leeghwater, Boezemgemaal Gouda en Boezemgemaal Katwijk.

1.2 Paragrafen

1.2.1 Ontwikkelingen 2021 ten opzichte van de programmabegroting 2021

Het jaarrekeningresultaat over 2021 bedraagt € 6,6 mln. In 2021 is er bij de najaarsburap een begrotingswijziging doorgevoerd van per saldo € 1,3 mln. Hiervan heeft € 1,5 mln betrekking op hogere kosten van de programma's en € 0,2 mln op hogere opbrengsten waterschapsbelastingen.

Verder zijn er geen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de programmabegroting zijn gehanteerd.

De grootste afwijking t.o.v. de begroting na wijziging betreft met name lagere kosten voor Goederen en diensten van derden (€ 1,1 mln), hogere opbrengsten Goederen en diensten aan derden (€ 3,1 mln) en hogere opbrengsten waterschapsbelastingen (€ 2,9 mln). Een [toelichting](#) op de afwijkingen wordt gegeven bij de exploitatie naar kosten- en opbrengstsoorten.

Corona (Covid-19)

Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Door de lock-down werkten veel mensen thuis, en was fysiek contact niet mogelijk. De impact van corona op het heffen en innen van belastingen is 2021 nog gering.

1.2.2 Paragraaf incidentele baten en lasten

No.	Omschrijving (bedragen x € 1. mln)	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021
	Saldo baten en lasten	2,5	-/- 4,1	-/- 2,8
12.	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	4,4	4,4	2,8
13.	Egalisatie van tarieven	3,0	3,0	3,1
14.	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 3,0	-/- 3,0	-/- 2,8
15.	Toevoegingen aan algemene reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4
16.	Resultaat	6,6	0,0	0,0
	Waarvan incidentele baten en lasten:			
	Verkoopopbrengsten	7,1	4,4	4,2
	Opbrengst waterschapsbelastingen over oude jaren	0,4	2,3	0,0
	Incidentele baten en lasten	7,5	6,7	4,2
	Mutaties reserves	4,1	4,1	2,8
	Totaal incidentele baten en lasten	11,6	10,8	7,0
	Structureel resultaat	-/- 5,0	-/- 10,8	-/- 7,0

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het voordelig resultaat van € 6,6 mln (begroot € 0,0) mln uit een voordelig incidenteel resultaat bestaat van € 11,6 mln (begroot € 7,0) en uit een nadelig structureel resultaat van € 5,0 mln (begroot € 7,0). Het structurele nadelige resultaat van € 5,0 mln wordt ruimschoots gedekt uit de verkoopopbrengsten van € 7,1 mln.

1.2.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Omschrijving	Saldo per 01-01-2021	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2021
Overige bestemmingsreserves					
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,3	-	-	-	0,3
Reserve frictiekosten SPP	1,5	-	0,2	-	1,2
Reserve PFOS saneringen	2,2	-	0,2	-	2,0
Reserve baggerwerken	21,5	2,8	1,6	-	22,6
Reserve erfgoedpanden	4,4	-	-	-	4,4
Reserve schuldreductie	8,6	0,2	2,4	-	6,4
Reserve vitaliteit	0,2	-	0,1	-	0,2
Totaal overige bestemmingsreserves	38,6	3,0	4,4	-	37,1

Omschrijving	Saldo per 01-01-2021	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2021
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	6,8	-	0,6	-	6,3
Totaal voor arbeidsgelateerde verplichtingen	6,8	-	0,6	-	6,3
Voorziening sanering Kwakkelwei	0,2	-	-	-	0,2
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	0,2	-	-	-	0,2
Voorziening deelname baggerdepot Meergrond	0,3	0,0	-	-	0,3
Totaal overige voorzieningen	0,3	0,0	-	-	0,3
Totaal Voorzieningen	7,3	0,0	0,6	-	6,7

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven. De onttrekkingen aan de reserves zijn gelijk aan de begroting na wijziging. De uitgaven ten laste van de voorzieningen betreffen de werkelijke uitgaven na aftrek van subsidies/bijdragen. Een nadere specificatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Het kapitaal van MeerGrond is negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. De negatieve participatie ad € 0,3 mln is verantwoord onder de voorzieningen.

1.2.4 Personele paragraaf

Het HR beleid van Rijnland is geënt op de organisatiedoelstellingen en geeft invulling aan belangrijke thema's als participatie, mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers.

Terugblikken en vooruitkijken

Voor het tweede jaar op rij werden we als organisatie geconfronteerd met het coronavirus en de bijbehorende maatregelen. Lockdown, avondklok, vaccinatieprogramma, testen-voor-toegang...allemaal begrippen waar we in 2021 (opnieuw) mee te maken kregen.

Het HR beleid van Rijnland had, naast het opvolgen van de RIVM-richtlijnen, steeds twee belangrijke pijlers: eigen verantwoordelijkheid en respect voor elkaar. Net als in 2020 werd er, noodgedwongen, veel thuis gewerkt. We hebben daardoor weer nieuwe stappen gezet in het online ontmoeten, vergaderen en leren.

Rijnland maakt, net als veel andere organisaties, een transitie door naar een blijvend andere en hybride manier van (samen)werken, die specifieke vaardigheden vraagt van medewerkers. De weerslag van die ontwikkeling is te zien in de producten die HR in 2021 heeft opgeleverd. Onderstaand een toelichting.

Hybride werken

In 2021 is een projectteam geformeerd dat zich bezighoudt met de vormgeving van het hybride werken. HR is daarin vertegenwoordigd, naast disciplines als facilitaire dienstverlening en communicatie.

Onder hybride werken wordt verstaan: een combinatie van werken op kantoor, thuis of elders, waarbij medewerkers de ruimte krijgen om bewust te kiezen waar en wanneer zij hun werkzaamheden doen.

Om het hybride werken succesvol te implementeren, moeten harde en zachte aspecten evenveel aandacht krijgen. Enerzijds is het noodzakelijk om het hoofdkantoor en de buitenlocaties anders in te richten en de ICT-structuur aan te passen. Anderzijds is het belangrijk om spelregels met elkaar af te spreken, nu we meer op afstand en vaker asynchroon zullen gaan samenwerken. HR heeft daarom een beleidsnotitie opgeleverd, waarin de kaders en uitgangspunten voor het hybride werken zijn vastgelegd. Zo is bijvoorbeeld afgesproken dat medewerkers in ieder geval 1 dag(deel) per week aanwezig zijn op kantoor. Op die manier blijven we verbonden met elkaar en met de organisatie. De notitie is in september 2021 door het DT vastgesteld. Meer gedetailleerde afspraken over de onderlinge samenwerking en aanwezigheid op kantoor worden in de loop van 2022 op teamniveau gemaakt.

Profiel van de Rijnlander op Weg

Een ander product dat HR in 2021 heeft opgeleverd, is het 'profiel van de Rijnlander op Weg'. Het profiel bevat een aantal competenties, ook wel gedragsvaardigheden, die belangrijk zijn om het hoofd te bieden aan de vele veranderingen waar we als organisatie mee te maken hebben of gaan krijgen.

Denk daarbij aan de steeds complexere opgaven in het waterbeheer. Maar ook het hybride werken, opgave gericht werken en de voortschrijdende digitalisering vragen om specifieke vaardigheden van onze medewerkers. Het profiel van de Rijnlander op weg kan dienen als een kompas voor de gewenste ontwikkelrichting. Het zal worden ingezet om gericht te kunnen sturen op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van een toekomstgerichte Rijnlandse populatie. In 2021 hebben alle leidinggevenden kennis gemaakt met het profiel. Zij zullen het gebruiken in de ontwikkelgesprekken met hun medewerkers. Communicatie naar de medewerkers is voorzien in Q1 van het volgend jaar.

Recruitment, diversiteit en participatie

De complexe opgaves waar we voor staan, vragen om een toekomstbestendige populatie. Ook bij recruitment krijgt het profiel van de Rijnlander op Weg daarom een belangrijke rol. Daarnaast staan inclusie en diversiteit op de agenda, omdat Rijnland voor iedereen een veilige werkomgeving wil bieden. Uit onderzoek blijkt dat hoe diverser een populatie is, hoe meer toekomstbestendig.

We doen het goed als we kijken naar de participatiewet en man/vrouw verdeling onder leidinggevenden. Alleen betekent diversiteit en inclusie meer dan deze twee categorieën. Denk aan leeftijd en verschillende culturele achtergronden etc. Een belangrijke vraag is dan ook: Hoe stuurt Rijnland op diversiteit? Op dit moment zijn we erop gericht om de objectiviteit van onze bevindingen tijdens een selectieprocedure te vergroten. Dit doen we door o.a. assessments in te zetten, inclusieve communicatie en de gesprekspartners zo divers mogelijk te houden. Ondanks dat we diversiteit belangrijk vinden en gericht bezig zijn om de diversiteit in teams te vergroten, zien we in de praktijk nog niet het gewenste resultaat. Vanuit HR gaan we onderzoeken op welke manieren wij kunnen faciliteren om diversiteit te vergroten en we gaan daar komend jaar meer aandacht aan besteden.

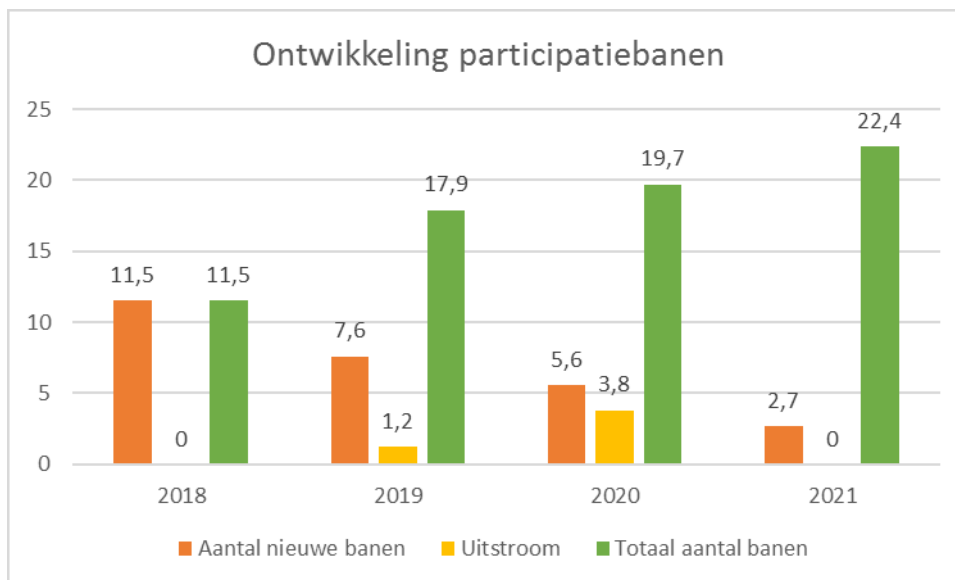
Personele paragraaf

De grootste uitdaging is dat we te maken hebben met verschillende schaarse profielen. Op zo'n 66% van de vacatures komen er tien of minder sollicitaties binnen. Het liefst zien we een hoger aantal kwalitatieve sollicitaties binnenkomen, zodat we meer keuze krijgen. Vooral op specifiek vakinhoudelijke vacatures kan het soms maanden duren voordat we één geschikte kandidaat vinden. Vooralsnog hebben we een vervullingsgraad van 93% (benchmark 87%). Toch is het verstandig om hierop te anticiperen. Een sterke positionering op de arbeidsmarkt gaat ons helpen de lastige vacatures ook in de toekomst te kunnen blijven vervullen.

Inzetten op diversiteit helpt ons met onze positionering. Uit onderzoek blijkt namelijk dat wanneer organisaties zich inzetten voor diversiteit, dit een positief effect heeft op het imago. Zo wordt 'een organisatie aantrekkelijker voor vrouwen en etnische minderheden en ook voor ambitieuze mensen. Het zorgt er ook voor dat bedrijven in een grotere vijver kunnen vissen, waarbij de kans op talent en de juiste 'fit' groter is. Dit is een mooie bijvangst.

Wet banenafspraken

Rijnland is in 2016 gestart met de uitvoering van de Wet Banenafspraken, als een onderdeel van de Participatiewet. Het gaat hierbij om het realiseren van banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het ervoor zorgen dat deze medewerkers duurzaam geplaatst en begeleid worden. 1 baan telt 25,5 uur.



In 2021 is er niemand met een indicatie Wet Banenafspraken uitgestroomd en zijn er, ondanks corona, 2,7 banen bij gekomen. Helaas hebben we daarmee het aantal banen (26,9) wat Rijnland in 2021 had moeten realiseren volgens de quotumcalculator alsnog niet gehaald.

Omdat de organisatie is gegroeid en er een nieuw quotumpercentage geldt, wordt het aantal te realiseren banen ook hoger, namelijk 28,6 banen te realiseren in 2022.

(bron: quotumcalculator, o.b.v. 752 FTE, peildatum december, quotumpercentage 2,69%)

Integriteit

In juni van het afgelopen jaar is de nieuwe rol van integrity officer ingevuld. Samen met de integriteitscoördinator vergroot de integrity officer de bewustwording over integriteit binnen de organisatie. Daarnaast geeft deze functionaris gevraagd en ongevraagd advies aan directie en leidinggevenden over zaken die integriteit aangaan.

Er is aansluiting gezocht bij privacy en informatiebeveiliging om te kunnen reflecteren op ethische vragen rondom bestaande en nieuwe ontwikkelingen. Dit heeft geresulteerd in het oprichten van een klankbordgroep ethiek in september. De klankbordgroep ondersteunt initiatiefnemers van innovaties bij de verkenning van diverse aspecten die kunnen spelen in de testfase en bij de implementatie. Het eerste jaar gaat het er vooral om al doende te leren. Naarmate meer casussen worden besproken komt er meer

Personele paragraaf

helderheid in de te hanteren Rijnlandse waardenkaders. De verwachting is dat de opgedane ervaring zich gaat vertalen in een moreel kompas.

Vertrouwenspersonen

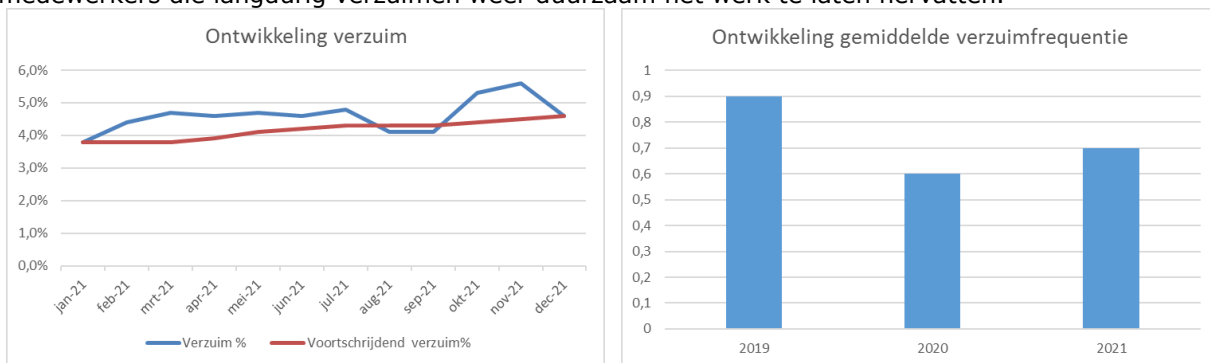
Begin 2021 is de vacature voor externe vertrouwenspersoon vervuld. De vacature van interne vertrouwenspersoon moet nog worden ingevuld.

Het aantal meldingen over vertrouwenskwesaties in 2021 (16) is meer dan vorig jaar (11) en ook meer dan voorgaande jaren. In relatieve zin blijven de meldingen in aantal achter bij het landelijk gemiddelde van circa 3% van het aantal medewerkers. De meeste meldingen betreffen de arbeidsrelatie. Of dit samenhangt met de inmiddels vrijwel geheel digitale omgangsvormen is niet bekend. Door de betrokken medewerkers is een meer hiërarchisch gerichte stijl van leidinggeven genoemd. Er is één formele klacht ontvangen, deze is door een extern bureau onderzocht en ongegrond verklaard.

Ziekteverzuim

Het totale verzuimpercentage in 2021 was 4,6%. Dit is een stijging van 0,7% ten opzichte van 2020. Deze stijging wordt volledig ingegeven door een hoger aandeel van langdurige uitval (langer dan 44 dagen). Het verzuimpercentage openbaar bestuur en overheidsdiensten (bron CBS) bedroeg in 2019 5,1%. Landelijke cijfers over 2021 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

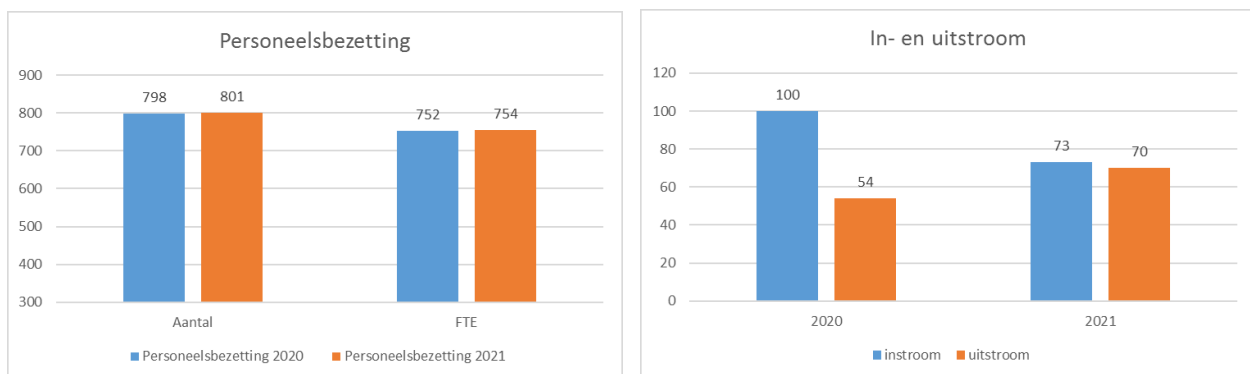
In het vierde kwartaal van 2021 zijn de nieuwe leidinggevenden geschoold ten aanzien van de visie op verzuim van Rijnland. Ook leidinggevenden van een team met een hoger verzuim hebben de mogelijkheid gekregen om deze trainingen opnieuw te volgen. In 2022 gaan we extra aandacht aan het langdurig verzuim besteden middels een interventie. Het belangrijkste doel van deze interventie is om medewerkers die langdurig verzuimen weer duurzaam het werk te laten hervatten.

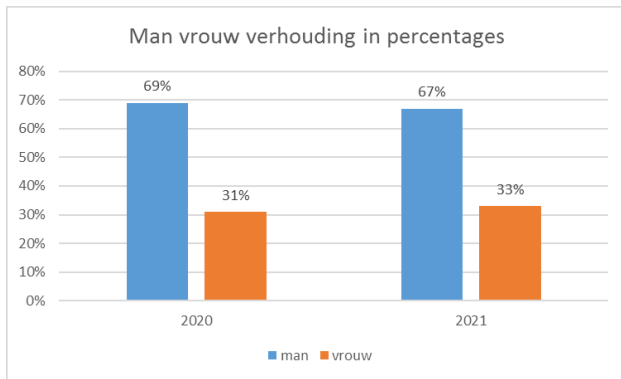


De meldingsfrequentie is het gemiddeld aantal ziekmeldingen per medewerker per jaar. De meldingsfrequentie in 2021 was 0,7. Dat is 0.1 hoger dan in 2020. In Nederland lag de gemiddelde verzuimfrequentie in 2020 op 1,2.

62% van de medewerkers heeft in 2021 geen één keer verzuimd (2020: 59%)

Formatie en personeelsbestand



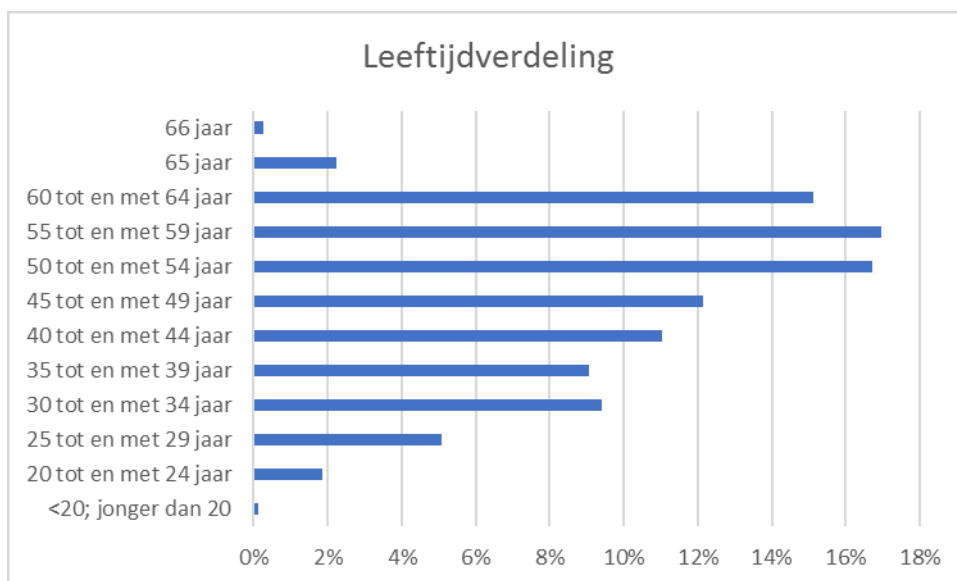
Personele paragraaf

De totale personeelsbezetting is in 2021 licht toegenomen. Positief om te benoemen is dat het aandeel vrouwen in de organisatie licht is toegenomen.

In 2021 zijn 22 medewerkers met (vervroegd) pensioen gegaan, in totaal gingen er 70 medewerkers uit dienst. Het is goed gelukt deze medewerkers te vervangen onder andere door de verdere professionalisering van het recruitmentproces. De instroom was 73. Daarnaast zijn 20 medewerkers intern doorgestroomd naar een nieuwe functie als gevolg van een sollicitatie op een vacature.

Leeftijdsopbouw

Onderstaande grafiek laat de leeftijdsopbouw zien per 31-12-2021. De gemiddelde leeftijd is gelijk gebleven.



Ontwikkeling gemiddelde leeftijd	2019	2020	2021
Gemiddelde leeftijd	48,1	47,9	47,9

Opleidingskosten

In 2021 is minder uitgegeven aan opleidingen ten opzichte van 2020. De belangrijkste verklaring is dat door lockdowns een groot aantal opleidingen in eerste instantie zijn geannuleerd. In de loop van 2021 zijn een aantal opleidingen alsnog online doorgegaan. Niet ieder leeronderwerp leent zich echter voor deze digitale vorm.

Kosten	2020	2021
Opleidingskosten begroot	€ 1.634.579	€ 1.845.522
Opleidingskosten realisatie	€ 1.411.442	€ 1.240.697

1.2.5 Waterschapsbelastingen

Impact coronacrisis

De impact van corona op het heffen en innen van belastingen is in 2021 net als in 2020 gering. De kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen zijn zelfs lager dan begroot. De opbrengst van de Zuiveringsheffing bedrijven over 2021 is lager dan de normale trendontwikkeling omdat bepaalde bedrijfstakken gedeeltelijk stil hebben gelegen of minder hebben geproduceerd, maar dit effect is kleiner dan waarbij in de begroting rekening mee is gehouden.

Belastingopbrengsten

De belastingcampagne 2021 is grotendeels volgens planning verlopen. Ook in 2021 werden door de Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) de nodige inspanningen verricht om de processen en belastingbestanden verder te verbeteren. Het versturen van herinneringen werd heringevoerd. Er werden 87.300 herinneringen verzonden. Daardoor verminderde het aantal aanmaningen met 40% en het aantal dwangbevelen met 38%.

Opbrengsten

De totale bruto belastingopbrengst bedraagt € 226,6 mln. (begroot na wijziging: € 224,3 mln.) Het verschil wordt veroorzaakt door hogere aanslagen bij de omslag gebouwd (€ 1,2 mln) en de zuiveringsheffing bedrijven (€ 1,6 mln). Daarentegen zijn de aanslagen uit zuiveringsheffing woonruimten lager (€ 0,5 mln).

Kwijtscheldingen/oninbaar

Het verloop van kwijtschelding/oninbaar is als volgt:

Indicatoren kwijtschelding/oninbaar	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2020
Kwijtschelding			
Aantal woonruimten ingezetensomslag	30.496	31.500	28.823
Aantal v.e. zuiveringsheffing	59.714	63.000	56.479
Kwijtgescholden bedrag x € 1,00	7.171.507	7.503.300	6.498.235
Oninbaar x € 1,00			
Ingezetenen	318.011	403.300	305.787
Gebouwd, Ongebouwd en Natuurterreinen	176.352	0	-40.831
Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing	487.544	839.800	489.430
Totaal oninbaar	981.907	1.243.100	754.386

Kwijtschelding

Er zijn in 2021 in totaal 36.684 (2020: 34.539) verzoeken ingediend.

Deze verzoeken worden zoveel mogelijk via het Inlichtingenbureau getoetst en automatisch afgehandeld (62,3%). Het totale percentage toegewezen verzoeken (handmatig en automatisch) ligt op 86,2% en is daarmee weer hoger dan vorig jaar (82,0%). Het bedrag dat gemoeid is met de kwijtschelding ligt met € 7,2 mln. zo'n 11% hoger dan in 2020 (€ 6,5 mln). Er is geen onderzoek gedaan naar de oorzaken hiervan, maar een verband met de coronacrisis ligt voor de hand.

Net als vrijwel alle waterschappen voert Rijnland een ruim kwijtscheldingsbeleid (100% van de bijstandsnorm). Het zijn vooral huurders van woonruimten die een beroep doen op kwijtschelding voor de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. Per 2013 zijn de kwijtscheldingsmogelijkheden van waterschappen verder verruimd voor zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers) en door de kosten voor kinderopvang erbij te betrekken. Rijnland laat het beleid rondom kwijtschelding uitvoeren door de gemeenschappelijke regeling BSGR (Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland). Het beleid is geharmoniseerd met de gemeenten binnen deze samenwerking.

Oninbaar

Het percentage oninbaar bedroeg 0,43% (€ 0,98 mln.) van de bruto belastingopbrengst. Dit ligt onder de norm van maximaal 0,70 % zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de BSGR en lager dan het in de begroting 2021 na wijziging opgenomen percentage van 0,60%.

Waterschapsbelastingen

Prestatie-indicatoren perceptiekosten / oninbaar / kwijtschelding	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2020
Perceptiekosten als percentage van de belastingopbrengst	2,93%	3,24%	2,88%
Bedrag oninbaar	981.907	1.343.100	754.386
Bedrag oninbaar als percentage van de belastingopbrengst	0,43%	0,60%	0,35%
Bedrag kwijtschelding	7.171.507	7.503.300	6.498.235
Bedrag kwijtschelding als percentage van de belastingopbrengst	3,17%	3,35%	3,04%
Percentage toegewezen kwijtscheldingsverzoeken	86,00%	80,00%	82,00%
Kwijtscheldingsnorm	100,00%	100,00%	100,00%

Netto opbrengsten per categorie

(x € 1 mln)	Jaarrekening	Begroting na wijziging	Vershil	%
1. Opbrengst ingezetenen	56,7	56,5	0,3 V	0,5 % V
2. Opbrengst gebouwd	51,9	50,9	1,0 V	2,0 % V
3. Opbrengst ongebouwd/overigen	4,3	4,4	0,1 N	1,7 % N
4. Opbrengst wegen	2,9	2,9	0,1 V	2,0 % V
5. Opbrengst natuur	0,1	0,1	0,0 V	3,8 % V
6. Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	22,6	20,9	1,7 V	8,3 % V
7. Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	78,8	78,9	0,1 N	0,1 % N
8. Opbrengst verontreinigingsheffing	0,9	1,0	0,1 N	6,7 % N
Totaal	218,4	215,5	2,9 V	1,3 % V

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Belastingtarieven 2021		
Ingezetenenomslag	€ 109,00	Per woonruimte
Omslag gebouwd	0,0217%	Van de WOZ-waarde
Omslag ongebouwd overig	€ 86,90	Per hectare
Omslag ongebouwd wegen	€ 434,50	Per hectare
Omslag ongebouwd natuur	€ 4,00	Per hectare
Zuiveringsheffing	€ 64,60	Per v.e.
Verontreinigingsheffing	€ 64,60	Per v.e.

Opbrengst ingezetenen

Het aantal heffingsplichtige woonruimten is iets hoger gebleken dan begroot (1.300 huishoudens ofwel 0,2%). Daarnaast waren er minder kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen dan begroot.

Opbrengst gebouwd

Oorspronkelijk was voor 2021 begroot een toename van de totale WOZ-waarde van 9% wegens areaaluitbreidingen en waardeontwikkeling. Met de begrotingswijziging bij de burap is de groei naar beneden bijgesteld naar ruim 6%. Bij realisatie bleek de waardeinstijging en de groei van 2020 naar 2021 iets meer dan 8% te bedragen.

Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven

In de begroting 2021 is rekening gehouden met de corona-pandemie door het aantal v.e. met 15.000 naar beneden bij te stellen (verlaging opbrengst: € 1,0 mln). Bij het opmaken van de jaarrekening is gebleken dat het coroneffect is meegevallen en de verlaging van € 1,0 mln niet nodig is. Ook valt de opbrengst uit voorgaande jaren € 0,7 mln hoger uit dan de begroting na wijziging. In de begrotingswijziging 2021 (bij de Najaarsburap) is rekening gehouden met een hogere opbrengst uit voorgaande jaren voor een bedrag van € 1,5 mln.

WaterschapsbelastingenLastendruk

In 2021 is voor de begroting uitgegaan van een lastendrukstijging van 4,7%.

Debiteurenstand

Op 31 december 2021 is de debiteurenstand openstaande belastingvorderingen € 8,9 mln (2020: € 7,8 mln).

Indicatoren kwijtschelding/oninbaar	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Ingezetenen, aantal heffingsplichtige woonruimten	554.503	553.200	553.200	548.890
Gebouwd, WOZ-waarden x € 1 mln	238.335	234.651	242.780	223.217
Ongebouwd, aantal heffingsplichtigen hectaren	50.092	50.150	50.150	50.459
Natuurterreinen, aantal heffingsplichtige hectaren	22.838	22.700	22.700	22.104
Wegen, aantal heffingsplichtige hectaren	6.611	6.650	6.650	6.656
Zuiveringsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	1.608.937	1.595.786	1.598.000	1.585.013
Verontreinigingsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	5.351	5.136	8.000	6.573

1.2.6 Risicoparagraaf en weerstandsvermogen

Qua risicobeheersing gaat 2021 de boeken in als een bijzonder jaar. Ook tijdens lockdowns en vaccinatieperiodes bleven de kerntaken onverminderd doorgaan op alle fronten, net als de voortgang van bijvoorbeeld de aan te leggen piekberging in de Haarlemmermeer of de clusterrenovatie van 11 rioolgemalen. Onder de streep resteert een positief bedrag dat grotendeels het resultaat is van incidentele, soms gelukkige meevallers. Voor de langere termijn blijft, gezien de oplopende structurele kosten, een waakzame risicobereidheid noodzakelijk.

Terugblik strategische risico's

Een van de in de begroting 2021 opgenomen risico's betrof dat de huidige financiële kaders na 2023 niet houdbaar zouden zijn. De ingezette ambities uit onder meer het coalitieakkoord zouden leiden tot een hogere lastendruk dan bestuurlijk aanvaardbaar werd geacht. Dit risico lag via de midterm review van het coalitieakkoord in juni 2021 op de VV-tafel. In deze review kwamen adviezen aan bod om vanaf 2022 te komen tot diverse **lastenverlichtingen**, met name door temporiseren van een groot aantal (beleids)maatregelen. Deze zijn in de begroting 2022 door de VV grotendeels overgenomen. Het betrof onder meer volledige energieneutraliteit met vijf jaar uitstellen, de tweede medicijnrestenverwijderaar uitstellen, net als meerdere baggerwerken in overig water en diverse andere investeringsprojecten.

Temporiseren of uitstellen betekent in dit geval expliciet het bestuurlijk aanvaarden van een **grotere risicobereidheid** qua op orde komen of blijven. Te denken valt aan meer storingen en/of duurdere reparaties. Als de strategische risicobereidheid wordt gekoppeld met te behalen effecten ('outcome') verschilt de risicobereidheid binnen Rijnland. Zo zijn de effecten van de KRW-maatregelen minder concreet dan die van enkele grote investeringsprojecten. Het rendement van bijvoorbeeld een natuurvriendelijke oever is minder zeker dan een gerenoveerde zuivering. Beide praktijkvoorbeelden kwamen gedurende 2021 meerdere malen op de bestuurstafel.

Terugblik interne, te voorkomen risico's

Rijnland maakt sinds 2017 de slag naar **risicogestuurd onderhoud**. De aanleiding hiervoor was dat de kosten voor correctief onderhoud (grotendeels reparaties) die van preventief onderhoud destijds ruimschoots overtroffen. Gedurende 2021 was sprake van een verbeterde balans tussen preventief en correctief onderhoud, mede door groeiende inzichten en een professionelere organisatie. Niettemin is onder de streep sprake van een budgetoverschrijding met als belangrijkste oorzaken dat al met al het achterstallig onderhoud sneller groeide dan de organisatie aankan.

Zo zijn bijvoorbeeld in het kader van de mid term review meerdere renovaties uitgesteld of in kleinere projecten opgedeeld. Bovendien heeft Rijnland meer assets te onderhouden heeft dan aanvankelijk begroot (met name natuurvriendelijke oevers, maar ook bijvoorbeeld de Limes Bubble Barrier). De kosten van gevolg- en herstelschade van de persleidingbreuken in de Haarlemmermeer gingen in 2021 enigszins ten koste van divers preventief onderhoud. Dit alles overwegende zien directie en bestuur de verdere transitie naar risicogestuurd onderhoud met vertrouwen tegemoet.

Risicogestuurd managen betekent ook de PDCA-cyclus sluiten via reflectie en evaluatie, soms op een multidisciplinaire manier. De case van de verondieping van de Meeslouwerpolder, maar ook de niet begrote coulance-bijdrage aan de gemeente Krimpenerwaard of de aanpak van veetrapschade vereisen een gezamenlijke en generalistische reflectie die verder kijkt dan louter de schuldvraag. Consequent en **multidisciplinair evalueren** vergroot het inzicht in de feitelijke risicobereidheid. Rijnland maakt hier steeds meer werk van.

Tot slot heeft Rijnland in 2021 meters gemaakt richting een soepeler lopend en robuuste **ICT-omgeving**, een uitdagende klus gezien het structurele thuiswerken en de omzetting naar betere software. Meerdere malen heeft dit geleid tot korte netwerkstoringen voor medewerkers. De ICT-omgeving zal vanaf 2022 aantoonbaar robuuster zijn.

Terugblik externe, moeilijkjes tot nauwelijks beïnvloedbare risico's

Een bijna jaarlijks terugkerend optredend risico is de melding van een acuut 'softwarelek' en de bijbehorende dreiging van een **hack**. Eind 2021 was dit bijvoorbeeld het geval met logboeksoftware, waardoor Rijnland enige dagen genooddaakt was om enkele applicaties uit de lucht te halen, in afwachting van verbeterde updates of zogeheten patches. Een dergelijke bliksemactie werd vakkundig en geroutineerd in goede banen geleid. Iets dat helaas steeds vaker noodzaak wordt. De VV bekrachtigde in mei 2021 de visie om de digitale weerbaarheid op een hoog peil te houden en heeft onder meer recent de procesautomatisering voor de boezemgemalen laten verbeteren.

Opvallend in 2021 waren de extremere weersomstandigheden (wateroverlast Limburg, hitterecord Canada) deze zomer, die grotendeels aan Rijnland is voorbijgegaan en des te meer aantoonde dat water een leidend principe is. Tijdens de **calamiteit** in Limburg hebben zo'n twaalf Rijnlanders meegedraaid in de crisisorganisatie van het waterschap Limburg. Een onverwachte, maar beperkt gebleven opschaling was de gescheurde kade in Reeuwijk. Mede ook omdat de kade recent nog was geïnspecteerd, is een onderzoek naar mogelijke oorzaken in de maak. De persleidingbreuken op het Haarlemmermeerse tracé

Risicoparagraaf en weerstandvermogen

behoren binnen afzienbare tijd tot het verleden, aangezien de vervanging in de begroting 2022 is opgenomen.

De **coronapandemie** had gedurende 2021 niet geleid tot disrupties in de bedrijfsvoering of de belastingopbrengsten. Het meest concreet is een prijsstijging van circa € 0,2 mln bij zuiveringsbeheer, terwijl van meer faillissementen vooralsnog wederom geen sprake lijkt te zijn. Enkele investeringsprojecten kampten met 'coronaprijsstijgingen' (hout, staal e.d.) maar bleven vooralsnog binnen hun krediet. Het laat onverlet dat Rijnlanders het liefst 'in het echt' met elkaar willen samenwerken, hoewel online thuiswerken een blijvertje zal zijn.

Een overzicht van de overige (rest)risico's en toetsingsconclusies staat in [bijlage 2](#). Een samenvatting van de opschalingen en meldingen & incidenten staat in [bijlage 3](#). De resultaatbestemming komt in [bijlage 4](#) aan bod.

Weerstandvermogen

Voor de hoogte van de algemene reserves worden de volgende criteria geformuleerd:

1. de algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten
2. de weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

De ondergrens van de algemene reserves is bepaald op 5% van de begrote jaarlijkse netto-exploitatiekosten (voor egalisatie). Op basis hiervan zou de hoogte van algemene reserves in totaal minimaal € 10,9 mln. moeten bedragen. Op 1-1-2021 was de hoogte van de algemene reserve € 10,5 mln. Bij de programmabegroting 2021 is besloten om € 0,4 mln toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee bedraagt de reserve op 31-12-2021 € 10,9 mln.

Toelichting: [algemene reserves](#)

1.2.7 Financiering

Voor de financiering van de materiële- en financiële vaste activa maakt Rijnland gebruik van interne middelen zoals reserves en voorzieningen en van in voorgaande jaren afgesloten langlopende geldleningen. Voor zover deze middelen niet toereikend zijn, worden de vaste activa gefinancierd met vlottende schuld en nieuwe langgeldleningen. Vlottende schuld bestaat uit aangetrokken kortgeld en het verschil tussen vlottende activa en de overige vlottende passiva.

Het wettelijke kader hierbij is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) die voorschrijft tot welk bedrag kortlopende geldleningen mogen worden afgesloten. Voor Rijnland betekent deze kasgeldlimiet dat in 2021 de kortgeldschuld gemiddeld per kwartaal maximaal € 55,9 mln mag bedragen.

Overzicht kasgeldlimiet per kwartaal

x € 1 mln	Netto kortlopende schuld 1e kwartaal 2021	Netto kortlopende schuld 2e kwartaal 2021	Netto kortlopende schuld 3e kwartaal 2021	Netto kortlopende schuld 4e kwartaal 2021
primo maand 1	-28,4	-46,6	-43,6	-54,4
primo maand 2	-49,7	-63,7	-44,5	-53,1
primo maand 3	-55,7	-38,5	-32,9	-37,8
Gemiddeld	-44,6	-49,6	-40,3	-48,4
Kasgeldlimiet (KGL)	55,9	55,9	55,9	55,9
Ruimte onder KGL	11,3	6,3	15,6	7,5
Overschrijding KGL	0,0	0,0	0,0	0,0
Begrotingstotaal	243	243	243	243
Percentage	23%	23%	23%	23%
Kasgeldlimiet	55,9	55,9	55,9	55,9

Ook moet aan de in deze wet beschreven renterisiconorm worden voldaan. Uitgangspunt voor het invoeren van deze renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van langgeldleningen met het oog op een beperking van renterisico's. Rijnland voldoet hier ruim aan. Het in 2021 op langgeld afgeloste bedrag ad. € 38,4 mln blijft ruim binnen de renterisiconorm van € 72,9 mln.

Er zijn bij Rijnland in 2021 geen ontwikkelingen die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen. Derhalve kan het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering als laag worden gekenschetst. In de leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd. Krediet-, koers- en valutarisico's worden niet gelopen. Het gemiddelde rentepercentage van de langgeldportefeuille is 1,42 (2020 1,63%).

Bij de start van 2021 bedroeg de Rijnlandse financieringsbehoefte € 28,3 mln. In de begroting was rekening gehouden met € 27,3 mln. De financieringsbehoefte is in de loop van 2021 toegenomen tot € 100,4 mln (begroting € 90,6 mln).

De specificatie van de mutatie in de financieringsbehoefte is als volgt:

Mutatie in de financieringsbehoefte 2021	Jaarrekening	Begroting
Beginstand financieringsbehoefte 2021	€ 28,3 mln	€ 27,3 mln
Aflossing financiële vaste activa	€ -0,1 mln	€ -
Aflossing langgeldleningen	€ 38,4 mln	€ 38,4 mln
Mutatie reserves en voorzieningen	€ -2,0 mln	€ 2,8 mln
Investeringen excl. Baggerwerken (netto)	€ 85,7 mln	€ 71,0 mln
Totaal bestedingen	€ 150,3 mln	€ 139,5 mln
Afschrijvingen	€ 49,9 mln	€ 48,9 mln
Eindstand financieringsbehoefte 2021	€ 100,4 mln	€ 90,6 mln

Financiering

De dekking van de financieringsbehoefte ultimo 2021 van € 100,4 mln is als volgt:

Dekking financieringsbehoefte 2021	Jaarrekening	Begroting
Nieuwe vaste geldleningen	€ 30,0 mln	€ 34,7 mln
Kortgeldleningen	€ 50,5 mln	€ 55,9 mln
Netto vlottende schuld (excl. Kortgeld)	€ 19,9 mln	€ -
Totaal	€ 100,4 mln	€ 90,6 mln

Rijnlands uitgangspunt bij het aantrekken van vreemd vermogen is een zo voordelig mogelijke financiering van de vaste activa, met inachtneming van de financieringsvoorschriften. Conform het delegatie- en mandaatbesluit is het college van dijkgraaf en hoogheemraden gemachtigd tot het aangaan van geldleningen.

De rentepercentages over 2021 bedroegen:

- langlopende geldleningen	1,42%	(begroting: 1,64%)
- nieuw afgesloten langgeldleningen	0,35%	(begroting: 0,60%)
- kortlopende geldleningen	-/- 0,36%	(begroting: -/- 0,20%)
- Reserves en voorzieningen	0,00%	(begroting: 0,00%)
- netto vlottende schuld	0,00%	(begroting: 0,00%)

Renteomslag

Er wordt pas overgegaan tot het aantrekken van externe financieringsmiddelen als de liquiditeitspositie van het waterschap daar aanleiding toe geeft. Mede gelet op het bovenstaande worden de beschikbare financieringsmiddelen niet aangewend voor financiering per project maar voor de financiering van het gehele complex van vaste activa. Het omslagpercentage voor 2021 over de boekwaarde per 1 januari is 1,13 (begroot 1,20).

1.2.8 Stand van zaken Rijnlandse verbonden partijen 2021

Rijnland werkt samen met verbonden partijen om gezamenlijk de gestelde doelen te bereiken. Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van Rijnland, met de beoogde en gerealiseerde resultaten 2021. Meer informatie per verbonden partij, waaronder de voordelen, belangen en doelstellingen, vindt u op www.rijnland.net/verbonden-partijen

Beoogde resultaten 2021	Gerealiseerde resultaten 2021
<i>1. Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/HVC</i>	
Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie. Onverminderd inzet op terugwinning van fosfaat en andere grondstoffen. Zorgen voor een gematigde tariefontwikkeling. Toetreding waterschappen Zuiderzeeland en Amstel, Gooi en Vecht effectueren. Investering in slibdroger Alkmaar voorbereiden.	Volledige bezetting slibverbrandingsinstallatie is geslaagd. Toetreding van de twee waterschappen is dit jaar geformaliseerd. Investering in slibdroger Alkmaar is in voorbereiding. Met diverse partners is gestart met de voorbereiding van de bouw van een proeffabriek om uit zuiveringsslib bio-plastics te produceren. Project om warmte terug te winnen uit slibverbranding in Dordrecht is gestart.
<i>2. Nederlandse Waterschapsbank</i>	
Voldoen aan duurzaamheidsdoelstellingen. Inzetten op een stabiele dividenduitkering vanaf 2020 en de jaren daarna. Hiervoor een beroep doen op een uitzonderingspositie voor publieke banken.	Dividend over 2020 is uitgekeerd aan de aandeelhouders. De rendementsverwachting over 2021 is goed.
<i>3. Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland</i>	
Behoud van de ISAE-verklaring en continue aandacht voor kostenreductie. Kwaliteit van de dienstverlening blijft minimaal op een gelijk niveau. Groeistrategie handhaven: vanaf 2021 neemt gemeente Velsen deel; groei van het aantal deelnemers is een instrument om tot vermindering van kwetsbaarheid, verlaging van kosten en verbetering van kwaliteit te komen. Blijven voldoen aan de steeds hogere eisen van informatieveiligheid en privacy, wat zal leiden tot hogere kosten.	De ISAE-verklaring voor het jaar 2020 is ontvangen. Gemeente Velsen is met ingang van 2021 toegetreden. De ontwikkeling van de kosten is een aandachtspunt met name als gevolg van de oplopende proceskosten door het optreden van no-cure-no-pay bureaus (WOZ-bezwaren).
<i>4. Unie van Waterschappen</i>	
Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Lobby op 'wateronderwerpen' in Den Haag en Brussel. Vergroting zichtbaarheid waterschappen en samenwerking met VNG en IPO.	Inzet van onderwerpen voor het nieuwe kabinet voorbereid en overgebracht (samen met IPO en VNG).
<i>5. AQUON</i>	
Centralisatie verder realiseren, aanbestedingsdocumenten gereed. De nieuwe locatie moet in 2024 opgeleverd zijn. Verbeteren van de AQUON inwinnings- en laboratoriumprocessen, zodat de beschikbare data optimaal kan worden opgeslagen en uitgewisseld. Eenmalige opslag voor meervoudig gebruik is daarbij het uitgangspunt.	De geplande productie is gerealiseerd ondanks de coronacrisis. Over de centrale huisvesting is positief besloten. Hiervoor is een locatie gevonden in Houten.

Verbonden partijen

6. Het Waterschapshuis (HWH)	
<p>Projectbeheersing en capaciteitsplanning verder verbeteren door invoering van sturing op programmaniveau. Waterschappen ondersteunen bij hun digitale transformatie en de weg naar een datagedreven organisatie. Uniformering tussen waterschappen stimuleren uit het oogpunt van efficiency.</p>	<p>Programmasturing is verder doorgevoerd. Vraag naar uitvoeringsprojecten is dermate groot dat de begroting volledig gerealiseerd wordt en zelfs temporisering nodig is. De waterschappen zullen in het geval van nieuwe facultatieve initiatieven eerst in eigen huis financiële dekking moeten vinden om vervolgens de benodigde middelen aan HWH ter beschikking kunnen stellen. Voldoende personele bezetting van de projecten met gedetacheerde medewerkers vanuit de waterschappen is een zorg.</p>
7. VOF MeerGrond	
<p>Beheer van het terrein zonder incidenten en overlast voor de omgeving. Druk houden op de gemeente voor totstandkoming van de MER die nodig is om het terrein te kunnen herbestemmen. De MER loopt voortdurend vertraging op door nieuwe complicaties. Voor Rijnland is dat nadelig omdat verkoop van de grond pas kan plaatsvinden na de herbestemming en herontwikkeling van het terrein.</p>	<p>De ontwikkelingen gaan traag, vrijwel geen voortgang in 2021. De concept-MER ligt ter inzage, samen met het concept-bestemmingsplan voor Park21. Later in 2022 worden de plannen definitief en kan MeerGrond de benodigde vergunningen aanvragen.</p>

Toelichting: wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Rijnland een bestuurlijk en een financieel belang heeft en is een instrument om beleid uit te voeren. Leidend bij het aangaan van een samenwerkingsverband zijn de drie K's, te weten: verbetering van kwaliteit, vermindering van kwetsbaarheid en verlaging van de kosten. Meer informatie is te vinden in de door VV vastgestelde kadernota verbonden partijen op www.rijnland.net/verbonden-partijen

1.2.9 Bedrijfsvoering

Artikel 4.21 van het Waterschapsbesluit vereist dat Rijnland inzicht biedt in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Deze zaken zijn toegelicht onder het programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening en in de personele paragraaf.

1.2.10 EMU-saldo

In het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) is onder andere vastgelegd dat het overheidstekort van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Er is sprake van een tekort als overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen. Rijnland is als medeoverheid (net als andere decentrale overheden) medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. In Unieverband is daarom afgesproken dat alle waterschappen in de begroting en de jaarrekening een bijlage opnemen waaruit hun bijdrage aan het EMU-saldo blijkt. Lastig hierbij is dat het EMU-saldo is gebaseerd op het door de centrale overheid gehanteerde boekhoudstelsel (het transactiestelsel), terwijl waterschappen net als de andere decentrale overheden het baten- en lastenstelsel gebruiken. De informatie van de waterschappen moet daarom worden 'vertaald' met behulp van het onderstaande overzicht.

EMU-saldo (x € 1 mln)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
1. EMU-exploitatiesaldo			
Jaarrekening resultaat	6,6	-	2,1
Bij: Rente toevoeging reserves	-	-	-
Bij: Toevoeging aan reserves	4,8	3,2	4,7
Af: Ontrekkingen aan reserves	-/- 8,9	-/- 6,0	-/- 8,6
	2,5	-/- 2,8	-/- 1,8
2. Invloed investeringen			
Bruto-investeringsuitgaven	-/- 90,1	-/- 74,7	-/- 70,8
Investeringsubsidies	4,4	3,8	2,9
Verkoop materiële en immateriële activa	-	-	0,0
Afschrijvingen	49,9	48,9	47,7
	-/- 35,8	-/- 22,0	-/- 20,1
3. Invloed voorzieningen			
Toevoeging aan voorziening	0,0	0,4	0,3
Ontrekkingen aan voorzieningen	-/- 0,1	-	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4
	-/- 0,5	-/- 0,1	-/- 0,2
4. Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst	-	-	-
Boekverlies	-	-	-
	-	-	-
Bijdrage Rijnland aan het EMU-exploitatiesaldo	-/- 33,8	-/- 24,9	-/- 22,1

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Uit het bovenstaande blijkt dat Rijnland op transactiebasis in 2021 meer uitgeeft dan ontvangt. Dit komt vooral door investeringsuitgaven.

Analyse verschillen EMU-saldo op realisatie- en begrotingsbasis

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG hebben op 23 mei 2018 met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2020 tot en met 2022. De totale ruimte voor de decentrale overheden bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meeste recente raming van het BBP voor 2021 tot een maximaal EMU-tekort van € 410,8 mln in dat jaar. Dit bedrag is met de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' (2020 dus) verdeeld over de waterschappen. Dit leidt tot een referentiewaarde 2021 voor Rijnland van € 28,8 mln. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft. Tot nu toe was de ruimte voor decentrale overheden voldoende. In het geval deze ruimte gaat knellen volgt overleg met de minister.

Het aandeel van Rijnland in het EMU-tekort is € 8,9 mln hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere investeringsuitgaven waardoor de invloed van investeringen € 13,8 mln hoger is. In de begroting is bij de Bruto-investeringsuitgaven een concernbrede korting verwerkt. De investeringsprognose is ruimschoots gehaald waardoor de concernbrede korting in 2021 niet gebruikt is. Daarnaast is de invloed voorzieningen € 0,5 mln hoger. Uit de actuariële berekening bleek dat er geen toevoeging van € 0,4 mln nodig was aan de Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen, maar een onttrekking van € 0,1 mln. Tegenover deze hogere invloeden staat een lagere invloed van het EMU-exploitatiesaldo van € 5,3 mln. Dit betreft het saldo van de burapresultaten van € 1,3 mln negatief en het jaarrekening resultaat van € 6,6 mln positief.

1.2.11 Topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet melding worden gemaakt van het totaal van uitkeringen indien deze meer bedragen dan de in deze wet gestelde Norm. In 2021 is dit niet voorgekomen. Verder dienen de volgende gegevens te worden gemeld van de Secretaris Algemeen Directeur (SAD):

Naam:	C.M. v.d. Wiel	M. Middendorp
Functiegegevens	SAD	SAD
Aanvang en einde functievervulling in 2021	n.v.t.	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1
Dienstbetrekking?		Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 128.139
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 21.861
Subtotaal		€ 150.000
Toepasselijk WNT-maximum		209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.
Bezoldiging		€ 150.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2020		
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 – 30/04	15/4 – 31/12
Omvang dienstverband 2020 (in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 50.021	€ 87.130
Beloningen betaalbaar op termijn (werkgeversdeel pensioen)	€ 7.049	€ 14.484
Totaal Bezoldiging	€ 57.070	€ 101.614
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 66.451	143.336
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 57.070	€ 101.614

2. Jaarrekening 2021 Algemeen

2.1 Exploitatierekening naar programma's (bedragen x € 1 mln)

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2021	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
		€	€	€	€
	Netto kosten van de programma's				
1.	Waterveiligheid	29,7	29,8	27,6	27,3
2.	Voldoende water	58,5	60,6	60,0	56,2
3.	Schoon en gezond water	9,5	11,0	11,1	10,7
4.	Waterketen	83,8	82,6	81,8	82,8
5.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	34,4	35,6	37,5	31,0
	Totaal netto kosten van de programma's	215,9	219,6	218,1	207,9
	Waterschapsbelastingen	218,4	215,5	215,3	206,2
	Resultaat voor bestemming	2,5	-/- 4,1	-/- 2,8	-/- 1,8
	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	4,4	4,4	2,8	3,4
	Egalisatie van tarieven	3,0	3,0	3,1	5,2
	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 3,0	-/- 3,0	-/- 2,8	-/- 4,7
	Toevoegingen aan algemene reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4	-
	Nog te bestemmen resultaat	6,6	0,0	0,0	2,1

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Door de invoering van de wet modernisering waterschapsbestel zijn de activiteiten van Rijnland ondergebracht in vijf programma's. Het betreft:

1. Waterveiligheid
2. Voldoende water
3. Schoon en gezond water
4. Waterketen
5. Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

Analyse begrotingsoverschrijding per programma

Van de programma's Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon en gezond water en BOD zijn de netto lasten lager dan de begroting na wijziging. Deze programma's hebben derhalve geen begrotingsoverschrijding.

De netto lasten van het programma waterketen zijn € 1,2 mln (1,5%) hoger dan de begroting na wijziging. Dit valt ruim binnen de marge van 10% en betreft dus geen onrechtmatigheid. De middeleninzet past binnen het vastgestelde beleid en uit het positieve resultaat blijkt dat hiervoor de benodigde financiële ruimte elders binnen de begroting gevonden is. Een toelichting van de overschrijdingen van het programma waterketen wordt gegeven in [paragraaf 1.1.5.4.](#)

2.2 Exploitatierkening naar taken (inclusief toelichting)

(bedragen x € 1 mln)

Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afrondingsverschillen zijn mogelijk	2021	2021	2021	2020
	€	€	€	€
Zuiveringsbeheer				
Netto-kosten	100,6	100,6	99,8	98,7
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 1,9	-/- 2,0	-/- 1,0	-/- 2,4
Onvoorzien	-	-	-	-
Totaal netto-lasten	98,7	98,6	98,8	96,3
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 4,3	-/- 4,9	-/- 4,9	-/- 3,9
Belastingopbrengsten	105,8	104,7	103,2	97,0
Totaal waterschapsbelastingen	101,5	99,8	98,3	93,0
Resultaat Zuiveringsbeheer	2,8	1,1	-/- 0,5	-/- 3,3
Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	0,2	0,2	0,2	0,3
Egalisatie van tarieven	0,5	0,5	0,7	3,2
Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 1,5	-/- 1,5	-	0,2
Toevoegingen aan algemene reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4	-
Nog te bestemmen resultaat	1,7	-/- 0,0	-	0,3
Watersysteembeheer				
Netto-kosten	119,1	122,8	120,3	114,0
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 1,9	-/- 2,0	-/- 1,0	-/- 2,4
Onvoorzien	-	-	-	-
Totaal netto-lasten	117,2	120,9	119,3	111,6
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 3,8	-/- 3,8	-/- 3,8	-/- 3,3
Belastingopbrengsten	120,8	119,5	120,8	116,4
Totaal waterschapsbelastingen	116,9	115,7	117,0	113,0
Resultaat Watersysteembeheer	-/- 0,2	-/- 5,2	-/- 2,3	1,5
Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	4,2	4,2	2,6	3,0
Egalisatie van tarieven	2,5	2,5	2,4	1,9
Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 1,5	-/- 1,5	-/- 2,8	-/- 4,7
Toevoegingen aan algemene reserves	-	-	-	-
Nog te bestemmen resultaat	4,9	0,0	0,0	1,8
Totaal nog te bestemmen resultaat	6,6	0,0	0,0	2,1

Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsbeheer

Het nog te bestemmen resultaat Zuiveringsbeheer van € 1,7 mln betreft vrijwel geheel een positief resultaat uit de belastingopbrengst zuiveringsheffing. Voorgesteld wordt om dit toe te voegen aan de reserve schuldreductie. Daarnaast wordt voorgesteld om totaal € 0,1 mln toe te voegen aan de bestemmingsreserves waarmee de bestemmingsreserves op de gewenste hoogtes zijn. Er resteert dan een negatief saldo van € 0,1 mln. Voorgesteld wordt om dit te onttrekken uit de egalisatiereserve zuiveringsheffing.

Nog te bestemmen resultaat Watersysteembeheer

Voor het nog te bestemmen resultaat Watersysteembeheer van € 4,9 mln wordt voorgesteld om het positieve resultaat van € 1,8 mln uit de belastingheffingen toe te voegen aan de reserve schuldreductie. Daarnaast wordt voorgesteld om € 0,2 mln te onttrekken aan de reserve baggerwerken en € 0,2 mln toe te voegen aan de overige bestemmingsreserves zodat deze bestemmingsreserves op de

Exploitatierkening naar taken

gewenste hoogtes zijn. Er resteert dan een positief saldo van € 3,1 mln. Voorgesteld wordt om dit te storten in de verschillende egaliseringsreserves per categorie.

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de begroting na wijziging toegelicht.

Toelichting Exploitatierkening naar taken**Zuiveringsbeheer**Netto-lasten

De netto-lasten zijn € 0,1 mln hoger en daarmee per saldo vrijwel gelijk aan de begroting.

Waterschapsbelastingen

De hogere waterschapsbelastingen van € 1,7 mln heeft vrijwel geheel betrekking op belastingopbrengsten zuiveringsheffingbedrijven. Hiervan is € 0,6 mln ontstaan door minder kwijtschelding en oninbaar.

WatersysteembeheerNetto-lasten

De netto-lasten zijn € 3,7 mln lager dan begroot. Dit betreft vrijwel geheel hogere opbrengsten. Met name veroorzaakt door hogere opbrengsten uit verkopen van eigendommen.

Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen zijn € 1,2 mln hoger. Dit betreft met name een voordeel op de categorie gebouwd. Bij de gewijzigde begroting is rekening gehouden een toename van de totale WOZ-waarde van 6% in verband met areaaluitbreidingen en waardeontwikkeling. In werkelijkheid zit de toename boven de 8%.

2.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten (inclusief toelichting)

Bedragen x € 1 mln

No.	Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging 2021	Begroting	Jaarrekening	Resultaat Jaarrekening	
		2021	2021	2021	2020		
		€	€	€	€		
	LASTEN						
1.	Rente en afschrijvingen	57,4	56,8	56,9	55,9	-/-	0,6
2.	Personeelslasten	73,8	73,2	72,0	70,8	-/-	0,6
3.	Goederen en diensten van derden	100,6	101,8	100,2	95,2		1,1
4.	Bijdragen aan derden	15,5	14,5	13,6	14,3	-/-	1,0
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	0,0	0,4	0,4	0,3		0,4
	Totaal lasten	247,4	246,7	243,1	236,4	-/-	0,7
	BATEN						
6.	Financiële baten	3,9	4,0	2,1	4,8	-/-	0,1
7.	Personeelsbaten	0,5	0,5	0,5	0,7	-/-	0,0
8.	Goederen en diensten aan derden	18,6	15,4	15,3	15,1		3,1
9.	Bijdragen van derden	1,7	0,8	0,8	1,0		0,9
10.	Waterschapsbelastingen	218,4	215,5	215,3	206,2		2,9
11.	Interne verrekeningen	6,9	6,4	6,4	6,9		0,5
	Totaal baten	249,9	242,6	240,4	234,6		7,3
	Saldo baten en lasten	2,5	-/- 4,1	-/- 2,8	-/- 1,8		
12.	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	4,4	4,4	2,8	3,4		0,0
13.	Egalisatie van tarieven	3,0	3,0	3,1	5,2	-/-	0,0
14.	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 3,0	-/- 3,0	-/- 2,8	-/- 4,7		0,0
15.	Toevoegingen aan algemene reserves	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4	0,0		0,0
16.	Resultaat	6,6	0,0	0,0	2,1		6,6

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de begroting na wijziging toegelicht.

Toelichting Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten
(af rondingsverschillen zijn mogelijk)

1. Rente en afschrijvingen

Jaarrekening	57,4
Begroting na wijzigingen	<u>56,8</u>
Resultaat	<u><u>0,6 N</u></u>

Het nadelige resultaat van € 0,6 mln betreft voor € 0,7 mln hogere afschrijvingskosten en € 0,1 mln lagere rentelasten.

De hogere afschrijvingskosten € 0,7 mln zijn voor € 0,3 mln veroorzaakt doordat project amoveren onderdelen Awzi's van het 4e zuiveringscluster is gestopt. De gemaakte kosten van € 0,3 mln zijn geheel in 2021 afgeschreven. Het overige verschil van € 0,4 mln is vrijwel geheel ontstaan omdat, conform de nota vaste activabeleid, activa onder de grenswaarde van € 150.000 niet meer geactiveerde worden. Deze activa worden direct geheel afgeschreven.

Het positieve voordeel op de rente lasten van € 0,1 mln is ontstaan door afgesloten kasgeldleningen met negatieve rente.

2. Personeelslasten

Jaarrekening	73,8
Begroting na wijzigingen	<u>73,2</u>
Resultaat	<u><u>0,6 N</u></u>

Het nadeel van € 0,6 mln kan als volgt worden verklaard: Bij de salariskosten van vast en ingehuurd personeel is er een overschrijding. Oorzaak is tweeledig: als eerste een verschuiving van vast personeel naar duurder inhuur waardoor de totale personeelskosten hoger uitvallen: €0,7 mln. Daarnaast is er een extra reservering gedaan omdat medewerkers meer opstaande vakantie/IKB-uren meenemen naar het volgende jaar, €0,7 mln. Daarentegen is er een onderschrijding bij de opleidingskosten €0,4 mln, lagere presentiegelden €0,1 en lagere kosten voor Arbodienst €0,1 mln. Ook zijn er dit jaar minder uitkeringen aan voormalig personeel gedaan € 0,2 mln.

3. Goederen en diensten van derden

Jaarrekening	100,6
Begroting na wijzigingen	<u>101,8</u>
Resultaat	<u><u>1,1 V</u></u>

De grootste verschillen van de € 1,1 mln onderschrijding kunnen als volgt worden toegelicht. Er is sprake van lagere kosten specialistisch advies (€ 0,8 mln) en beleidsondersteunend onderzoek (€ 0,5 mln). Dit heeft met name te maken met vertragingen van diverse onderzoeken. Verder is er een onderschrijding van € 0,5 mln op de ICT kosten I&A samenwerking. Dit komt met name door latere leveringen van goederen en diensten. Het wereldwijde chiptekort speelt hier ook een rol. Daarnaast zijn de kosten voor het wagenpark € 0,3 mln lager, vanwege een grote correctienota die betrekking heeft op eerdere jaren. Tot slot zijn er nog lagere facilitaire onderhoudskosten door het doorschuiven van werkzaamheden naar 2022 vanwege latere levering en beschikbaarheid van leveranciers (€ 0,2 mln) en lagere elektriciteitskosten (€ 0,2 mln). Hiertegenover staan hogere kosten vaarwegbeheer van de Provincie Zuid-Holland van € 0,6 mln, hogere onderhoudskosten van € 0,4 mln, hogere slibafvoer- en grondkosten, door zowel prijsstijging als hoeveelheidsverschil (€ 0,2 mln) en hogere kosten voor chemicaliën door prijsstijgingen (€ 0,2 mln). Voor de hogere kosten vaarwegbeheer is ook een hogere bijdrage van de Provincie ontvangen. Deze is verantwoord bij "09. Bijdragen van derden".

4. Bijdragen aan derden

Jaarrekening	15,5
Begroting na wijzigingen	<u>14,5</u>
Resultaat	<u><u>1,0 N</u></u>

Het nadelige resultaat van € 1,0 mln betreft voor € 0,2 mln een niet begrote bijdrage anti afhaaksubsidieregeling en voor € 0,8 mln hogere HWBP bijdrage.

5. Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

Jaarrekening	-
Begroting na wijzigingen	<u>0,4</u>
Resultaat	<u><u>0,4 V</u></u>

Toelichting Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten
(af rondingsverschillen zijn mogelijk)

De actuariële berekening voor de pensioenvoorzieningen bestuur komt € 0,1 mln lager uit dan de stand van de voorziening. Het verschil wordt onttrokken uit de voorziening en verantwoord bij "11. Interne verrekeningen". De storting van € 0,4 mln waarmee in de begroting rekening is gehouden is derhalve niet nodig.

6. Financiële baten

Jaarrekening	3,9
Begroting na wijzigingen	<u>4,0</u>
Resultaat	<u><u>0,1 N</u></u>

Het hier verantwoorde bedrag betreft met name het ontvangen dividend van de Nederlandse Waterschapsbank. Dit is gelijk aan de begroting na wijzigingen. Het nadelige verschil betreft hier begrote bijdrage van HVC voor het garant staan van een lening. Deze bijdrage is verantwoord onder Goederen en diensten van derden.

7. Personeelsbaten

Jaarrekening	0,5
Begroting na wijzigingen	<u>0,5</u>
Resultaat	<u><u>0,0 N</u></u>

Hier worden de uitkeringen vanuit het UWV en de opbrengsten vanuit gedetacheerd personeel verantwoord. De realisatie is vrijwel gelijk aan de begroting.

8. Goederen en diensten aan derden

Jaarrekening	18,6
Begroting na wijzigingen	<u>15,4</u>
Resultaat	<u><u>3,1 V</u></u>

De hogere opbrengst voor goederen en diensten aan derden van € 3,1 mln is vooral ontstaan door meer verkopen van kleinere percelen in december. De verwachting was dat deze de verkopen pas in 2022 zou plaats vinden. Vanwege verrichte Covid-bemonsteringen is van het Rijk in 2021 € 0,5 mln ontvangen.

9. Bijdragen van derden

Jaarrekening	1,7
Begroting na wijzigingen	<u>0,8</u>
Resultaat	<u><u>0,9 V</u></u>

De opbrengsten voor bijdragen van derden zijn € 0,9 mln hoger. Dit komt met name doordat voor de hogere kosten voor vaarwegbeheer (zie: 03. Goederen en diensten van derden) de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland hiervoor € 0,5 mln hoger is. Verder zijn er nog een aantal eenmalige opbrengsten binnengekomen in 2021 van o.a. de Unie voor aanschaf bemonsteringskasten, het restauratiefonds t.b.v. een aantal gemalen en overige ontvangsten (€ 0,4 mln).

10. Waterschapsbelastingen

Jaarrekening	218,4
Begroting na wijzigingen	<u>215,5</u>
Resultaat	<u><u>2,9 V</u></u>

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de [paragraaf Waterschapsbelastingen](#).

11. Interne verrekeningen

Jaarrekening	6,9
Begroting na wijzigingen	<u>6,4</u>
Resultaat	<u><u>0,5 V</u></u>

De actuariële berekening voor de pensioenvoorzieningen bestuur komt € 0,1 mln lager uit dan de stand van de voorziening. Het verschil wordt onttrokken uit de voorziening In de begroting is rekening gehouden met een storting van € 0,4 mln. Deze storting is niet nodig. (zie: 5. Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien)

Toelichting Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten
(af rondingsverschillen zijn mogelijk)

De geactiveerde lasten zijn met € 0,4 mln 6% hoger dan begroot. Dit loopt in de pas met de hogere investeringen in 2021.

12. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves

Jaarrekening en begroting na wijziging 4,4

13. Egalisatie van tarieven

Jaarrekening en begroting na wijziging 3,0

14. Toevoeging bestemmingsreserves

Jaarrekening en begroting na wijziging -/- 3,0

15. Toevoegingen aan algemene reserves

Jaarrekening en begroting na wijziging -/- 0,4

Alle mutaties in de reserves zijn verwerkt overeenkomstig de begroting na wijzigingen.

2.4 Balans per 31 december 2021 (inclusief toelichting)

ACTIVA	31.12.2021	31.12.2020
Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	4,5	4,3
2. Materiële vaste activa	699,1	663,5
3. Financiële vaste activa	1,0	1,1
Totaal vaste activa	704,6	668,9
Vlottende activa		
4. <u>Kortlopende vorderingen</u>		
4.1 Belastingdebiteuren	13,3	9,7
4.2 Overige kortlopende vorderingen	2,5	2,2
<u>Totaal kortlopende vorderingen</u>	15,7	11,8
5. <u>Overlopende activa</u>	6,0	17,3
6. <u>Liquide middelen</u>	0,0	0,0
Totaal vlottende activa	21,7	29,1
Totaal activa	726,3	698,0

PASSIVA	31.12.2021	31.12.2020
Vaste passiva		
7. <u>Eigen vermogen</u>		
7.1 Algemene reserves	10,9	10,5
7.2 Bestemmingsreserve tariefegalisatie	21,5	22,3
7.3 Overige bestemmingsresreves	37,1	38,6
7.4 Nog te bestemmen resultaat	6,6	2,1
<u>Totaal eigen vermogen</u>	76,0	73,5
8. <u>Voorzieningen</u>	6,7	7,3
9. <u>Vaste schulden</u>	551,4	559,8
Totaal vaste passiva	634,2	640,6
Vlottende passiva		
10. <u>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar</u>		
10.1 Overige kasgeldleningen	50,5	0,6
10.2 Negatieve bank- en giroaldi	6,7	27,8
10.3 Schulden aan leveranciers	6,4	8,3
10.4 Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	5,1	4,7
10.5 Overige kortlopende schulden	3,4	3,0
<u>Totaal netto-vlottende schulden</u>	72,0	44,3
11. <u>Overlopende passiva</u>	20,2	13,1
Totaal vlottende passiva	92,2	57,4
Totaal passiva	726,3	698,0

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)

Vaste activa

€ 704,6

1. Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa steeg in 2021 van € 4,3 mln naar € 4,5 mln. Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2021	Overheveling onderhanden werk	In- vesteringen	Bijdragen van derden	Des- in- vestering	Af- schrijving 2021	Boek- waarde 31-12-2021
IMMATERIELE VASTE ACTIVA							
<u>In exploitatie</u>							
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	2,0
Bijdragen aan activa in eigendom van overigen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige immateriële activa	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5
Totaal immateriële vaste activa in exploitatie	2,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,6	2,6
<u>Onderhanden werk</u>							
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	1,2	0,0	1,3	0,8	0,0	0,0	1,7
Bijdragen aan activa in eigendom van overigen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige immateriële activa	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Totaal immateriële vaste activa onderhanden werken	1,4	0,0	1,3	0,8	0,0	0,0	1,9
TOTAAL IMMATERIELE VASTE ACTIVA	4,3	0,3	1,3	0,8	0,0	0,6	4,5

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

De boekwaarde "Uitgaven onderzoek en ontwikkeling" betreft het project Actualiseren legger regionale kering.

2. Materiële vaste activa

De boekwaarde van de materiële vaste activa steeg in 2021 van € 663,5 mln naar € 699,1 mln. Het verloop van de materiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2021	Overheveling onderhanden werk	In- vesteringen	Bijdragen van derden	Des- in- vestering	Af- schrijving 2019	Boek- waarde 31-12-2021
MATERIELE VASTE ACTIVA							
<u>In exploitatie</u>							
Gronden en terreinen	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	4,6
Machines en apparaten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedrijfsgebouwen	10,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	8,6
Woonruimten	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Grond, weg en waterbouwkundige werken	339,4	12,8	0,0	0,0	0,0	23,2	329,1
Zuiveringstechnische werken	226,9	6,3	0,0	0,0	0,0	22,0	211,1
Overige materiële vaste activa	4,5	3,6	0,0	0,0	0,0	1,9	6,2
Totaal materiële vaste activa in exploitatie	586,7	22,9	0,0	0,0	0,0	49,3	560,3
<u>Onderhanden werk</u>							
Gronden en terreinen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Machines en apparaten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedrijfsgebouwen	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Woonruimten	0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Grond, weg en waterbouwkundige werken	50,1	-13,0	54,1	3,4	0,0	0,0	87,8
Zuiveringstechnische werken	21,1	-6,3	29,9	0,0	0,0	0,0	44,7
Overige materiële vaste activa	5,4	-3,7	4,7	0,2	0,0	0,0	6,2
Totaal materiële vaste activa onderhanden werken	76,7	-23,2	88,8	3,6	0,0	0,0	138,8
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	663,5	-0,3	88,8	3,6	0,0	49,3	699,1

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)Investerings in 2021

De in voorgaande overzichten genoemde investeringen over 2021 bedragen voor immateriële en materiële activa totaal € 90,1 mln. Het volgende overzicht geeft de investeringen weer per programma.

(x € 1 mln)	Werkelijk 2021	Begroot 2021
<u>Bruto-investeringen</u>		
Waterveiligheid	25,6	21,5
Voldoende water, excl. bagger	27,2	22,0
Schoon en gezond water	6,6	6,8
Waterketen	29,9	30,8
Bestuur, organisatie en dienstverlening	0,8	3,1
Totaal bruto investeringswerken	90,1	84,1
Bijdragen van derden	-4,4	-3,8
Netto investeringen	85,7	80,3

De werkelijke bruto-investeringen in 2021 ad € 90,1 mln zijn € 6,0 mln hoger dan het bedrag van € 84,1 mln waarmee in de begroting rekening is gehouden.

In de toelichtingen per programma worden toelichtingen op de bruto-investeringen gegeven:

[Waterveiligheid](#)

[Voldoende water](#)

[Schoon en gezond water](#)

[Waterketen](#)

[Bestuur, organisatie en dienstverlening](#)

De bijdragen van derden ad € 4,4 mln zijn € 0,6 mln hoger dan begroot.

Dit betreft met name ontvangen bijdragen voor Piekberging Driemanspolder.

Toetsing kredieten

Uit een interne analyse zijn geen kredietoverschrijdingen van meer dan 10% naar voren gekomen.

Kredietaanvraag

In 2021 zijn er voor € 0,5 mln kosten gemaakt voor het vervangen van de e-installatie op de awzi Leiden Zuidwest. De totale kosten komen uit op € 0,6 mln. Deze vervanging moeten worden beschouwd als een krediet om de volgende redenen:

- Er is sprake van vervanging, geen (groot) onderhoud aan een installatie-onderdeel
- De vervanging heeft een meerjarig nut met een levensduur die 'vanaf nul' begint en een life time cycle van vijftien jaar. Het is m.a.w. geen levensduurverlenging.
- De vervanging vergt meer dan de kredietdrempel van € 150.000.

In het besluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om akkoord te gaan met de kredietaanvraag hiervoor (met terugwerkende kracht). Het actief zal vervolgens in 10 jaar worden afgeschreven.

Hierdoor is er geen financiële onrechtmatigheid.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)Leasecontracten

Voor materiële vaste activa zijn de volgende meerjarige contracten afgesloten:

Omschrijving	Contract-waarde (Incl. BTW)	Startdatum	Looptijd
Huur/lease auto's	1.215.000,-	01-10-2014	Raamovereenkomst is 30-9-21 afgelopen. Zijn nog wel nadere overeenkomsten geldig. Er is nog geen nieuwe raamovereenkomst aanbesteding loopt momenteel.
Huur/service printers (hoofdkantoor en buitenlocaties Multifunctionals)	54.000,-	01-12-2020	30-11-2025 daarna nog verlenging mogelijk tot maximaal 30-11-2027
Levering Warme Drankenautomaten	38.000,-	10-02-2020	01-02-2026 daarna nog verlenging mogelijk tot maximaal 01-02-2028
Grafische machine Repro	6.500,-	Oude contract tot 30-6-21. Nieuwe contract 1-7-21	30-6-2026 daarna nog verlenging mogelijk tot maximaal 30-6-2027
Plotters incl. randapparatuur	19.000,-	1-5-2015	Overbruggingsovereenkomst = 21.053444 t/m 31-12-2021 (optie 3x 1 maand verlengen)
Drank/snoepmachine hoofdkantoor	1.600	1 april 2021	Looptijd is 36 maanden
Flash Services (portofoons)	7.200,-	Onbekend	Jaarlijks verlengen
Quadiant couverteer-/frankeer	10.600,-	01-04-2021	Looptijd is 4 jaar incl. de optie tot max. 2x met periode van telkens 12 maanden te verlengen
Quality services dameshygienebox	4.000,-	Onbekend	Jaarlijks verlengen

3. Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	€ 0,8
Leningen aan bedrijven	€ 0,2
Totaal financiële vaste activa	€ 1,0

De kapitaalverstrekkingen aan bedrijven betreft hoofdzakelijk aandelen Nederlandse Waterschapsbank (NWB).

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Op 31 december 2021 is het kapitaal van MeerGrond negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. Voor de negatieve participatie ad € 0,3 mln is een voorziening gevormd.

Flottende activa € **21,7**

4. Kortlopende vorderingen

Belastingdebiteuren	€ 13,3
Overige kortlopende vorderingen	€ 2,5
Totaal kortlopende vorderingen	€ 15,7

Voor de belastingdebiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar van € 2,9 mln. Conform andere jaren is voor belastingjaar 2021 rekening gehouden met een percentage voor oninbaar van 0,5% van de netto belastingopbrengst.

Bij de overige vorderingen is geen rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar. Alle kortlopende vorderingen zijn direct opeisbaar.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)

Voor wat betreft de balanspositie eind 2021 kan de financiële impact van de coronacrisis betrekking hebben op de inbaarheid van de (belasting)debiteuren. Vorderingen die per balansdatum door ons als inbaar geschat werden kunnen als gevolg van de crisis gedurende 2022 minder inbaar blijken.

5. Overlopende activa € 6,0

Onder de overlopende activa zijn nog de nog te ontvangen bedragen verantwoord, waarvan de opbrengst ten gunste van 2021 komt. Dit betreft voor € 0,4 mln in 2022 ontvangen belastingopbrengsten 2021 van de BSGR. Het grootste gedeelte van deze post betreft vooruitbetaalde bedragen die ten laste van 2022 komen.

6. Liquide middelen € 0,0**Drempelbedrag schatkistbankieren**

Het is verplicht om overtollige middelen die boven een drempelbedrag komen onder te brengen in 's rijkschatkist. Het drempelbedrag voor waterschappen is bepaald op 0,75% van de bruto-exploitatie kosten uit de begroting. Voor Rijnland bedraagt het drempelbedrag in 2021 derhalve € 1,8 mln.

Middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1,0 mln)					
2021					
(1)	Drempelbedrag	1,8			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	0,0	0,1	0,4
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1,8	1,8	1,7	1,4
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
2021					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	243,1			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	243,1			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0,0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1,8			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	0,0	13,2	36,5
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	0,0	0,1	0,4

Bovenstaand overzicht laat per kwartaal het bedrag aan middelen zien dat in het kader van het drempelbedrag buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Er zijn in 2021 geen overtollige middelen ondergebracht in de schatkist.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)

Vaste passiva

€ 634,2

7 Eigen vermogen

Omschrijving	Saldo per 31-12-2020	Resultaat bestemming jaarrekening 2020	Saldo per 01-01-2021	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2021	Voorstel resultaat bestemming 2021	Saldo per 01-01-2022
Algemene reserves								
Algemene reserve watersysteembeheer	7,2	-	7,2	-	-	7,2	-	7,2
Algemene reserve zuiveringsbeheer	3,3	-	3,3	0,4	-	3,7	-	3,7
Totaal algemene reserves	10,5	-	10,5	0,4	-	10,9	-	10,9
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie								
Egalisatiereserve categorie ingezetenen	9,8	0,9	10,8	-	2,5	8,3	1,7	10,0
Egalisatiereserve categorie gebouwd	8,0	1,0	9,0	-	1,1	7,9	1,3	9,2
Egalisatiereserve categorie ongebouwd/overige	0,4	0,1	0,5	-	0,1	0,4	0,2	0,6
Egalisatiereserve categorie natuurterreinen	0,5	-/-	0,5	-	0,0	0,5	0,0	0,5
Egalisatiereserve zuiveringsheffing	3,6	0,1	3,7	1,4	0,7	4,4	-/-	4,3
Totaal bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	22,3	2,1	24,5	1,4	4,4	21,5	3,1	24,6
Overige bestemmingsreserves								
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,3	0,0	0,3	-	-	0,3	0,1	0,4
Reserve frictiekosten SPP	1,7	-/-	1,5	-	0,2	1,2	-	1,2
Reserve PFOS saneringen	2,1	0,1	2,2	-	0,2	2,0	0,1	2,1
Reserve baggerwerken	22,4	-/-	21,5	2,8	1,6	22,6	-/-	22,4
Reserve erfgoedpanden	4,4	-	4,4	-	-	4,4	-	4,4
Reserve schuldreductie	7,6	1,0	8,6	0,2	2,4	6,4	3,5	9,9
Reserve vitaliteit	0,2	-	0,2	-	0,1	0,2	0,0	0,2
Totaal overige bestemmingsreserves	38,6	0,0	38,6	3,0	4,4	37,1	3,5	40,6
Totaal eigen vermogen	71,4	2,1	73,5	4,8	8,9	69,4	6,6	76,0

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Het totale eigen vermogen stijgt van € 73,5 mln naar € 76,0 mln. De stijging van € 2,5 mln wordt voor € 6,6 mln veroorzaakt door het nog te bestemmen jaarrekeningresultaat. Hiertegenover staan per saldo onttrekkingen van € 4,1 mln vanuit de begroting (€ 2,8 mln) en vanuit de begrotingswijziging (€ 1,3 mln).

Algemene reserves

Voor de hoogte van de algemene reserves worden de volgende criteria geformuleerd:

1. de algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten
2. de weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

Beseft moet worden dat de hoogte van de algemene reserves eerder een bestuurlijke keuze is dan een bedrijfseconomische afweging; in theorie hoeft een waterschap als autonome overheidsinstantie met een eigen belastingheffing geen algemene reserves aan te houden. De ondergrens van de algemene reserves is bepaald op 5% van de begrote jaarlijkse netto-exploitatiekosten (voor egalitatie). Op basis hiervan zou de hoogte van algemene reserves in totaal minimaal € 10,7 mln. moeten bedragen. Op 1-1-2021 was de hoogte van de algemene reserve € 10,5 mln. Bij de programmabegroting 2021 is besloten om € 0,4 mln toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee bedraagt de reserve op 31-12-2021 € 10,9 mln.

Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie

Deze reserves hebben tot doel egalisering van de huidige en toekomstige tarieven. Op 1-1-2021 bedraagt het saldo van deze reserve € 24,5 mln. Bij de programmabegroting is besloten om € 3,1 mln te onttrekken uit deze reserve en bij de begrotingswijziging is besloten om € 0,1 mln toe te voegen aan deze reserve. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om € 3,1 mln toe te voegen waarmee de reserve op € 24,6 mln komt.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)**Overige bestemmingsreserve**Reserve Subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers

Per 31 december 2021 is voor aanleg van natuurvriendelijke oevers € 0,4 mln aan subsidies toegezegd waarvan de uitvoering pas in 2021 of later komt. Op 31 december bedraagt de stand van deze reserve € 0,3 mln. Bij de resultaatverdeling wordt daarom voorgesteld om het verschil van € 0,1 mln toe te voegen aan deze reserve.

Reserve frictiekosten SPP

Bij de resultaatbestemming 2017 is € 2,0 mln gereserveerd als gevolg van SPP. De in de begroting 2021 geraamde frictiekosten van € 0,2 mln zijn onttrokken uit deze reserve waarmee de stand van de reserve eind 2021 € 1,2 mln bedraagt. In 2021 is de werkelijke besteding van de frictiekosten € 0,7 mln. Bij de resultaatbestemming is het mogelijk om het verschil van € 0,5 mln tussen de begrote en de werkelijke frictie te onttrekken uit deze reserve. De hogere kosten hebben voor een groot deel betrekking op eenmalige transitievergoedingen als gevolg van het vertrek van een aantal medewerkers door een organisatiewijziging per 1 januari 2021. Bij een onttrekking van deze kosten uit de frictiereserve zou een stand van € 0,7 mln resteren. Omdat de verwachting is dat dit niet voldoende is om toekomstige frictie te kunnen dekken wordt voorgesteld om de hogere frictie uitgaven te onttrekken uit de frictiereserve en vervolgens de frictiereserve met het zelfde bedrag aan te vullen vanuit het positieve jaarresultaat. Daarmee blijft de stand van de frictiereserve € 1.2 mln en is de afname van de frictiereserve gelijk aan de in de begroting opgenomen afname.

Reserve PFOS saneringen

Voor de kosten van saneringen van de PFOS verontreinigingen op Schiphol is in 2010 een voorziening gevormd. In 2017 is deze voorziening vrij gevallen en is het volledige bedrag gestort in deze reserve. De in de begroting 2021 geraamde kosten voor PFOS saneringen van € 0,2 mln zijn onttrokken uit deze reserve. In 2021 zijn de werkelijke kosten voor PFOS saneringen € 0,1 mln. Voorgesteld wordt om het verschil van € 0,1 mln bij de resultaatbestemming te storten in deze reserve. Hiermee schuift het deel dat in 2021 niet nodig was voor dekking van de kosten door naar volgende jaren.

Reserve baggerwerken

In 2018 is de voorziening voor baggerwerken omgezet in een bestemmingsreserve. Dit betekent dat de uitgaven rechtstreeks via de exploitatierekening verlopen. Dit beperkt de administratieve lasten in relatie tot de verslaggevingsvereisten. De VV beoordeelt net als voorheen kredietvoorstellen over baggerwerken. Deze reserve heeft als doel om achterstanden in baggerwerken te financieren. Begin 2021 was de stand van deze reserve € 21,5 mln. Bij de begroting is een storting gedaan in deze reserve van € 2,8 mln. In 2021 zijn de totale netto uitgaven voor baggerwerken € 8,5 mln (begroot € 6,7 mln) De hogere uitgaven van € 1,8 mln hebben betrekking op het inlopen van achterstanden. Met een begrotingswijziging zijn bij de najaarsburap de toen verwachte hogere baggeruitgaven van € 1,6 mln onttrokken uit deze reserve. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om de resterende hogere uitgaven van € 0,2 mln te onttrekken aan deze reserve. Daarmee komt de hoogte van de reserve op de berekende achterstanden in baggerwerken van € 22,4 mln.

Reserve erfgoedpanden

Op 1 april 2019 zijn de erfgoedpanden Gemeenlandshuis in Leiden en Polderhuis in Hoofddorp door SBG aan Rijnland terug verkocht. De laatste actieve functie van de stichting (het beheer van de twee panden) is daarmee beëindigd en daarom is de stichting in de loop van 2020 opgeheven. De eigendommen, vorderingen en schulden van de stichting moeten daartoe worden afgewikkeld. Een van de posten op de balans van de stichting is een onderhoudsreserve die bedoeld is om de twee genoemde panden tot in lengte van jaren in stand te kunnen houden. Omdat de panden zijn overgedragen, is deze instandhoudingsreserve van € 4,4 mln overgedragen aan Rijnland. In 2021 zijn er geen uitgaven geweest die uit deze reserve gedekt moeten worden.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)Reserve schuldreductie

Met deze reserve wordt uitvoering gegeven aan het verbeteren van de schuldpositie zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. Eventuele voordelen uit de heffingsopbrengsten worden gestort in deze reserve en ingezet voor schuldreductie. De stortingen en onttrekkingen worden per belastingcategorie geoomerkt. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om de voordelige resultaten uit belastingheffingen van € 3,5 mln te storten in deze reserve. Na de resultaatverdeling is de specificatie per belastingcategorie als volgt:

Reserve schuldreductie Ingezetenen	€	0,6 mln
Reserve schuldreductie gebouwd	€	1,5 mln
Reserve schuldreductie ongebouwd/overige	€	0,0 mln
Reserve schuldreductie natuur	€	0,0 mln
Reserve schuldreductie zuiveringsheffing	€	<u>7,7 mln</u>
Totaal	€	9,8 mln

Reserve vitaliteit

Bij de resultaatbestemming 2019 is het resterende saldo van het "hulpfonds" in deze reserve gestort. Het hulpfonds vindt zijn oorsprong in 1856-1874 en is gevormd uit bijdragen van medewerkers. Door donaties en door renteopbrengsten is dit fonds gegroeid tot € 0,2 mln. In 2010 is het hulpfonds opgeheven en is er besloten om het saldo in te zetten voor gezondheidsbevorderende maatregelen ten behoeve van het personeel. In 2021 zijn nog slechts beperkt kosten gemaakt die in aanmerking komen voor dekking uit deze reserve. Voorgesteld wordt om bij de resultaatverdeling de begrote onttrekking met aftrek van de in 2021 gemaakte kosten terug te storten in deze reserve. Hiermee schuift het deel dat in 2021 niet nodig was voor dekking van de kosten door naar volgende jaren.

8. Voorzieningen

Omschrijving	Saldo per 01-01-2021	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2021
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	6,8	-	0,6	-	6,3
Totaal voor arbeidsgelateerde verplichtingen	6,8	-	0,6	-	6,3
Voorziening sanering Kwakkelwei	0,2	-	-	-	0,2
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	0,2	-	-	-	0,2
Voorziening deelname baggerdepot Meergrond	0,3	0,0	-	-	0,3
Totaal overige voorzieningen	0,3	0,0	-	-	0,3
Totaal Voorzieningen	7,3	0,0	0,6	-	6,7

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is per voorziening het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven.

Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB

Wegens de nieuwe Waterschapswet moet met ingang van 2009 een voorziening worden aangehouden voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor voormalige en huidige (hoog)heemraden van Rijnland en voormalige waterschappen.

Voorziening sanering Kwakkelwei

Bij de verkoop van de Grond Kwakkelwei is vervuiling geconstateerd. Met de koper is overeen gekomen dat de saneringskosten voor maximaal € 0,2 mln t.l.v. Rijnland komen. Voor deze saneringskosten is een voorziening gevormd.

Voorziening deelname baggerdepot Meergrond

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Het kapitaal van MeerGrond is negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. Deze negatieve participatie ad € 0,3 mln wordt verantwoord onder de voorzieningen.

9. Vaste schulden

De vaste schulden van € 551,4 mln betreffen onderhandse leningen van binnenlandse banken.

In 2021 zijn langlopende geldleningen afgesloten van totaal € 30,0 mln tegen een rentepercentage van 0,347. De aflossingen in 2021 bedragen € 38,4 mln. Het gemiddelde rentepercentage van alle langgeldleningen bedroeg per ultimo 2021 1,418% en de gemiddelde looptijd was 12,4 jaar. De totale rentelast op de vaste schulden bedraagt in 2021 € 7,7 mln. Er zijn geen zakelijke zekerheden gesteld voor de vaste schulden.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1 mln)

Vlottende passiva € **91,5**

10. Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Overige kasgeldleningen	€	50,5
Negatieve bank- en giroaldi	€	6,6
Schulden aan leveranciers	€	6,4
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	€	5,1
Overige kortlopende schulden	€	3,4
Totaal kortlopende schulden	€	<u>72,0</u>

De kasgeldlening betreft voor € 50,0 mln een eind december afgesloten kasgeldlening bij de NWB met een rente percentage van -/- 0,48 en een looptijd van één maand. De overige kasgeldleningen betreffen drie door MeerGrond verstrekte direct opeisbare leningen tegen 0%.

De negatieve bank- en giroaldi betreffen een met de NWB afgesloten rekening-courantovereenkomst. De maximale krediethoogte bedroeg in 2021 € 55,9 mln. De gemiddelde rente voor de rekening-courantovereenkomsten bedroeg over 2021 0,00% (2020: 0,00%).

11. Overlopende passiva € 20,2

Onder de overlopende passiva zijn voor € 16,6 mln verplichtingen opgenomen die zijn opgebouwd in 2021, maar die in 2022 tot betaling komen. Daarnaast zijn hier voor € 3,6 mln vooruit ontvangen bedragen van met name het Rijk verantwoord waarvan de baten ten gunste van 2021 of later komen. Dit heeft volledig betrekking op vooruit ontvangen bijdragen op investeringswerken. Het volgende overzicht geeft het verloop hiervan weer.

	Saldo 1-1-2021	Toe- voegingen	Aangewend	Saldo 31-12-2021
Drainage in Parallel Boulevard	4,2	0,0	0,8	3,5
Kikkerpolder, Telderskade, Schuttersveld (Leiden)	0,0	0,1	0,0	0,1
Totaal	4,2	0,1	0,8	3,6

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slecht genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Het drempelbedrag voor activeren van investeringen is € 150.000. Het beleid voor de waardering en afschrijving van activa is vastgelegd in de Nota vaste activabeleid.

Onderzoek en ontwikkeling

Deze kosten worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan investeringen van derden

Het betreft hier bijdragen die Rijnland aan derden betaalt voor de uitvoering van een investering. De afschrijvingstermijn is ten hoogste vijf jaar, tenzij gemotiveerd wordt dat een andere periode passender is.

Overige immateriële vaste activa

In deze categorie vallen alle overige immateriële vaste activa zoals het opstellen van strategische (water)plannen en het opstellen van peilbesluiten. Hiervoor geldt een afschrijvingstermijn van ten hoogste vijf jaar, tenzij gemotiveerd wordt dat een andere periode passender is. Hierbij is de periode leidend dat de investering waarde oplevert voor de organisatie en de werkprocessen. Voor het opstellen van peilbesluiten wordt een afschrijvingstermijn van 10 jaar aangehouden. Dat is de verwachte gemiddelde termijn dat een peilbesluit actueel blijft.

2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Met ingang van 2021 wordt er geen rente toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Het drempelbedrag voor activeren van investeringen is € 150.000. Het beleid voor de waardering en afschrijving van activa is vastgelegd in de Nota vaste activabeleid.

Gronden en terreinen

Omdat grond in het algemeen zijn waarde behoudt, wordt daarop in de regel niet afgeschreven. Dit betekent dat verworven gronden en terreinen ongeacht hun verkrijgingsprijs altijd worden geactiveerd, dus ook als de verkrijgingsprijs lager is dan het drempelbedrag. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor gronden die opgaan in infrastructuur en daardoor in waarde verminderen. De afschrijvingstermijn voor deze gronden is 25-40 jaar.

Machines en apparaten 3-5 jaar

Bedrijfsgebouwen en woonruimte 10-40 jaar

Grond, weg en waterbouwkundige werken 5-40 jaar

Zuiveringstechnische werken 5-25 jaar

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Overige materiele vaste activa 3-5 jaar

De genoemde afschrijvingstermijnen zijn richtlijnen. Als afschrijvingstermijn wordt de termijn zoals aangegeven bij de kredietaanvraag overgenomen.

3 Financiële vaste activa

Met uitzondering van de deelneming in MeerGrond v.o.f. zijn de kapitaalverstrekkingen aan bedrijven en de leningen aan bedrijven opgenomen tegen nominale waarde. De invloed van Rijnland in MeerGrond is van zodanige betekenis (1/3^e belang en 1/3^e zeggenschap) dat de deelneming in deze vennootschap onder firma is gewaardeerd tegen 1/3 van de netto-vermogenswaarde. MeerGrond exploiteerde een baggerdepot dat sinds de zomer van 2018 gesloten is. Voor het depot wordt nu een nieuwe bestemming gezocht.

4 Reserves en voorzieningen

Het beleid ten aanzien van de vorming, de besteding en de omvang van de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen.

Reserves

Voor de hoogte van de algemene reserves zijn de volgende criteria geformuleerd:

1. De algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten.
2. De weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de VV een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een onderdeel hiervan zijn de egaliseringsreserves die dienen om ongewenste schommelingen in de belastingtarieven op te vangen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor (voormalige) dagelijks bestuur is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien die kosten hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (art. 4.54 van het Waterschapsbesluit).

5 Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

6 Vlottende activa en passiva

De vorderingen, overlopende activa en passiva, liquide middelen en de kortlopende schulden zijn op basis van de nominale waarden gewaardeerd. Bij de belastingdebiteuren wordt voor de verwachte oninbaarheid een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt berekend door van de netto belastingopbrengst, met behulp van ervaringscijfers, een percentage te reserveren.

7 Interne verrekeningen

De onttrekkingen aan voorzieningen en de geactiveerde lasten worden hier verantwoord. De onttrekkingen aan voorzieningen hebben betrekking op de vrijval in situaties dat voorzieningen te omvangrijk zijn in relatie tot het doel waarvoor zij zijn gevormd of in het geheel niet meer nodig zijn. De geactiveerde lasten betreffen de kosten van het inzetten van eigen en ingehuurd personeel aan investeringen. Met ingang van 2018 wordt hier geen (bouw)rente meer toegerekend.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten1 Niet verschenen termijnen investeringswerken

De verplichtingen ad € 93,5 mln per 31 december 2021 van nog niet verschenen termijnen betreffende investeringswerken zijn niet in de balans opgenomen.

2 Contract verplichtingen

De waarde van de lopende contracten met een Europese aanbesteding bedroeg in 2021 € 287,9 mln.

3 Garant- en borgstellingen

Ten behoeve van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. heeft Rijnland borgstellingen afgegeven overeenkomstig onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1 mln	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	% waarvoor borgstelling is verleend	Borgstelling	Restant bedrag van de geldlening 01-01-2021	Restant bedrag van de geldlening 31-12-2021
Borg voor onderhandse leningen					
Gemeenschappelijke regeling Aquon	4,5	16,38%	0,5	3,2	3,0
HVC/DRSH Zuiveringslib NV	33,5	100%	0,0	3,4	0,0
Unie van Waterschappen	6,0	6,94%	0,4	5,3	5,1
Borg voor kortlopende schulden (negatieve banksaldi)					
HVC/DRSH Zuiveringslib NV	0,0	100%	0,0		
Unie van Waterschappen	2,0	6%	0,1		
	46,0		1,0	11,9	8,1

De borgstelling voor kortlopende schulden is bepaald op basis van het maximale krediet.

Vanaf de toetreding tot de gemeenschappelijke regeling staan de waterschappen garant voor de financiering van de activiteiten die HVC ten behoeve van de waterschappen uitvoert. Een verdere aanpassing c.q. uitbreiding van de garantstelling zal plaatsvinden afhankelijk van besluitvorming over (financiering van) nieuwe investeringen ten behoeve van de waterschappen. Met een aandeelhouderschap type B met een beperkte aansprakelijkheid zijn de risico's beperkt tot de slibverbrandingsactiviteiten. De Waterschapswet laat andere taken niet toe.

De aandeelhouders B staan volledig garant voor de slibverbrandingsinstallatie zoals dat voorheen ook bij DRSH het geval was. De garantstelling loopt terug conform de afschrijving van de installatie en de aflossing van de hiervoor aangegane leningen. Omdat de aandeelhouders van HVC uitsluitend bestaan uit gemeenten en waterschappen die zorgen voor afzet zekerheid, worden de risico's als klein beoordeeld.

De waterschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de activiteiten, maar hebben bij een evt. garantstelling een regresrecht op de andere waterschappen voor hun aandeel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2021, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2022 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. Voor wat betreft de balanspositie eind 2021 kan de impact met name betrekking hebben op de inbaarheid van de (belasting)debiteuren. Vorderingen die per balansdatum door ons als inbaar geschat werden kunnen als gevolg van de crisis gedurende 2022 minder inbaar blijken. Deze onzekerheid is bij de balanspost vorderingen toegelicht. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

2.5 Topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet melding worden gemaakt van het totaal van uitkeringen indien deze meer bedragen dan de in deze wet gestelde Norm. In 2021 is dit niet voorgekomen. Verder dienen de gegevens te worden gemeld van de Secretaris Algemeen Directeur (SAD). Deze gegevens zijn te vinden paragraaf [1.2.11 Topinkomens](#)

3. Overige gegevens

3.1 Controleverklaring

PROGRAMMAJAARVERSLAG

2021

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2021 (x € 1.000) Blad 1

Omschrijving subproject	Krediet	Totale kosten t/m 2021	Restant per 1-1-2022	Toelichting
Kadeverbetering polder Laag Boskoop, Otweg wetering Zuid, Boskoop	750	750	0	
Kadeverbetering Rijnsaterwoude, Herenweg, Fase 1 (voorbereiding)	110	110	0	
Kadeverbetering Veender-en Lijkerpolder fase 1, Groenewoudsekade	524	524	0	
Kadeverbetering AGV, Noordse Dorpsweg, Nieuwkoop	1.152	1.152	0	
AWTG Velsbroek renovatie	1.536	1.532	4	
Uren en risicoreservering - vervangen procesautomatisering	630	49	581	Maakt onderdeel uit van vervangen procesautomatisering. Het overgebleven krediet betreft het bedrag voor de risicoreservering. Alle deelprojecten onder dit cluster zijn hiermee definitief afgesloten.
AWZI Leiden Zuid-West automatisering	3.845	3.832	13	Maakt onderdeel uit van vervangen procesautomatisering. Het overgebleven krediet betreft het bedrag voor de nazorg. Alle deelprojecten onder dit cluster zijn hiermee definitief afgesloten.
AWZI Gouda automatisering	2.358	2.358	0	
AWZI Alphen Kerk en Zanen automatisering	1.830	1.830	0	
AWZI Zwanenburg automatisering	2.811	2.766	45	Maakt onderdeel uit van vervangen procesautomatisering. Het overgebleven krediet betreft het bedrag voor de nazorg. Alle deelprojecten onder dit cluster zijn hiermee definitief afgesloten.
AWZI Zwaanshoek automatisering	4.090	4.090	0	
AWZI Leiden-Noord automatisering	2.664	2.664	0	
AWZI Bodegraven automatisering	1.756	1.756	0	
AWZI Nieuwveen automatisering	1.306	1.306	0	
AWZI Waddinxveen automatisering	1.508	1.508	0	
AWZI Noordwijk automatisering	1.807	1.807	0	
AWTG en AWTL Rijnsaterwoude	2.950	2.635	315	Maakt onderdeel uit van Cluster AWZI Zuid-Holland. Totaal verleend krediet 3.950k (gefaseerd aangevraagd, voorbereidingskrediet en 2 uitvoeringskredieten). Teruggave krediet (zomerburap 2019) van 1.000k. De reden voor de kredietterugave medio 2019 en tevens de reden voor het nog resterende krediet aan het einde van het project: gunstige aanbestedingsresultaten (het project was onderverdeeld in meerder bestekken) en het beperkt aantal meerwerken zodat er nauwelijks aanspraak is gemaakt op de risicoreservering.
AWZI Leiden Noord en AWZI Nieuwveen, renovatie slibretourvrijzels	1.259	1.048	211	Totaal verleend krediet 1.880k. Teruggave krediet (zomerburap 2020) van 600k en er heeft er middels een budgetwijziging een overheveling van krediet ter hoogte van 21k plaatsgevonden naar het PA-project. De reden voor de kredietterugave medio 2020 en tevens de reden voor het nog resterende krediet aan het einde van het project betreft: een gunstig aanbestedingsresultaat en het niet aan hebben hoeven te spreken van de risicoreservering.

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2021 (x € 1.000) Blad 2

Omschrijving subproject	Krediet	Totale kosten t/m 2021	Restant per 1-1-2022	Toelichting
AWZI Aalsmeer en Rijsenhout amoveren en aanleg ATS	29.653	28.972	681	Maakt onderdeel uit van het cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout. Het overgebleven krediet betreft het bedrag voor de risicoreservering. Alle deelprojecten onder dit cluster zijn hiermee definitief afgesloten.
Defosfateringsinstallatie	175	161	14	Maakt onderdeel uit van KRW fase 2. De daadwerkelijk kosten van de installatie zijn uiteindelijk wat lager uitgevallen dan van te voren was begroot.
Fietsbrug Halfweg Recreatieschap	288	257	31	Maakt onderdeel uit van overnemen en afstoten assets. Restant krediet is agv het feit dat er geen gebruik is gemaakt van de risicoreservering. Conform planning uitgevoerd.
Koenensluis Amstelveen	270	129	141	Maakt onderdeel uit van overnemen en afstoten assets. Reden restant krediet: voorbereidingskrediet is gebruikt voor het vervangen van de sluisdeuren van de Koenensluis opdat deze deuren enkelvoudig konden worden aanbesteed en direct na het vaarseizoen (okt '20) vervangen konden worden. Gebruik krediet is afgestemd en goedgekeurd door portefeuillehouder Kastelein in aug '20. De overige werkzaamheden aan de Koenensluis (o.a. renovatie van metselwerk) is meegenomen in de meervoudige aanbesteding van project 'renovatie Bosbaansluis en Koenensluis'. Conform planning uitgevoerd.
Afkopen toekomstig onderhoud Bosbaansluis + Koenensluis (gem A'dam)	310	310	0	
Implementatie Bestuurlijk Informatiesysteem	90	72	18	De implementatiekosten zijn uiteindelijk lager uitgevallen dan van te voren was beraamd.
Vervangen websites en intranetten	267	262	5	
Zuid- en Noordeinderpolder	224	224	0	
Kadeverbetering Cronesteinse- of Knotterpolder	280	280	0	
Kadeverbetering Rodepolder	423	427	-4	
Kadeverbetering Slaaghpolder	264	264	0	
Kadeverbetering Lisserdijk/Hillegommerdijk	31	31	0	
Kadeverbetering Noordeinde Zevenhoven	83	83	0	
Nieuwkoop (voorbereiding)				
Kadeverbetering polder de Noordplas plantarium (Hazerswoude Dorp)	1.697	1.697	0	
Kadeverbetering Hondsdijksepolder (leggerwijziging)	14	14	0	
Overige synergie bijdragen	138	138	0	
Amoveren onderdelen awzi's	340	333	7	
Watergang Haarlemmermeer	88	78	10	Maakt onderdeel uit van het project vervangen oeverderdedingen. Reden voor de kredietteruggave is dat het aantal te vervangen meters bij deze watergang uiteindelijk lager is uitgevallen dan van te voren was ingeschat.
Watergang Rijsthoomstraat 100, Rijsenhout	12	12	0	
Watergang Ramaerstraat 5, Hoofddorp	20	18	2	
Watergang Ringdijk 67, Ter Aar	44	44	0	
Watergang Kaagweg, Abbenes	195	145	50	Maakt onderdeel uit van het project vervangen oeverderdedingen. Reden voor de kredietteruggave is dat het aantal te vervangen meters bij deze watergang uiteindelijk lager is uitgevallen dan van te voren was ingeschat.
A2 gezamenlijke werkplek en infrastructuur	816	812	4	
Totaal (x 1000)	68.608	66.480	2.128	

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-2

VV-kredieten met geen of geringe uitgaven (x € 1.000)

In 2021 zijn er geen kredieten met geen of geringe uitgaven die hier gemeld moeten worden.

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2021 (€ 1.000) Blad 1

Investeringsprojecten per cluster, in € 1.000	Krediet	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk tm 2021
Waterveiligheid				
<i>Onderhandenwerk</i>				
Kustwerk Katwijk	47.250	79	0	47.111
Verbetering IJsseldijk Gouda	21.180	254	442	17.963
Top 25 kadeverbeteringen	14.936	25	0	14.500
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk I	76.463	13.447	10.690	35.844
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk II	22.659	3.957	2.635	17.119
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk III	26.300	4.463	2.922	7.455
Toetsing regionale keringen	7.000	723	2.100	3.245
Kunstwerken Spaarndammerdijk	8.336	2.638	1.765	4.395
Vervanging balgstuwen in Ringvaart	450	62	0	65
Totaal onderhandenwerk Waterveiligheid	224.574	25.649	20.554	147.698
Toekomstig werk Waterveiligheid				
Dirk V (en later Dirk VI, VII)	0	0	600	0
C-keringen VIJG spoor 3 en 4	0	0	105	0
Renovatie balgstuwen Ringvaart	0	0	200	0
Toekomstig werk Waterveiligheid	0	0	905	0
Totaal bruto	224.574	25.649	21.459	147.698
Totaal bijdragen derden onderhanden werk			-1.555	
Totaal bijdragen derden toekomstigwerk			-203	
Totaal bijdragen derden	0	-249	-1.758	
Totaal Waterveiligheid netto	224.574	25.400	19.702	147.698
Voldoende water				
<i>Onderhandenwerk</i>				
Stedelijke waterplannen	5.122	306	400	1.236
Boezemgemaal Gouda	0	0	0	0
Piekberging N3MP	81.200	1.261	1.040	80.178
Piekberging Haarlemmermeer	32.374	8.068	4.654	14.110
Sluisjes Halfweg	5.800	640	400	2.847
WGP Midden-zuid	23.906	3.456	2.200	13.938
WGP Kust	10.078	2.305	2.300	6.558
Poldergemalen cluster 1	0	0	150	0
Poldergemalen cluster 2	23.801	4.861	3.250	15.351
Poldergemalen cluster 3	28.103	2.427	3.400	3.733
Noordwijk a/Zee maatregelen grondwateroverlast	5.546	954	80	2.790
Kock van Leeuwensluis renovatie	0	0	0	0
Overnemen en afstoten assets, sluisen bruggen	3.803	2.021	1.705	2.552
Aanschaf mobiele bemaling	525	58	176	345
Vervangen oeververdedigingen	2.315	385	1.060	524
vervangen damwanden boezemgemaal Halfweg	400	96	0	96
Aansluiting boezemgemalen op Bosbo	480	377	0	377
Totaal onderhandenwerk Voldoende water	223.452	27.215	20.815	144.634
Poldergemalen meerjarenraming	0	0	100	0
Asbest inventarisatie	0	0	0	0
Strategische agenda's mjr	0	0	0	0
Watergebiedsplannen meerjarenraming	0	0	0	0
Overnemen assets	0	0	200	0
Afstoten assets	0	0	400	0
Boezemgemalen	0	0	400	0
Oeververdedigingen	0	0	0	0
Sluisen en Kunstwerken	0	0	0	0
Zoetwaterprogramma (doorvoerroute Krimpenerwaard)	0	0	100	0
Toekomstig werk Voldoende water	0	0	1.200	0
Totaal bruto	223.452	27.215	22.015	144.634
Totaal bijdragen derden		-3.455	-1.350	
Totaal Voldoende water netto	223.452	23.760	20.665	144.634

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2021 (€ 1.000)

Blad 2

Investeringsprojecten per cluster, in € 1.000	Krediet	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk tm 2021
Schoon en gezond water				
<i>Onderhandenwerk</i>				
KRW fase 2	17.600	4.500	3.500	10.029
KRW maatregelen Zoetermeer	0	-250	350	0
Cluster planontwikkeling	926	42	700	324
Cluster landbouw	9.204	466	500	1.702
Zwemwater en menginstallaties	1.950	443	500	549
Vispassage BG Spaarndam	1.120	9	0	1.118
Vervanging beluchtingsinstallatie Nieuwe Meer	1.200	382	700	1.072
KRW3 Noord	8.700	120	0	120
KRW3 Zuid	8.250	853	0	853
Totaal onderhandenwerk S&G	48.950	6.565	6.250	15.767
KRW fase 3	0	0	200	0
Maatregelen zwemwater	0	0	100	0
Blauwalgenbestrijding	0	0	200	0
Toekomstig werk S&G	0	0	500	0
Totaal bruto	48.950	6.565	6.750	15.767
Totaal bijdragen derden		-691	-426	
Totaal Schoon en gezond water netto	48.950	5.874	6.325	15.767
Waterketen				
<i>Onderhandenwerk</i>				
Veiligwerken	0	0	0	0
AWZI Velsen	2.511	113	0	1.644
Vervangen procesautomatisering	9.950	90	70	9.311
Cluster Katwijk, Noordwijk en Lisse	0	0	0	0
Cluster Zuiveren Noord-Holland, m.n. Zwanenburg	105.300	2.271	3.500	8.449
Cluster Zuiveren Zuid-Holland	114.066	15.606	13.840	25.081
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	29.653	116	0	28.973
AWZI Velsen II	5.465	298	0	4.596
Monsternamekasten op AWZI's vervangen	0	0	0	0
Meetinstrumenten AWZI's	0	0	0	0
4e Zuiveringscluster	14.050	3.066	3.400	5.125
Cluster AWZI Haarlem Waarderpolder	17.000	1.928	2.210	2.636
Renovatie 11 AWTG's Rondom cluster Zwaanshoek e	11.850	6.398	6.150	6.851
Totaal onderhandenwerk Waterketen	309.845	29.886	29.170	92.667
Zuiveringskring Gouda	0	0	0	0
Zuiveringskring Haarlem WP	0	0	0	0
Zuiveringskring Leiden-N	0	0	500	0
Zuiveringskring Lisse	0	0	700	0
Zuiveringskring Noordwijk	0	0	0	0
Zuiveringskring Zwaanshoek	0	0	400	0
Assetmanagement AWZI's	0	0	500	0
Assetmanagement AWTS	0	0	0	0
Energieneutraliteit	0	0	500	0
Minder uren activeren coalitieakkoord	0	0	-1.000	0
Toekomstig werk Waterketen	0	0	1.600	0
Totaal bruto	309.845	29.886	30.770	92.667
Totaal bijdragen derden		-9	-250	
Totaal Waterketen netto	309.845	29.878	30.520	92.667

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2021 (€ 1.000)

Blad 3

Investeringsprojecten per cluster, in € 1.000	Krediet	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk tm 2021
BOD				
<i>Onderhandenwerk</i>				
Implementatie Bestuurlijk Informatiesysteem	0	0	0	0
I-projecten	307	262	0	284
Gemeenlandshuis Spaarndam herontwikkeling	980	58	670	330
DSO Anasluiten op digitale omgevingswet	300	33	5	261
Aanschaf en implementatie Office365	1.880	359	80	475
A2 gezamenlijke werkplek en infrastructuur	816	0	0	812
Cluster bedrijfsvoering	5.700	93	0	93
Totaal onderhandenwerk BOD	9.983	805	755	2.255
I&A meerjarenraming	0	0	860	0
Huisvesting	0	0	1.000	0
Laadpalen voor extra E-capaciteit wagenpark	0	0	500	0
Toekomstig werk BOD	0	0	2.360	0
Totaal bruto	9.983	805	3.115	2.255
Totaal bijdragen derden		0	0	
Totaal BOD netto	9.983	805	3.115	2.255

Rijnlandbreed				
Onderhandenwerk	816.804	90.121	77.544	403.021
Toekomstig werk			6.565	
Totaal Rijnlandbreed bruto	816.804	90.121	84.109	403.021
Totaal bijdragen derden		-4.404	-3.783	
Totaal netto	816.804	85.716	80.326	403.021
Rijnlandbreed na concernbrede korting				
Onderhandenwerk	816.804	90.121	69.789	403.021
Toekomstig werk			4.873	
Totaal Rijnlandbreed bruto	816.804	90.121	74.662	403.021
Totaal bijdragen derden		-4.404	-3.783	
Totaal netto	816.804	85.716	70.879	403.021

Bijlage 2 Restrisico's

In aansluiting op de risicoparagraaf ([Paragraaf 1.2.6](#)) volgt hieronder een overzicht van de restrisico's. Het college acht deze begroting en de weerstandscapaciteit voldoende robuust om de eventuele gevolgen van de restrisico's te kunnen dekken.

Bijlage: Toelichting restrisico's 2021

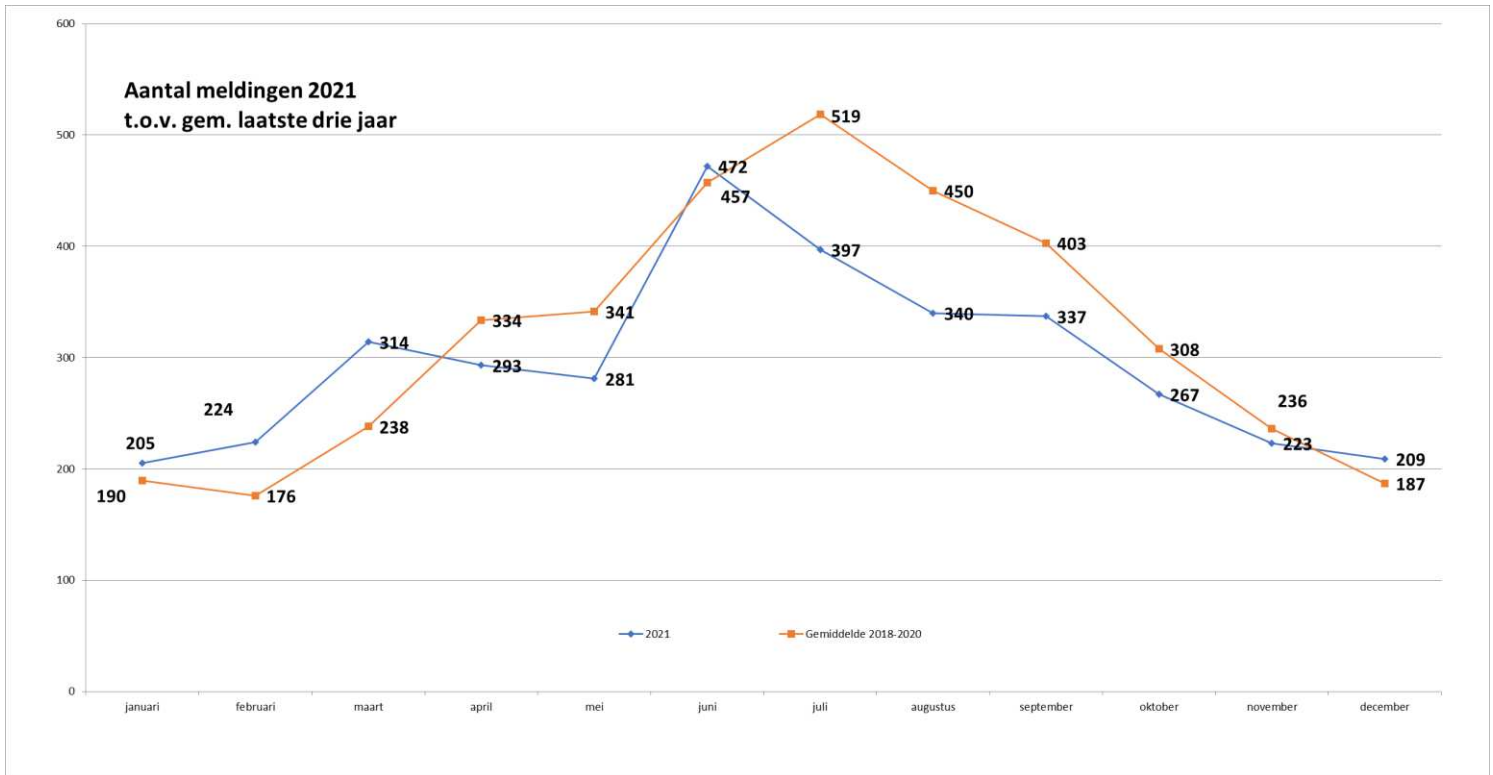
	Omschrijving restrisico inclusief beheersmaatregelen (met portefeuillehouder)	Eindstand 2021 en eventuele doorkijk
1	<p><i>Hogere onderhoudskosten dan begroot (Fierens, Langeslag, Knapp)</i> In 2020 liep het correctief onderhoud wederom op. Hoewel kritische assets of delen ervan inmiddels adequaat risicogestuurd kunnen worden onderhouden, gebeurt het onderhoud van minder kritische assets overwegend correctief. Een helder overzicht, gecombineerd met professionele inzichten en een consequente sturing zullen geleidelijk aan het onderhoud weloverwogen risicogestuurd maken.</p>	<p>Al met al is gedurende 2021 sprake geweest van een verbeterde balans tussen preventief en correctief onderhoud, mede door groeiend inzicht en een professionelere organisatie.</p> <p>Niettemin is onder de streep sprake van een budgetoverschrijding van € 0,4 mln met als belangrijkste oorzaken dat het achterstallig onderhoud sneller groeide dan de organisatie soms aankon.</p> <p>Zo lag het onderhoud voor regionale keringen structureel hoger, omdat er 50% meer meldingen uit onder meer de voorjaarsinspectie waren (€ + 1,1 mln).</p> <p>Daar staat tegenover dat de verwijderingskosten van exotische waterplanten meevielen, zowel door efficiënter werken als de koude seizoenen. Daarenboven is het onderhoud op gemalen e.d. waar mogelijk afgeremd. Verder is sprake van meer te onderhouden assets die voortvloeiden uit bestuurlijke overeenkomsten met gemeenten e.d.</p> <p>Binnen de waterketen, hebben een aantal calamiteiten plaatsgevonden met name op de Hoofddorp leidingen, waardoor is geremd op het uitvoeren van een aantal preventieve werkzaamheden om binnen budget te blijven.</p>
2	<p><i>Hogere personeelskosten dan begroot (Knapp)</i> De kans bestaat dat het personele budget over 2021 niet toereikend is. Uitdagingen zijn onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De definitieve hoogte van de pensioenpremie was tijdens de begrotingsvaststelling nog niet bekend. Ook de cao-onderhandelingen waren nog niet afgerond. • De mate van thuiswerken en de (al of niet opgelegde) gevolgen hiervan voor de reiskostenvergoedingen en eventuele thuiswerkvergoedingen en -voorzieningen. • Vergrijzing /verloop Gedurende de komende tien jaar zal circa tweederde van het personeel moeten worden vervangen, met name door natuurlijk verloop. 	<p>Er is sprake van een lichte overschrijding van de salarissen en sociale lasten (+/+ € 1,2 mln), onder meer door hogere cao- en pensioenpremiegevolgen (buiten Rijnlands invloed) en meer en duurdere inhuur. De feitelijke bezetting was 1% hoger dan begroot, met name door meer inhuur (+/+ 15 fte / € 3,6 mln). De vaste formatie lag 1% (-/- 7fte) lager dan begroot.</p> <p>Het resultaat van de personeelswervingen over 2021 wordt als succesvol ervaren, hoewel op zo'n 66% van de vacatures tien of minder sollicitaties binnenkomen. De vacatures staan gemiddeld bovendien langer open dan gewenst.</p> <p>Tot slot is sprake van hoger dan begrote personele frictiekosten. Deze kunnen via de VV grotendeels worden gedekt uit een bestemmingsreserve. Nadere info in de personele paragraaf.</p>
3	<p><i>Meer of minder belastingopbrengsten (Kastelein)</i> Los van de coronagevolgen is het per definitie lastig om de belastingopbrengsten exact te begroten. Fluctuaties in WOZ-waarde, kwijtscheldingen en oninbare vorderingen leiden tot het werken met een zo klein mogelijk bandbreedte, die evenwel door de corona-nasleep, wordt opgerekt.</p>	<p>De belastingopbrengsten lagen per saldo hoger dan begroot, met name door een hogere gemiddelde WOZ-waarde (8 versus 6%) en minder economische coronagevolgen dan begroot voor het bedrijfsleven.</p>
4	<p><i>Incidentele mee- of tegenvallers eigendommen / dividend (Kastelein)</i> De afgelopen jaren heeft Rijnland diverse overtollige gronden, terreinen en overige eigendommen met een substantiële boekwinst verkocht. Door de aantrekkende economie leidde dit tot soms grote incidentele meevallers.</p>	<p>Ook in 2021 waren de boekwinsten groter dan begroot, met name door de verkoop van een grondperceel in de Haarlemmermeer. In december 2021 waren een groot aantal kleinere percelen verkocht. De dividendopbrengst vanuit de NWB lag eveneens fors hoger dan begroot. Een niet begrote incidentele tegenvaller betrof de coulance-bijdrage aan de gemeente Krimpenerwaard (€ 0,6 mln). De aanleiding hiervoor betrof de afwaardering van de Steinsedijk, waardoor renovatie niet meer aan de orde is. Dit feitelijk opgetreden risico had per abuis niet eerder de risicoparagraaf gehaald.</p>

	Omschrijving restriscio inclusief beheersmaatregelen (met portefeuillehouder)	Eindstand 2021 en eventuele doorkijk
5	<p><i>Hogere of lagere kapitaallasten dan begroot? (Kastelein, allen)</i></p> <p>De grootste kostenpost van Rijnland betreft de kapitaallasten. De afschrijvingskosten over 2021 worden mede bepaald door de circa 50 projecten die gedurende 2021 moeten worden opgeleverd.</p>	<p>Hoewel sprake was van een licht lagere rente en het aantal opgeleverde projecten op hoofdlijnen overeenkomt met de begroting, is sprake van een lichte stijging van de kapitaallasten. Op verzoek van het bestuur is één project voortijdig gestopt en is de zogeheten activeringsdrempel verhoogd, waardoor reeds geactiveerde projecten onder deze drempel versneld moesten worden afgeschreven. Beide acties hebben tot hogere afschrijvingskosten geleid.</p>
6	<p><i>Financiering te herstellen calamiteiten (allen)</i></p> <p>Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet geheel te begroten is.</p>	<p>Het bestuur heeft het voornemen om het persleidingtracé bij Hoofddorp te vervangen, vanwege het grote aantal calamiteuze breuken. De schadeclaim van een door persleidingbreuk getroffen agrarisch bedrijf ligt begin 2022 nog bij de verzekeraar.</p>
7	<p><i>Juridische risico's (allen)</i></p> <p>Rijnland heeft een beperkt aantal rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen.</p>	<p>Er liepen gedurende 2021 geen zaken waarvan de verwachting is dat deze nadelig voor Rijnland zullen uitpakken. Dit is conform de verwachting dat de juridische risico's in het algemeen beperkt en acceptabel blijven, gezien onder meer Rijnlands goede invulling van de zorgplicht.</p> <p>De uitspraak van de Raad van State over de afzet van bagger bijvoorbeeld heeft er tot op heden niet toe geleid dat deze onze baggerwerkzaamheden in de weg staat.</p>
8	<p><i>Opgeslagen pfos-bluswater en baggerwerken (Fierens, Von Faber, Langeslag)</i></p> <p><i>Bassins</i></p> <p>In 2008 ontstond met pfos-vervuild bluswater na een incident op Schiphol. Rijnland verzorgde mede vijf opslagbassins voor dit bluswater en werd onverwacht door de rechter gelast om de ontstane situatie te beheersen, hoewel we onszelf niet verantwoordelijk achten.</p> <p>Rijnland beheerst het betreffende water in opslagbassins in voldoende mate en maakt werk van een alternatieve en goedkopere variant om een en ander tot een goed einde te brengen. De normstelling voor PFAS in bagger is weliswaar sinds 2020 (verder) opgerekt, maar verplaatsing van bagger naar een depot of eindverwerker blijft vanwege deze problematiek extra aandacht blijft vergen.</p> <p><i>Baggerwerken</i></p> <p>Dezelfde probleemstof werd in bagger geconstateerd, wat heeft geleid tot enkele jaren vertraging van meerdere baggerwerken.</p>	<p><i>Bassins</i></p> <p>Het pfos-houdend water zal vanuit de voormalige bassins op een natuurlijke wijze worden afgevoerd. De vergunningseisen schrijven voor deze lozing een extra zuiveringsvoorziening voor. Rijnland is met de twee betrokken partijen in gesprek over de uitwerking en kosten van deze noodzakelijke extra zuiveringsvoorziening. Dit loopt door in 2022.</p> <p><i>Bagger</i></p> <p>Ten aanzien van de afzet en afvoer van grond is het tijdelijk handelingskader inmiddels verworpen tot een definitief handelingskader, zodat het baggerprogramma weer voortvarend is opgepakt.</p> <p>De Unie van Waterschappen heeft medio 2022 richting rijksoverheid nadrukkelijk gepleit voor een totaalverbod op PFAS. De enige manier om PFAS aan te pakken en uit te faseren, is aanpak aan de bron. Het moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat PFAS in het milieu terecht kan komen.</p>
9	<p><i>Risico op afvalstoffenheffing bij HVC (Fierens)</i></p> <p>Het blijft onduidelijk in hoeverre het kabinet de vrijstelling van zuiveringsslib voor de afvalstoffenheffing op wil heffen. De Unie voert een actieve lobby.</p>	<p>Er waren en zijn vooralsnog geen ontwikkelingen.</p>
10	<p><i>Aandeel HVC bij realiseren energieneutraliteit (Fierens)</i></p> <p>In 2025 wil Rijnland energieneutraal zijn. Eind 2020 wakte Rijnland ruim 50% energie zelf op, het merendeel indirect via HVC. Het aandeel van HVC dat Rijnland 'meetelt', zal de komende jaren kleiner worden door toetreding van nieuwe aandeelhouders. Daar staat tegenover dat HVC méér duurzame energie gaat opwekken.</p> <p>Voor 2021 is het zaak zeker te stellen dat we de geplande eigen energiebesparing en -opwekking bereiken, onder meer door zorgvuldige vergunningsprocedures voor de beoogde locaties,</p>	<p>Rijnland wakte over 2021 gemiddeld 57% van de energie zelf duurzaam op. Dit gebeurde met name met biogas, zonnepanelen en de energie die HVC namens Rijnland opwekt.</p> <p>Naar aanleiding van de midterm heeft het bestuur besloten om de doelstelling voor energieneutraliteit aan te passen naar 2030. In 2022 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV. Hierin zullen ook de consequenties (én beheersmaatregelen) van de gewijzigde aandeelhoudersconstructie bij HVC meegenomen worden. De voorbereidingen van een</p>

Bijlage 2 Restriscio's

	<i>Omschrijving restriscio inclusief beheersmaatregelen (met portefeuillehouder)</i>	<i>Eindstand 2021 en eventuele doorkijk</i>
	waarbij de slibvergisting Haarlem Waarderpolder sleutelproject is.	aantal velden met zonnepanelen nabij de awzi's waren in 2021 in volle gang. De business case met energietransitiemogelijkheden voor awzi Haarlem Waarderpolder is vertraagd.
11	<i>Lozingseisen effluent Noordzeekanaal (Knapp)</i> De awzi Velsen is één van de twee zuiveringen die op zogeheten rijkswater lozen. Rijkswaterstaat (RWS) houdt toezicht of de onlangs gerenoveerde awzi voldoet aan de lozingseisen van effluent op het Noordzeekanaal. Omdat de awzi nog wordt ingeregeld heeft RWS tot eind 2020 toestemming gegeven voor minder strenge lozingseisen. Mocht Rijnland de lozingseisen niet behalen, dan is mogelijk een extra zuiveringsstap noodzakelijk, op basis van bewezen technieken, zoals zandfiltratie.	De awzi voldeed eind 2021 nog niet aan de lozingseisen. De herstelmaatregelen moeten in overleg met toezichthouder Rijkswaterstaat uiterlijk eind maart 2022 verbeteringen laten zien.

Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2021



Samenvatting weer 2021:

De afgelopen drie jaren grossierden in zon, warmte en perioden van extreme droogte. Aan deze reeks kwam in 2021 een einde. Het was landelijk gemiddeld vrij nat en regionaal zelfs zeer nat. Het aantal zonuren lag iets boven het klimaatgemiddelde en de temperatuur kwam voor het eerst sinds 2013 onder normaal uit. (bron:weeronline)

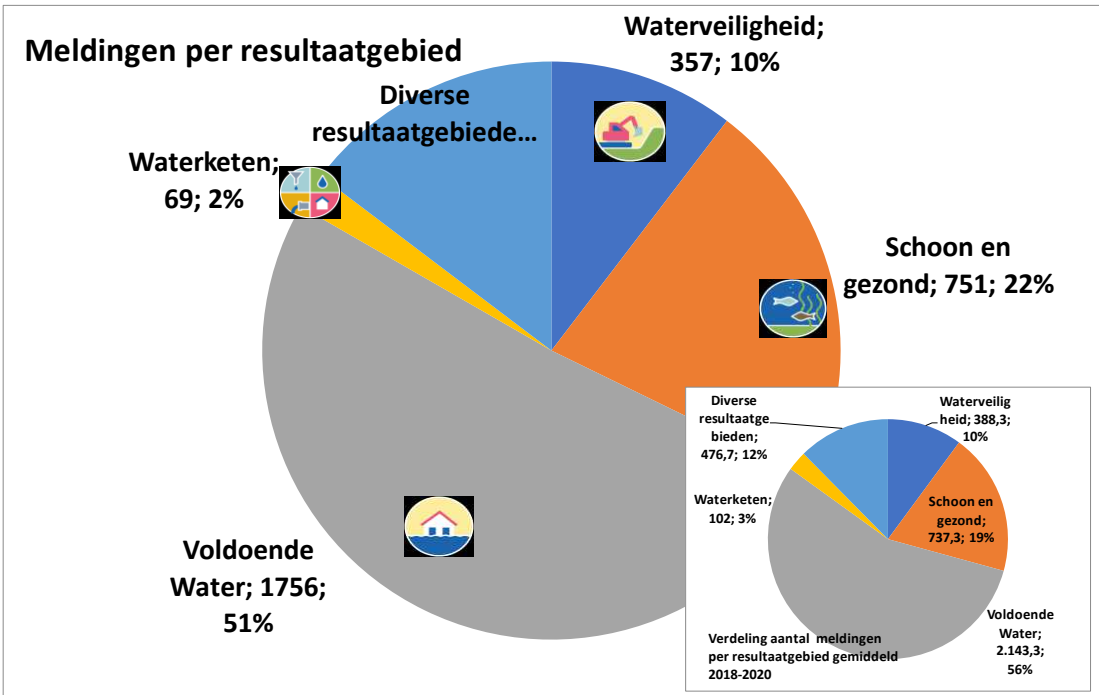
Totaal 2021:
3562
 (-7% tov gemiddeld)

Totaal gemiddeld 2018-2020:
3838

Aantal opschalingen 2021:
Fase 1: 7
Fase 2: 1

Subcategorie top 5 2021 (t.o.v. gem. 2018-2020)

- Overmatige plantengroei watergang: 253 (-17%)
- Waterpeil (te) laag: 221 (-38%)
- Waterpeil (te) hoog: 211 (-33%)
- Vissterfte: 151 (+2%)
- Drijfslag olieproduct: 125 (+8%)



Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2021

**Voldoende water**

Aantal opschalingen: 1xF1

Aantal meldingen: 1756 (-18% t.o.v. gem.2018-2020)

Subcategorie top 3 (t.o.v. gem. 2018-2020)

1. Overmatige plantengroei watergang: 253 (-17%)
2. Waterpeil (te) laag 221 (-38%)
3. Waterpeil (te) hoog polder: 211 (-33%)

Voldoende water in 2021

- In januari wordt hoog polderpeil veroorzaakt door diverse verstopte duikers, inlaten open en drijfvuil achter stuw.
- In februari, maart en april zijn de oorzaken van hoogwaterpeil meldingen divers; verstopte duikers en sommige gemalen zijn uitgezet vanwege de vorstperiode, voor het ijs. Sommige onbekende inlaten zijn open blijven staan tijdens de vorstperiode, waardoor het peil is gaan stijgen.
- In Mei is er een opmerkelijke demping van een hoofdwatergang bij een bouwproject in Leiderdorp. Handhaving is in gang gezet;
- Zien we een toename van meldingen over rietgroei. Niet afwijkend t.o.v. andere jaren;
- Zijn er geen bijzonderheden met betrekking tot hoog- of laag polderpeil;
- In juni zijn er een aantal verstopte duikers doorgespoten voor een betere doorstroming.
- In juli en augustus en september komen er veel meldingen over dichtgegroeide watergangen en volgegroeide droge taluds binnen;
- Zien we een toename van exotemeldingen, vooral door grote waternavel, maar ook de Amerikaanse rivierkreeft.
- In oktober is er een opschaling F1 wateroverlast Zoetermeer en Voorschoten (6-10). Er is opgeschaald vanwege de inzet van tijdelijke pompinstallaties. De volgende dag is er afgeschaald;
- De waterpeil gerelateerde meldingen zijn voornamelijk een inlaat of duiker problemen;
- Door de lopende schouw ontvangen we een normale hoeveelheid aan meldingen over overmatige plantengroei;
- We ontvangen in oktober veel meldingen na uitvoering schoningswerk, dit betreft achtergelaten vuil, spoorvorming door zwaar materieel en onvrede over uitgevoerde werkzaamheden.
- In november is er vanwege een storing in 3 gemalen in Gouda (gemaal Bloemendaal, Mallegat en Middelburg) een TPI geplaatst bij de Kock van Leeuwensluis en gemaal Bloemendaal;
- Door de lopende schouw (herschouw in de eerste 2 weken van november) ontvangen we nog steeds meldingen overlast bij schoningswerkzaamheden, deze betreffen voornamelijk achtergebleven slootvuil en dat er teveel riet is blijven staan, daar waar nodig is zijn deze in de schouw meegenomen.
- In december ontvangen we ook nog meldingen over schoningswerk en overmatige plantengroei, welke zijn gerelateerd aan de lopende schouwperiode. Geen bijzondere gevallen. Melders zijn in de meeste gevallen teleurgesteld dat met name het riet blijft staan.

**Schoon en gezond**

Aantal opschalingen: 0

Aantal meldingen: 751(+2% tov gem.2018-2020)

Subcategorie top 3 (tov gem. 2018-20120)

1. Vissterfte: 172(+2%)
2. Drijfslag olieprodukt: 120 (+8%)
3. Stankoverlast: 118(-11%)

Schoon en gezond in 2021

- In januari zijn er 2 opgeschaalde Rijnlandse persleidingbreuken met een aanzienlijke lozing van afvalwater in de Nieuwerkerktocht in Hoofddorp. Betere aanpak en interne afstemming acties waterverontreiniging zijn nodig.
- In februari zijn er relatief veel olievlekken gemeld. Dit is al vroeg in het jaar. Het gaat voornamelijk om dunne drijfslagen.
- In maart en april een soort gelijke hoeveelheid aan oliedrijfslagen geregistreerd, maar deze zijn bij locatiebezoek al verdwenen of hebben een natuurlijke oorzaak, waar niets aan gedaan hoeft te worden.
- In mei, juni en juli zien we een toename van het aantal meldingen over vissterfte, welke zijn verspreid over heel het beheersgebied. Geen zorgwekkende situaties.
- In augustus zien we een toename van algenoverlast. Weinig drijfslagvorming, maar wel de zogenaamde groene soep. Veel stankklachten door blauwalg in de Nieuwe Meer;
- Een aanzienlijk grote hoeveelheid dode karpers in poldergebied Cronesteyn. Onderzoek geeft echter geen diagnose aan.
- In september zien we een divers meldingenbeeld, gelijk aan voorgaande jaren. Een aantal van de klachten over vissterfte lijken op locatie bezoek mee te vallen of niet meer waar te nemen. Enkele zijn doorgegeven aan de gemeente en/of dierenambulance;
- Lozing van afvalwater Baanderij Leiderdorp. De gehele watergang tussen de Draadbaan en de Touwbaan is hierdoor helemaal zwart en stinkt behoorlijk. In behandeling bij Handhaving om te zorgen dat lozing stopt.
- Oktober heeft een divers meldingenbeeld. Bij een aantal meldingen over vissterfte waren er geen dode of naar lucht happende vissen meer te zien tijdens locatiebezoek. Bij de locaties waar wel dode vis aangetroffen is, heeft de gemeente deze verwijderd;
- In mei en oktober worden er wederom drijfslagen met zogenaamd "licht" slib in de uitmonding van de Stinksloot gemeld, die zich ophopen bij de woonboten in de Haarlemmertrekvaart in Leiden.
- November had een divers meldingenbeeld. Bij de meeste meldingen over vissterfte waren er geen dode of naar lucht happende vissen meer te zien tijdens locatiebezoek. Bij de locaties waar wel dode vis aangetroffen is, heeft de gemeente deze verwijderd.
- In december een opmerkelijk hoog aantal meldingen drijfslag olieproduct. 4 meldingen zijn behandeld met oilbooms en/of MTO (=afbrekmiddel voor oliedrijfslagen). 1 locatie is nader onderzocht door handhaving. De olie drijfslagen bij de rest van de meldingen zijn tijdens bezoek op locatie niet meer zichtbaar of hebben een natuurlijke oorzaak waar niets aan gedaan hoeft te worden.



Waterveiligheid

Aantal opschalingen: 1xF2

Aantal meldingen: 357 (-8% tov gem.2018-2020)

Subcategorie top 3 (tov gem. 2018-2020)

1. Lekkage waterkering: 68 (-9%)

2. Activiteiten kern-of beschermingszone waterkering: 53 (+45%)

3. Verzakking waterkering: 52 (+32%)

Waterveiligheid in 2021

- In januari ontvangen we meldingen van overlast of schade bij kadeverbetering op diverse locaties. De meeste meldingen gaan over uitspoelen van grond achter de beschoeiing en stuifzand op kering. 1 Melding van hinder aanvoer vrachtverkeer ivm werkzaamheden.
- In februari ontvangen we relatief veel meldingen over kapotte beschoeiingen. Bij 9 van de 10 meldingen zijn de aangelanden zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van de beschoeiing, dit is telefonisch doorgegeven.
- In maart ontvangen we 7 meldingen over afkalving van het buiten talud, waarvan er 1 in ultimo (=registratiesysteem voor onderhoud) is geregistreerd. Dit betreft een verzakking van de weg voor het gemaal aan de Kanaalweg in Katwijk.
- In april ontvangen we meldingen van bezorgde melders met vragen over werkzaamheden van steigers en beschoeiingen, aan en op de kering. Deze werkzaamheden worden niet door Rijnland uitgevoerd, dit is telefonisch doorgegeven.
- In mei ontvangen we meldingen over de staat van onderhoud van beschoeiing en afkalving van oevers. Niet meer dan voorgaande jaren.
- In juni is tijdens een kade inspectie een verzakking waargenomen, welke beoordeeld en geregistreerd is voor reparatie (kadeinspectie app). Tevens is er een lekkage van de kade waargenomen waar de aannemer ingezet is voor reparatie.
- **In juli opschaling F2 wegens een dijkbreuk in de kering van de MT polder te Reeuwijk. Nazorg is nodig om oorzaak te achterhalen en kering te herstellen.**
- In augustus is er in polder de Noordplas een scheurvorming in de waterkering geconstateerd. Deze is beoordeeld en geregistreerd voor reparatie.
- In september zijn er 2 meldingen over een lekkage in de waterkering geconstateerd en geregistreerd. Deze meldingen zijn niet urgent.
- In oktober, november en december ontvangen we voornamelijk klachten en vragen over werkzaamheden aan de kering, welke zijn beantwoord en enkele nog nader bekeken worden. 1 nieuwe verzakking is in november geconstateerd en geregistreerd en in december 2 nieuwe verzakkingen.



Waterketen

Aantal opschalingen: 3 F1, 1F2

Aantal meldingen: 93 (-18% tov gem. 2017-2020)

Subcategorie top 3 (tov gem. 2017-2020)

1. Stankoverlast rioolgemaal: 22 (+18%)
2. Geluidsoverlast awzi of rioolgemaal: 20 (-18%)
3. Lekkage of breuk persleiding : 20 (+40%)
3. Stankoverlast afvalwaterzuivering 17 (-16%)

Waterketen in 2021

- **In januari zijn er 3 persleidingbreuken, allen opgeschaald naar F1. 2 keer betreft het de Hoofddorpse leidingen met lozing naar het oppervlaktewater. 1 breuk op het terrein van AWTG Badhoevedorp.**
- **In februari is er een dubbele persleidingbreuk Hoofddorp Noord, welke is opgeschaald naar F1.**
- In maart en april zijn er geen noemenswaardige meldingen.
- In mei en oktober ontvangen we terugkerende meldingen van de woonbootbewoners aan de Haarlemmertrekvaart, nabij zuivering Leiden Noord. Deze zijn gecontroleerd door team Zuiveren en Handhaving. Er is geen slibuitspoeling geconstateerd en de waterkwaliteitsproblemen beperken zich rondom de woonboten.
- In juni, juli, augustus en september geen noemenswaardige medingen.
- **In oktober is er een persleidingbreuk t.h.v de IJweg 686 te Hoofddorp Zuid, waarbij rioolwater op het land terecht gekomen is. Opgeschaald naar F1 en dezelfde dag weer afgeschaald.**
- **In november is er een Persleidingbreuk op de Kennemer Golf&Country Club in Zandvoort, welke is opgeschaald naar F1.**
- In december geen noemenswaardige meldingen.

Bijlage 4 Besluit

DE VERENIGDE VERGADERING VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND;

Gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden d.d. 5 april 2022, nr. 22.014904.

Gelet op artikel 106 van de Waterschapswet en de goedkeurende verklaring van de accountant;

B E S L U I T:

1. tot het vaststellen van het programmajaarverslag 2021 van het hoogheemraadschap van Rijnland;
2. het voordelig jaarrekening resultaat ad € 6.605.330 als volgt te verdelen:
(ten gunste van)
 - € 3.462.557 ten gunste van de Reserve schuldreductie;
 - € 1.701.899 ten gunste van de Egalisatiereserve ingezetenen;
 - € 1.288.265 ten gunste van de Egalisatiereserve gebouwd;
 - € 222.016 ten gunste van de Egalisatiereserve overige ongebouwd;
 - € 5.040 ten gunste van de Egalisatiereserve natuurterreinen.
 - € 129.873 ten gunste van de Reserve PFOS saneringen;
 - € 98.919 ten gunste van de Reserve Subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers;
 - € 43.093 ten gunste van de Reserve Vitaliteit;
(ten laste van)
 - € 99.163 ten laste van de Egalisatiereserve zuiveringsheffing;
 - € 247.169 ten laste van de Reserve baggerwerken.
3. € 520.000 hogere frictie uitgaven 2021 te onttrekken uit de frictiereserve en de frictiereserve met hetzelfde bedrag aan te vullen vanuit het positieve jaarresultaat;
4. de beschikbaar gestelde investeringskredieten per 31 december 2021 met een restantkrediet van € 2,1 mln af te sluiten (Zie programmajaarverslag 2021 bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2021);
5. akkoord te gaan met een krediet van € 566.000 voor de kosten van het vervangen van e-installatie op de awzi Leiden Zuidwest.

Leiden, 18 mei 2022

De verenigde vergadering,

R.A.M. van der Sande,
dijkgraaf

M. Middendorp,
Secretaris